

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών
«Σύγχρονες Τάσεις στη Γλωσσολογία για Εκπαιδευτικούς»

-Διπλωματική Εργασία-
«Στάσεις διαλεκτόφωνων και μη απέναντι στη γυναικεία κερκυραϊκή φυσιогνωμία μέσα
από τα κορφιάτικα Πετεγολέτσα»

Καρύδη Καλλιόπη Αλεξάνδρα
ΑΜ: 513356

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Κατσούδα Γεωργία

Κέρκυρα, Ιούλιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Στάσεις διαλεκτόφωνων και μη απέναντι στη γυναικεία κερκυραϊκή
φυσιογνωμία μέσα από τα κορφιάτικα Πετεγολέτσα»

Καρύδη Καλλιόπη Αλεξάνδρα
ΑΜ: 513356

Επιτροπή επίβλεψης διπλωματικής

Επιβλέπουσα καθηγήτρια

Γεωργία Κατσούδα

ΕΑΠ

Συν-επιβλέπουσα καθηγήτρια

Μαρίνα Τζακώστα

ΕΑΠ

Κέρκυρα, Ιούλιος 2024

Αυτή η σελίδα είναι σκόπιμα κενή

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία εξετάζει τις στάσεις απέναντι στη γυναικεία φυσιогνωμία, όπως αποτυπώνεται στο τοπικό κερκυραϊκό έθιμο «Πετεγολέτσα» - έναν παραδοσιακό τύπο ελληνικού προφορικού λαϊκού λόγου μαζικής κουλτούρας, που συναντάται κυρίως στα Επτάνησα. Τα «Πετεγολέτσα», ή αλλιώς «κουτσομπολιά», είναι μικρές, σατυρικές ιστορίες ή στιχάκια, που αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις και τις στάσεις της κοινωνίας για διάφορα θέματα, συμπεριλαμβανομένου του ρόλου και της παρουσίας των γυναικών. Συχνά, αντικατοπτρίζουν πατριαρχικές και σεξιστικές στάσεις απέναντι στις γυναίκες, οι οποίες πολλές φορές περιγράφονται με βάση εξωτερικά χαρακτηριστικά, με έμφαση στην ομορφιά ή την έλλειψή της. Η εμφάνιση συνδέεται άμεσα με την ηθική αξία και την κοινωνική θέση της γυναίκας, ενώ παρατηρείται μια τάση να γελοιοποιούνται ή να απαξιώνονται οι γυναίκες που δεν πληρούν τα στερεοτυπικά πρότυπα. Η μελέτη που ακολουθεί, μέσα από την ποσοτική ανάλυση ενός μικρού δείγματος πληθυσμού, συλλέγει και αναλύει τις στάσεις που επικεντρώνονται στη γυναικεία φυσιогνωμία μέσα από το έθιμο των Πετεγολέτσων αλλά και απέναντι στις διαλέκτους και το κερκυραϊκό ιδίωμα. Τα αποτελέσματα που αναδείχθηκαν, έδωσαν σημαντικές πληροφορίες υπογραμμίζοντας την ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο προφορικός λαϊκός λόγος μπορεί να αναπαράγει ή να αμφισβητεί έμφυλες διακρίσεις. Το δείγμα των ερωτηθέντων θεωρεί τις διαλέκτους και την Νεοελληνική γλώσσα ίσης αξίας. Παρόλα αυτά, οι περισσότεροι θεωρούν πως η χρήση διαλέκτων προσδίδει μειωμένο γόητρο στους ομιλητές της αναδεικνύοντας έτσι μια στερεοτυπική ματιά προς την επαρχία και το παρελθόν, με το οποίο συνδέονται άμεσα οι διαλεκτόφωνοι. Το έθιμο των Πετεγολέτσων ήταν, κατά γενική ομολογία, μια ευχάριστη εμπειρία και οι ηθοποιοί φάνηκαν διασκεδαστικοί στο μεγαλύτερο μέρος του δείγματος. Στον αντίποδα, όμως, των στάσεων, οι σατιρικοί χαρακτήρες φαίνεται να ανταποκρίνονται σε πραγματικές γυναίκες της Κέρκυρας, όπως αναδεικνύεται από ένα μέρος του δείγματος γεγονός που ενισχύει την πεποίθηση ότι η χρήση του κερκυραϊκού ιδιώματος σε τέτοιο πλαίσιο παγώνει αρνητικές αντιλήψεις απέναντι στους διαλεκτόφωνους. Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι δεν υπάρχει καμία ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στις απόψεις ανδρών και γυναικών και επιπλέον η στάση τους απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα δεν επηρεάζει τη στάση απέναντι στο έθιμο των Πετεγολέτσων. Ο τρόπος, όμως, που απάντησαν για τη στάση τους απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες επηρεάστηκε από τη θετική στάση τους απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα και τη θετική στάση τους απέναντι στο έθιμο των Πετεγολέτσων. Παρά

το ενδιαφέρον των πορισμάτων της έρευνας δε θα πρέπει να παραβλέψουμε ότι το ερωτηματολόγιο μπορεί να απαντήθηκε με κοινωνικά αποδεκτό τρόπο, μεροληπτικά ή αναμενόμενα και απευθύνεται μόνο σε ένα συγκεκριμένο πληθυσμιακό πλαίσιο με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

Λέξεις κλειδιά:

Πετεγολέτσα, κερκυραϊκό ιδίωμα, μυθοπλασία, σάτυρα, έθιμα, γλωσσικές στάσεις, διαλεκτόφωνοι/νες, στερεότυπα, προκαταλήψεις, γεωγραφική γλωσσική ποικιλότητα

Abstract

The present thesis examines the attitudes towards the female figure, as reflected in the local Corfu custom "Petegoletsa" - a traditional type of Greek oral folk language of mass culture, found mainly in the Ionian Islands. "Petegoletsa", or "gossips", are short, satirical stories or verses, which reflect society's perceptions and attitudes on various issues, including the role and presence of women. They often reflect patriarchal and sexist attitudes towards women who are often described with emphasis on beauty or the lack of it. Appearance is directly linked to a woman's moral, economic and social status, and there is a tendency to ridicule or disparage women who do not meet stereotypical standards. The study that follows, through the quantitative analysis of a small sample of the population, collects and analyzes the attitudes that focus on the female figure through the custom of the Petegoletsa but also towards the dialects and the Corfu dialect. The results that emerged provided important insights underscoring the need for further investigation into how oral folk discourse can reproduce or challenge gender discrimination. The sample of respondents considers the dialects and the Modern Greek language to be of equal value. Despite this, most people consider that the use of dialects is connected with a reduced prestige for its speakers thus highlighting a stereotypical look towards the countryside and the past, with which dialect speakers are directly connected. The Petegoletsa custom was, by all accounts, a pleasant experience, and the actors seemed entertaining for most of the sample. However, in contrast to the attitudes, the satirical characters seem to correspond to real Corfu women, as shown by a part of the sample which reinforces the belief that the use of the Corfu dialect in this way helps to create fixed perceptions towards dialect speakers and possibly stigmatized by it. It is not surprising that there is no substantial difference between the opinions of men and women and moreover their attitude towards the Corfu dialect does not affect the attitude towards the custom of Petegoletsa. However, the way they answered about their attitude towards the Corfu dialect-speaking women was influenced by their positive attitude towards the Corfu idiom and their positive attitude towards the custom of Petegoletsa. Despite the interest of the research findings, we should not overlook the fact that the questionnaire may have been answered in a socially acceptable way, biased or expected and is addressed only to a specific population context with specific characteristics.

Keywords:

Petegoletsa, Corfu dialect, fiction, satire, customs, language attitudes, dialect speakers, stereotypes, prejudices, geographical linguistic diversity

Ευχαριστίες

*«Ευχαριστώ θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα. Γεωργία Κατσούδα για την
στήριξη, την πολύτιμη καθοδήγηση και την αμέριστη συμπαράστασή της, καθώς και την
συν-επιβλέπουσα κα. Μαρίνα Τζακώστα. Ιδιαίτερα θερμές ευχαριστίες στον Βαγγέλη, τον
συνοδοιπόρο μου και σε αυτό το ταξίδι των μεταπτυχιακών μου σπουδών, για τη βοήθεια,
τη στήριξη και την υπομονή του.»*

Κέρκυρα, Ιούλιος ____ 2024

Καρύδη Καλλιόπη Αλεξάνδρα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	v
Abstract.....	vii
Ευχαριστίες.....	ix
Α΄ ΜΕΡΟΣ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	1
1. Εισαγωγή.....	1
2. Τι είναι γλώσσα, διάλεκτος, ιδίωμα.....	3
3. Κερκυραϊκό ιδίωμα και κοινή πρότυπη.....	11
4. Χαρακτηριστικά κερκυραϊκού ιδιώματος.....	12
4.1. Φωνητική-φωνολογία.....	13
4.2. Μορφολογία.....	13
4.3. Λεξιλόγιο.....	14
5. Γλωσσικές τάσεις απέναντι στους διαλεκτόφωνους.....	15
6. Κερκυραϊκά Πετεγολέτσα.....	17
7. Περιλήψεις και γλωσσολογικά στοιχεία αποσπασμάτων βίντεο ερευνητικού μέρους.....	20
7.1. Α΄ απόσπασμα.....	20
7.2. Β΄ απόσπασμα.....	21
Β΄ ΜΕΡΟΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	22
1. Εισαγωγή.....	22
2. Μεθοδολογία.....	22
3. Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα.....	24
3.1. Πρώτο ερευνητικό ερώτημα.....	27
3.2. Δεύτερο ερευνητικό ερώτημα.....	27
3.3. Τρίτο ερευνητικό ερώτημα.....	27
4. Ερευνητικό μοντέλο - Μεταβλητές.....	28
5. Παρουσίαση δεδομένων ερωτηματολογίου.....	29
5.1. Δημογραφικά στοιχεία.....	29
5.2. Γενικά για τις διαλέκτους.....	34
5.3. Το κερκυραϊκό ιδίωμα.....	38
5.4. Κερκυραϊκό ιδίωμα και Πετεγολέτσα.....	41

5.5. Οι χαρακτήρες στα Πετεγολέτσα.....	47
6 Στατιστική ανάλυση ερευνητικών ερωτημάτων - Αποτελέσματα.....	55
7 Συμπεράσματα – Σχολιασμός.....	59
8 Εμπόδια - Δυσκολίες.....	64
9 Περιορισμοί - Θέματα για μελλοντική μελέτη - Προεκτάσεις	65
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	67
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄ - Σύμβολα απομαγνητοφωνημένων κειμένων.....	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄ - Απομαγνητοφώνηση επιλεγμένων αποσπασμάτων.....	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄ - Ερωτηματολόγιο.....	75

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ, ΠΙΝΑΚΩΝ, ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

1. Σχήματα

Σχήμα 1. Το ερευνητικό μοντέλο της διπλωματικής εργασίας	29
--	----

2. Πίνακες

Πίνακας 1. Κατανομή διαλεκτόφωνων και μη διαλεκτόφωνων ανδρών και γυναικών του δείγματος (N=70).....	29
--	----

Πίνακας 2. Κατανομή καταγωγών και Κερκυραίων ή μη διαλεκτόφωνων ανδρών και γυναικών του δείγματος.....	31
--	----

Πίνακας 3. Κατανομή καταγωγών μη Κερκυραίων ερωτηθέντων.....	32
--	----

Πίνακας 4. Οι δείκτες αξιοπιστίας (Cronbach's alpha) των μεταβλητών της έρευνας.....	55
--	----

3. Γραφήματα

Γράφημα 1. Φύλο και ομιλία διαλέκτων ερωτηθέντων.....	30
---	----

Γράφημα 2. Οι ηλικιακές ομάδες των ερωτηθέντων.....	30
---	----

Γράφημα 3. Το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων.....	31
--	----

Γράφημα 4. Κερκυραίοι και μη Κερκυραίοι του δείγματος.....	32
--	----

Γράφημα 5. Καταγωγή μη Κερκυραίων ερωτηθέντων	33
---	----

Γράφημα 6. Γνώση των όρων «διάλεκτος/ιδίωμα».....	34
---	----

Γράφημα 7. Ομιλούμενες διάλεκτοι/ιδιώματα από το σύνολο των ερωτηθέντων.....	34
--	----

Γράφημα 8. Απόψεις για την αξία των διαλέκτων.....	35
--	----

Γράφημα 9. Διάλεκτοι και γόητρο ομιλητών.....	35
Γράφημα 10. Αρνητική αντίληψη για τους διαλεκτόφωνους.....	36
Γράφημα 11. Σύνδεση των διαλεκτόφωνων με την επαρχία.....	36
Γράφημα 12. Σύνδεση των διαλεκτόφωνων με το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.....	37
Γράφημα 13. Οι διάλεκτοι ως πολιτιστική κληρονομιά στην αντίληψη των ερωτηθέντων.....	38
Γράφημα 14. Διάλεκτοι και κοινωνική ανέλιξη.....	38
Γράφημα 15. Επαφή με το κερκυραϊκό ιδίωμα.....	39
Γράφημα 16. Απόψεις για το κερκυραϊκό ιδίωμα.....	39
Γράφημα 17. Κερκυραϊκό ιδίωμα και εκφραστικός πλούτος.....	40
Γράφημα 18. Περιβάλλον χρήσης κερκυραϊκού ιδιώματος.....	41
Γράφημα 19. Παρακολούθηση εθίμου «Πετεγολέτσα».....	41
Γράφημα 20. Επιθυμία επανάληψης παρακολούθησης του εθίμου «Πετεγολέτσα».....	42
Γράφημα 21. Αναγνώριση κερκυραϊκού ιδιώματος.....	43
Γράφημα 22. Η γνωριμία με το έθιμο «Πετεγολέτσα».....	43
Γράφημα 23. Βαθμός κατανόησης ηθοποιών στα «Πετεγολέτσα».....	44
Γράφημα 24. Η γνώμη των ερωτηθέντων για τα «Πετεγολέτσα».....	45
Γράφημα 25. Αναγνώριση κερκυραϊκού ιδιώματος στο βίντεο.....	45
Γράφημα 26. Κατανόηση κερκυραϊκού ιδιώματος στο βίντεο.....	46
Γράφημα 27. Εντύπωση ερωτηθέντων για τους διαλεκτόφωνους ηθοποιούς.....	47

Γράφημα 28. Εντύπωση για τον χαρακτήρα της «Τασούλας».....	48
Γράφημα 29. Εντύπωση για τον χαρακτήρα της «Κάτε».....	48
Γράφημα 30. Εντύπωση για τον χαρακτήρα της «Ουρανίτσας».....	49
Γράφημα 31. Χρήση κερκυραϊκού ιδιώματος και αρνητική επιρροή στους γυναικείους χαρακτήρες.....	50
Γράφημα 32. Η χρήση κερκυραϊκού ιδιώματος σε σύγκριση με άλλες διαλέκτους.....	50
Γράφημα 33. Ανταπόκριση γυναικείων χαρακτήρων Πετεγολέτσων στην πραγματικότητα.....	51
Γράφημα 34. Θεματολογία διαλόγων Πετεγολέτσων και πραγματικότητα.....	52
Γράφημα 35. Χιούμορ και δημιουργία παγιωμένων αντιλήψεων για τους διαλεκτόφωνους.....	52
Γράφημα 36. Στιγματισμός διαλεκτόφωνων μέσω του χιούμορ.....	53
Γράφημα 37. Αποτροπή χρήσης κερκυραϊκού ιδιώματος λόγω στιγματισμού.....	54

Α΄ ΜΕΡΟΣ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. Εισαγωγή

Ένας εύκολος ισχυρισμός για όλες τις γλώσσες, μέσα σε αυτές και η ελληνική, θα ήταν ότι δεν είναι ομοιογενείς, αυτόνομες, σταθερές κι αμετάβλητες. Αντίθετα, παρουσιάζουν ποικιλότητα τόσο λόγω γεωγραφικών όσο και κοινωνικών, πολιτικών και ιστορικών παραγόντων (Κοντοσόπουλος, 2008). Ο κλάδος της κοινωνιογλωσσολογίας μελετά τις γλωσσικές ποικιλότητες και τις κοινωνικές διαστάσεις της γλώσσας. Εξετάζει πώς διαμορφώνονται οι γλωσσικές διάλεκτοι και οι κοινωνιόλεκτοι, καθώς και πώς αυτές αντικατοπτρίζουν και επηρεάζουν την κοινωνία (Μπασλής, 1983).

Η γλωσσική ποικιλότητα αναφέρεται στη διακύμανση της γλώσσας μέσα σε μια κοινότητα ή μεταξύ διαφορετικών κοινοτήτων. Αυτή η ποικιλία εκδηλώνεται σε πολλά επίπεδα: στην προφορά, στο λεξιλόγιο, στη γραμματική, στο συντακτικό, και στις γλωσσικές πρακτικές. Η γλωσσική ποικιλότητα μπορεί να προκύψει από γεωγραφικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς, και ιστορικούς παράγοντες.

Η σημασία της γλωσσικής ποικιλότητας εναπόκειται στη φύση της ως ενός δυναμικού και πολύτιμου χαρακτηριστικού των ανθρώπινων κοινωνιών που ενισχύει την πολιτιστική πλούτο και την κατανόηση μεταξύ των ανθρώπων. Η μελέτη της βοηθά τους γλωσσολόγους να κατανοήσουν πώς οι γλώσσες εξελίσσονται και αλληλεπιδρούν, καθώς και να ανακαλύψουν κοινά χαρακτηριστικά και διαφοροποιήσεις. Αντικατοπτρίζει την πολιτιστική κληρονομιά και την ταυτότητα των κοινοτήτων. Η διατήρηση των διαλέκτων και ιδιωμάτων είναι σημαντική για την πολιτιστική συνέχεια και την ιστορική μνήμη. Η αναγνώριση και η εκπαίδευση στη γλωσσική ποικιλότητα μπορούν να προωθήσουν την κατανόηση και την ενσωμάτωση μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών και πολιτισμικών ομάδων. Η προώθηση και η προστασία των γλωσσικών δικαιωμάτων βοηθά στην ενίσχυση των εθνογλωσσικών μειονοτήτων και στη διατήρηση των γλωσσών που βρίσκονται σε κίνδυνο εξαφάνισης (Γούτσος & Φραγκάκη, 2015).

Μια διάλεκτος ή ένα ιδίωμα μπορεί να αναδειχθεί σε επίσημη γλώσσα μέσα από συγκεκριμένες διεργασίες των οποίων υποκείμενα είναι οι πολίτες, οι επιστήμονες και η πολιτεία: αρχικό βήμα είναι η επιλογή μιας διαλέκτου ως υποψήφιας

επίσημης βάσει πολιτικών, ιστορικών και κοινωνικών στοιχείων. Έπειτα η διάλεκτος κωδικοποιείται, ορίζονται δηλαδή οι κανόνες της, συγγράφονται λεξικά κοκ. Στη συνέχεια καλλιεργείται και διανθίζεται με επιπλέον τύπους, ώστε να είναι επαρκής για όλες τις περιστάσεις επικοινωνίας. Τελευταίο στάδιο είναι η αποδοχή της ως επίσημης γλώσσας από το σύνολο των ομόγλωσσων ενός κράτους ώστε να λειτουργήσει ως ενοποιητική δύναμη (Μπασλής, 2012, σ. 91).

Η παραπάνω περιγραφή, αν και παρατίθεται με αδρές γραμμές, καθιστά σαφές ότι η διαδικασία κατά την οποία μια διάλεκτος μετατρέπεται σε επίσημη γλώσσα είναι πολύπλοκη και εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, τόσο γλωσσολογικούς όσο και κοινωνικοπολιτικούς.

Στους γλωσσολογικούς παράγοντες, ήδη περιγράψαμε την τυποποίηση ή κωδικοποίηση που αφορά στην ανάπτυξη ενός τυποποιημένου γραπτού συστήματος και στη δημιουργία γραμματικών και λεξικών ώστε να δημιουργηθεί μια συνεπής μορφή της διαλέκτου που θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσημα. Πέραν αυτής, εξίσου σημαντική είναι η χρήση της διαλέκτου στη λογοτεχνία, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και σε άλλες μορφές επικοινωνίας ώστε να διαδοθεί και να γίνει αποδεκτή ως επίσημη γλώσσα.

Στους κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες εντάσσονται η πολιτική εξουσία και η εκπαίδευση. Από τη μία η διάλεκτος μιας ισχυρής πολιτικής ή οικονομικής περιοχής μπορεί να επιβληθεί ως επίσημη γλώσσα. Για παράδειγμα, η αττική διάλεκτος της αρχαίας Ελλάδας έγινε η βάση της κοινής ελληνικής λόγω της πολιτικής και πολιτιστικής επιρροής της Αθήνας. Από την άλλη, η διάλεκτος που χρησιμοποιείται στα εκπαιδευτικά συστήματα μπορεί να αποκτήσει επίσημο καθεστώς. Η διάλεκτος, δηλαδή, που διδάσκεται στα σχολεία και χρησιμοποιείται στα πανεπιστήμια έχει μεγάλες πιθανότητες να γίνει η επίσημη γλώσσα.

Παράλειψη θα ήταν να μην αναφερθούμε σε πολιτισμικούς παράγοντες που επίσης συμβάλλουν στην υιοθέτηση μιας διαλέκτου ως επίσημης γλώσσας. Μια διάλεκτος που είναι στενά συνδεδεμένη με την πολιτισμική και εθνική ταυτότητα μιας ομάδας ανθρώπων μπορεί να αποκτήσει επίσημο καθεστώς. Η προώθηση της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω της γλώσσας ενισχύει την αναγνώριση και τη χρήση της. Επιπλέον, συχνά η αναγνώριση μιας διαλέκτου ως επίσημης γλώσσας έρχεται μετά από κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες για γλωσσικά δικαιώματα. Οι κοινότητες

μπορεί να απαιτήσουν την αναγνώριση της γλώσσας τους μέσω κινητοποιήσεων και πολιτικών πιέσεων (Trudgill, , 1972).

Η κοινή νεοελληνική, που είναι σήμερα η επίσημη γλώσσα της Ελλάδας, προήλθε κυρίως από την αττική διάλεκτο της αρχαίας Ελλάδας και εξελίχθηκε μέσω της μεσαιωνικής ελληνικής. Η τυποποίηση της γλώσσας, η χρήση της στην εκπαίδευση και η πολιτική απόφαση να καθιερωθεί ως επίσημη γλώσσα το 1976 μετά την κατάργηση της καθαρεύουσας ήταν καθοριστικοί παράγοντες (Τσολάκης, 1990). Η τοςκανική διάλεκτος, από την άλλη, που χρησιμοποιήθηκε από τον Δάντη, τον Πετράρχη και τον Βοκάκιο, καθιερώθηκε ως η βάση της σύγχρονης ιταλικής γλώσσας λόγω της λογοτεχνικής της σημασίας και της πολιτικής δύναμης της περιοχής.

Η διαδικασία μπορεί να διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα και από γλώσσα σε γλώσσα, αλλά οι παραπάνω παράγοντες δίνουν μια γενική εικόνα των συνθηκών που μπορούν να οδηγήσουν στην επίσημη αναγνώριση μιας διαλέκτου.

Η χρήση των διαλέκτων οδηγεί σε ανάπτυξη και καλλιέργεια στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών τόσο τους ίδιους τους διαλεκτόφωνους όσο και τους μη διαλεκτόφωνους που συναναστρέφονται τους πρώτους. Η Παυλίδου (1997) εξάλλου σημειώνει ότι οι γλωσσικές ποικιλίες επιδεικνύουν χαρακτηριστικά ποσοτικά, ποιοτικά, λειτουργικά και φυσικά κοινωνικά, τα οποία θα μας απασχολήσουν στην παρούσα εργασία.

2. Τι είναι γλώσσα, διάλεκτος, ιδίωμα

Σύμφωνα με τον Saussure η γλώσσα είναι καταρχήν ένα όργανο επικοινωνίας μεταξύ των μελών μιας κοινότητας. Ως επικοινωνιακό όργανο οφείλει να αποτελεί ένα σύστημα τόσο στη γραπτή όσο και στην προφορική έκφραση. Διέκρινε τη "γλώσσα" (langue) από την "ομιλία" (parole), τονίζοντας ότι η γλώσσα είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο ενώ η ομιλία είναι η ατομική χρήση της γλώσσας. Με τη θεωρία του ανέτρεψε την ως τότε επικρατούσα αντίληψη ότι ο γραπτός λόγος είναι ανώτερος του προφορικού και μίλησε για τη σημασία του τελευταίου. Επισήμανε ότι ο προφορικός λόγος είναι προγενέστερος του γραπτού κι ότι είναι πολύ πιο διαδεδομένος. Ο άνθρωπος πρώτα μαθαίνει τον προφορικό λόγο, ο οποίος κατακτάται με φυσικό τρόπο, κι αργότερα με συστηματική μελέτη έρχεται ο γραπτός

λόγος που αποτελεί μια επίκτητη δεξιότητα επανάληψης του προφορικού λόγου. Εξάλλου τα σύμβολα που χρησιμοποιούνται στη γραφή αποτελούν αναπαραστάσεις στοιχείων του προφορικού λόγου (Saussure, 1916).

Η γλώσσα είναι ένα "σύνθετο σύστημα συμβόλων που χρησιμοποιείται για την ανθρώπινη επικοινωνία." Ο Chomsky (1965) εισήγαγε την έννοια της "καθολικής γραμματικής," υποστηρίζοντας ότι όλες οι γλώσσες μοιράζονται μια υποκείμενη δομή (Chomsky, 1965). Σύμφωνα με άλλο ορισμό, η γλώσσα είναι ένα σύστημα επικοινωνίας που χρησιμοποιείται από ανθρώπους για την ανταλλαγή πληροφοριών, σκέψεων και συναισθημάτων. Αποτελείται από ένα σύνολο συμβόλων, τα οποία μπορεί να είναι προφορικά (λέξεις, προτάσεις), γραπτά (γράμματα, κείμενα) ή χειρονομικά (νοηματική γλώσσα). Η γλώσσα έχει σύμβολα με δική τους σημασία, γραμματική και σύνταξη, φωνολογία, λεξιλόγιο και σημασιολογία. Είναι θεμελιώδης για την ανθρώπινη επικοινωνία και την έκφραση της πολιτιστικής και κοινωνικής ταυτότητας. Χρησιμοποιείται όχι μόνο για την καθημερινή επικοινωνία αλλά και για την καταγραφή και τη μετάδοση της γνώσης, της κουλτούρας και της ιστορίας (Crystal, 2006).

Οι γλώσσες ποικίλλουν ευρέως μεταξύ των διαφόρων πολιτισμών και περιοχών του κόσμου, αντανakλώντας τις διαφορετικές ανάγκες και εμπειρίες των κοινοτήτων που τις χρησιμοποιούν. Για παράδειγμα, οι Εσκιμώοι έχουν πολλές λέξεις για το χιόνι, αποκαλύπτοντας τη σημασία του στις ζωές τους. Μπορούν να αναπτύσσονται και να εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου. Η επαφή με άλλες γλώσσες, οι κοινωνικές αλλαγές, οι τεχνολογικές εξελίξεις και οι πολιτικές επιρροές είναι μερικοί μόνο από τους παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε εμπλουτισμό μιας γλώσσας. Ενδεικτικά, η αγγλική γλώσσα έχει εμπλουτιστεί με πολλές λέξεις από άλλες γλώσσες λόγω της αποικιοκρατίας και της παγκοσμιοποίησης.

Ο ορισμός της επίσημης γλώσσας είναι δύσκολο να αποδοθεί, ωστόσο στην παρούσα εργασία θα υιοθετήσουμε τον ορισμό του Trudgill, ο οποίος, αν και έχει δοθεί για την επίσημη αγγλική, μπορεί να επεκταθεί σε όλες τις γλώσσες. Ο Trudgill (1983) ορίζει ως πρότυπη γλώσσα το ιδίωμα που χρησιμοποιείται στον τυπωμένο λόγο, διδάσκεται στα σχολεία και στους ξένους και χρησιμοποιείται από τους μορφωμένους και τα MME. Περιλαμβάνει γλωσσικά στοιχεία της τυπικής γλώσσας αλλά και των τοπικών γλωσσικών ιδιωμάτων.

Σε κάθε περίπτωση, γίνεται σαφές ότι η επίσημη γλώσσα είναι μια γλώσσα που έχει καθοριστεί επισήμως από ένα κράτος ή μια κοινότητα ως η κύρια γλώσσα για νομικές, διοικητικές, εκπαιδευτικές και άλλες επίσημες δραστηριότητες εντός της εν λόγω κοινότητας. Η επίσημη γλώσσα συνήθως είναι η γλώσσα που χρησιμοποιείται στις επίσημες κυβερνητικές επικοινωνίες, τη νομοθεσία, τη δικαιοσύνη. Οι επίσημες γλώσσες μπορούν να είναι μία ή περισσότερες ανάλογα με την πολιτική, ιστορική και κοινωνική κατάσταση του κάθε κράτους ή κοινότητας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να υπάρχουν και περιφερειακές ή επίσημες γλώσσες με ίση νομική θέση. Σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες, διάφορες γλώσσες και διάλεκτοι μπορεί να συνυπάρχουν και να αλληλεπιδρούν. Για παράδειγμα, στην Ινδία ομιλούνται πολλές γλώσσες και διάλεκτοι ανάλογα με την περιοχή και την εθνοτική ομάδα. Επιπλέον, συναντώνται οι λεγόμενες εθνογλωσσικές μειονότητες, ομάδες, δηλαδή, που διατηρούν τη δική τους γλώσσα και πολιτισμό μέσα σε μια ευρύτερη γλωσσική κοινότητα, όπως οι Ινδιάνοι στις Ηνωμένες Πολιτείες ή οι Ρομά στην Ευρώπη (**Crystal, 2006**).

Η έννοια της γλώσσας αφορά σε μια αφηρημένη ενότητα που συνίσταται από το σύνολο πολλών διαλέκτων. Πρόκειται δηλαδή για μια υπερκείμενη και πολλές υποκείμενες έννοιες. «Διάλεκτος είναι μια γλωσσική ποικιλία ή ένα σύνολο συγγενικών γλωσσικών ποικιλιών που τα κοινά χαρακτηριστικά τους τις διακρίνουν από τις άλλες ποικιλίες της ίδιας γλώσσας (**Πετρούνιας, 2001**). Αναλυτικότερα, οι διάλεκτοι οφείλουν να έχουν βασικά κοινά χαρακτηριστικά σε επίπεδο φωνολογίας, μορφολογίας, σύνταξης και λεξιλογίου, ώστε να τις θεωρήσουμε κομμάτια της ίδιας γλώσσας, από την άλλη όμως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι διαφοροποιήσεις τους να είναι τόσο εμφανή, ώστε να θεωρηθούν διαφορετικές διάλεκτοι (**Δελβερούδη, 2001**).

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι η διάκριση μεταξύ επίσημης γλώσσας και διαλέκτου είναι ότι η επίσημη γλώσσα έχει καθοριστεί νομικά ως η γλώσσα επικοινωνίας για επίσημες λειτουργίες, ενώ οι διάλεκτοι είναι τοπικές παραλλαγές μιας γλώσσας χωρίς επίσημη αναγνώριση σε επίπεδο κράτους.

Καθώς η γλώσσα αλλάζει συνεχώς, αν δεν υπάρχει στενή επαφή μεταξύ διαφόρων ομάδων ομιλητών, κάθε ομάδα αναπτύσσει διαφορετικά τη γλώσσα της κι έτσι δημιουργούνται οι διάλεκτοι, οι οποίες ταξινομούνται σε γεωγραφικές και κοινωνικές, αφού η αποκοπή των γλωσσικών ομάδων μπορεί να είναι γεωγραφική ή

κοινωνική αντίστοιχα. Στην Ισπανία, εκτός από τα Ισπανικά (Καστιλιάνικα), ομιλούνται τα Καταλανικά, τα Βάσκικα και τα Γαλικιανά. Στη Μεγάλη Βρετανία, εκτός από τα Αγγλικά, υπάρχουν τα Ουαλικά, τα Σκωτικά Γαελικά και τα Ιρλανδικά. Το σημείο μηδέν του συνόλου των γεωγραφικών ποικιλιών καλείται κοινή διάλεκτος (Petyt, 1980).

Οι διάλεκτοι δεν έχουν ξεχωριστό γραπτό λόγο κι επίσημη υπόσταση και συνήθως οι κανόνες τους δεν έχουν κωδικοποιηθεί σε λεξικά και βιβλία γραμματικής. Χρησιμοποιούνται κατά κόρον στην καθημερινότητα, σε ανεπίσημες περιστάσεις με μέλη της οικογένειας και φίλους. Οι διαλεκτόφωνοι δεν έχουν υψηλή μόρφωση και δεν παρουσιάζουν μεγάλη γεωγραφική ή κοινωνική κινητικότητα. Τα γλωσσικά αυτά συστήματα έχουν κοινή ιστορική καταγωγή και διαφέρουν σε τέτοιο σημείο από τη νόρμα, την κοινή γλώσσα, ώστε ένας ομόγλωσσος αλλά μη διαλεκτόφωνος να μην μπορεί να τις κατανοήσει (Κοντοσόπουλος, 2008).

Αν θέλουμε να περιοριστούμε στην ελληνική γλώσσα, μπορούμε να εντοπίσουμε γεωγραφικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς και ιστορικούς παράγοντες που οδήγησαν στη διαμόρφωση ποικίλων διαλέκτων. Διαφορετικές διάλεκτοι έχουν εμφανιστεί σε διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας. Παραδείγματα περιλαμβάνουν την κρητική, την ποντιακή και την κυπριακή και φυσικά την επτανησιακή διάλεκτο, οι οποίες διαφέρουν σε προφορά, λεξιλόγιο και κάποιες φορές και στη γραμματική. Η κοινωνική τάξη, το επίπεδο εκπαίδευσης, το φύλο και η επαγγελματική κατάσταση επηρεάζουν επίσης τη γλώσσα. Έτσι, ο τρόπος ομιλίας μπορεί να διαφέρει ανάμεσα σε αστικές και αγροτικές κοινότητες ή μεταξύ ατόμων διαφορετικών επαγγελμάτων. Ερχόμενες να προσθέσουν στην ελληνική γλωσσική ποικιλία εθνοτικές ομάδες, όπως οι Σαρακατσάνοι και οι Βλάχοι, διατηρούν δικά τους ιδιώματα και παραδόσεις.

Από την άλλη, οι πολιτικές συνθήκες και τα ιστορικά γεγονότα έχουν σημαντική επίδραση στη γλώσσα. Χαρακτηριστικά, κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας η ελληνική γλώσσα εμπλουτίστηκε με τουρκικές λέξεις, ενώ η γλώσσα που χρησιμοποιούνταν στην εκκλησία και στην εκπαίδευση ήταν διαφορετική από την καθομιλουμένη. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι ότι η ελληνική γλώσσα έχει μακρά ιστορία που περιλαμβάνει την αρχαία ελληνική, την ελληνιστική κοινή, τη μεσαιωνική ελληνική και τη σύγχρονη ελληνική. Κάθε μία από αυτές τις περιόδους παρουσίασε σημαντικές γλωσσικές αλλαγές και εξελίξεις (Μπαμπινιώτης, 2008: 45-63).

Ο όρος "κοινή διάλεκτος" αναφέρεται στη διάλεκτο που χρησιμοποιείται από διαφορετικές περιοχές ή κοινότητες και είναι κατανοητή από όλους ή τουλάχιστον από την πλειονότητα των ατόμων που τη χρησιμοποιούν. Συνήθως η κοινή διάλεκτος αποτελεί έναν ενδιάμεσο όρο μεταξύ διαφορετικών τοπικών ή περιφερειακών διαλέκτων και της επίσημης γλώσσας ενός κράτους. Έτσι, οι κοινές διάλεκτοι προέρχονται συνήθως από μια τοπική διάλεκτο, που ξεπερνά τα γεωγραφικά όρια και χρησιμοποιείται ως κοινωνική. Παραδείγματα κοινωνικών διαλέκτων είναι το ιδίωμα των μορφωμένων, του λαού, της «πιάτσας». Η επιστήμη της κοινωνιογλωσσολογίας μελετά τι ορίζεται κάθε φορά ως κοινωνική ομάδα και πώς ταξινομούνται και αναγνωρίζονται αντίστοιχα οι γλωσσικές κοινωνικές ποικιλίες ή κοινωνιόλεκτοι (Petyt, 1980). Η κοινωνική ομάδα μπορεί να αφορά στην κοινωνική θέση, στην ηλικία, στο επάγγελμα, στο φύλο, στους οπαδούς ενός κόμματος κ.ο.κ. (Τριανταφυλλίδης, 1947). Συχνά, η κοινωνιόλεκτος είναι διαφορετική από τις επίσημες ή πιο τυπικές γλωσσικές παραλλαγές που χρησιμοποιούνται σε επίσημα περιβάλλοντα, όπως στο σχολείο ή στη διοίκηση. Το σημείο μηδέν στην προκειμένη περίπτωση είναι η κοινή διάλεκτος, την οποία μιλούν οι μορφωμένοι ενήλικες αστοί.

Η θεωρία της κοινωνικής διαλεκτολογίας ή σχετιστικής κοινωνιογλωσσίας συσχετίζει κοινωνικούς παράγοντες, όπως το επάγγελμα, το μορφωτικό επίπεδο, το οικογενειακό ή ατομικό εισόδημα, το φύλο, την ηλικία, τον τόπο διαμονής, το είδος κατοικίας κ.ά. με πολύ συγκεκριμένα γλωσσικά χαρακτηριστικά. Εν ολίγοις, βασική παραδοχή της θεωρίας είναι ότι τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των ατόμων μεταβάλλουν το λόγο τους (Γούτσος, 2013). Η γλώσσα που χρησιμοποιεί ένα έφηβος μπορεί να διαφέρει από αυτήν που χρησιμοποιεί ένας ενήλικας, όχι μόνο ως προς τη γραμματική και το λεξιλόγιο αλλά και ως προς το στυλ και την προφορά. Επίσης, άνθρωποι από διαφορετικές κοινωνικές τάξεις μπορεί να χρησιμοποιούν διαφορετικές φράσεις, να έχουν διαφορετική προφορά ή να δίνουν διαφορετική σημασία σε ορισμένες λέξεις. Έτσι, ο τρόπος που μια κοινωνία ή μια ομάδα αντιλαμβάνεται και χρησιμοποιεί τη γλώσσα είναι ένας σημαντικός παράγοντας που διαμορφώνεται από τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των μελών της κοινότητας.

Σε αντίστοιχες οδούς έχει οδηγηθεί η έρευνα της γλωσσικής συμπεριφοράς αντρών και γυναικών. Η διαφοροποίηση των δύο φύλων ως προς συγκεκριμένες γλωσσικές λειτουργίες έγκειται στην ιεράρχησή σε κάθε κοινωνία αλλά και από τους

συμπεριφορικούς κανόνες που επικρατούν και κατευθύνουν την κοινωνική συμπεριφορά της γλώσσας (Παυλίδου, 2006).

Η γυναικεία γλώσσα διακρίνεται από ορισμένα γλωσσικά χαρακτηριστικά, όπως είναι τα ακόλουθα:

- α) Επισχετικοί συνομιλιακοί δείκτες με ενδείξεις αβεβαιότητας π.χ. αν δεν κάνω λάθος
- β) Ερωτήσεις -ηχώ π.χ. ωραίο τοπίο, ε;
- γ) Ερωτηματικός επιτονισμός σε δηλωτικές λεκτικές πράξεις π.χ. λέω να κάτσουμε σπίτι σήμερα;
- δ) «Κενά επίθετα» π.χ. τι γλυκό ζωάκι
- ε) Λεπτές χρωματικές διακρίσεις, π.χ. βεραμάν, λιλά
- στ) Χρήση επιτακτικών, π.χ. σ' ευχαριστώ πάρα πολύ
- ζ) Φαινόμενα υπερδιόρθωσης, όπως είναι η συστηματική χρήση πρότυπων τύπων
- η) Φαινόμενα υπερβολικής ευγένειας
- θ) Αποφυγή υβριστικών λέξεων
- ι) Εμφατικός τόνος, π.χ. τι φανταστικό μέρος! (Holmes, 2016).

Πιο επιγραμματικά, η γλώσσα των γυναικών χαρακτηρίζεται από: α. λεπτομέρειες και πλούσιες περιγραφές με έμφαση στα συναισθήματα, β. μεγάλη και συχνή επικοινωνιακή σύνδεση, γ. χρήση αναδρομικών φράσεων με σκοπό τη σύνδεση με προσωπικές εμπειρίες και δ. προτίμηση σε θέματα όπως η οικογένεια, η υγεία, η ανατροφή των παιδιών και η κοινωνική συνοχή.

Διαμετρικά αντίθετα εμφανίζονται τα χαρακτηριστικά της γλώσσας που χρησιμοποιούν οι άνδρες: α. απευθείας και απλή γλώσσα, χωρίς λεπτομέρειες και πολύπλοκες δομές, β. χρήση λιγότερων υποκειμενικών εκφράσεων και συναισθημάτων ή προσωπική εμπειριών, γ. χρήση της γλώσσας για πρακτικούς σκοπούς όπως η επίλυση προβλημάτων ή η περιγραφή ενεργειών, παρά για

κοινωνική επικοινωνία και δ. προτίμηση σε θέματα όπως η τεχνολογία, η πολιτική, η αθλητική απόδοση (Coates, 2015).

Εν τούτοις, κάθε άτομο μπορεί να επαναπροσδιορίζει τα χαρακτηριστικά του φύλου του, μέσα σε αυτά και το ιδιαίτερο γλωσσικό ύφος του. Ως επακόλουθο, ανάλογα κάθε φορά την περίπτωση, μπορούν να προσεγγίζουν το αντρικό πρότυπο κι αντίστοιχα οι άντρες να προσαρμόζονται στο γυναικείο περιβάλλον υιοθετώντας τα χαρακτηριστικά που συνδέονται με την ανδροπρέπεια ή τη θηλυπρέπεια αντίστοιχα.

Η έννοια της διαλέκτου αφορά με τη σειρά της σε μια αφηρημένη ενότητα. Συχνά είναι απαραίτητες ορισμένες σχηματικές διακρίσεις και χρησιμοποιείται ο όρος ιδίωμα για να δηλώσει τις επιμέρους διαφορές μιας διαλέκτου π.χ. η διάλεκτος των Επτανήσων μπορεί να υποδιαιρεθεί στο ιδίωμα της Κέρκυρας, της Λευκάδας κοκ (Πετρούνιας, 2001) Ο όρος ιδίωμα, επομένως, αφορά σε μικρές αποκλίσεις και τοπικές παραλλαγές ενώ ο βαθμός διαφοροποίησης της διαλέκτου μπορεί να εξαρτάται από τη γεωγραφική απόσταση ή τη γεωφυσική απομόνωση. Τέλος, η τοπική προφορά μπορεί να περιλαμβάνει διαφορές στην προφορά των φωνηέντων και των συμφώνων, τον τονισμό των λέξεων, τον ρυθμό και την ένταση της ομιλίας και πολλές άλλες φωνολογικές ιδιαιτερότητες (Κακριδής-Φερράρι, 2007).

Ιδίωμα, επομένως, είναι ένα είδος γλωσσικής παραλλαγής που χρησιμοποιείται σε συγκεκριμένες κοινωνικές ή πολιτισμικές ομάδες. Αποτελείται από ιδιαίτερες λέξεις ή φράσεις που έχουν διαφορετική σημασία από αυτήν που έχουν στην κανονική γλώσσα και χρησιμοποιούνται εντός της συγκεκριμένης ομάδας για να εκφράσουν συγκεκριμένα συναισθήματα, καταστάσεις ή ιδέες. Τα ιδιώματα μπορούν να προκύψουν από διάφορες πηγές, όπως η ιστορία, ο πολιτισμός, η μουσική, οι ταινίες ή άλλες μορφές πολιτιστικής έκφρασης. Παραδείγματα ιδιωμάτων περιλαμβάνουν τη "γκανγκστερική γλώσσα" στους στενούς κύκλους του οργανωμένου εγκλήματος, ή τη "γλώσσα των νέων" με ειδικές λέξεις και φράσεις που χρησιμοποιούν οι νέοι σε ένα συγκεκριμένο χρονικό ή κοινωνικό πλαίσιο. Τα ιδιώματα, όπως και οι διάλεκτοι, δεν έχουν επίσημο γραπτό λόγο. Αντίθετα όμως με τις διαλέκτους, έχουν μικρότερο βαθμό απόκλισης από τη νόρμα και γίνονται κατανοητά από τους ομιλητές της κοινής γλώσσας (Κοντοσόπουλος, 2008).

Ο όρος «ιδίωμα» χρησιμοποιήθηκε για να περιγράψει τις διάφορες τοπικές ποικιλίες της ελληνικής γλώσσας, υπονοώντας ότι αυτές είναι απλώς παραλλαγές

της κεντρικής, κοινής γλώσσας και όχι ξεχωριστές γλώσσες. Αυτή η ορολογία συνέβαλε στη μείωση της αντίληψης των διαφορών και στην προώθηση της ιδέας μιας ενιαίας εθνικής γλώσσας. Η χρήση, δηλαδή, του όρου αποτελεί μια μέθοδο υποβάθμισης των διαφορών ανάμεσα στις ποικιλίες της ελληνικής γλώσσας, στρατηγική απαραίτητη στο πλαίσιο της δημιουργίας του νεότερου ελληνικού κράτους (Γούτσος, 2013). Αυτή η προσέγγιση βοήθησε στην εδραίωση μιας κοινής εθνικής ταυτότητας, αλλά είχε και αρνητικές συνέπειες για την γλωσσική και πολιτισμική ποικιλομορφία.

Βασικό κριτήριο για τη διάκριση μεταξύ διαλέκτων και ιδιωμάτων αποτελεί η παρουσία ή απουσία ορισμένων φωνολογικών, μορφολογικών, συντακτικών ή άλλων χαρακτηριστικών. Αυτά τα χαρακτηριστικά μπορούν να βοηθήσουν τους γλωσσολόγους να κατανοήσουν τις διαφορές και τις ομοιότητες ανάμεσα στις γλωσσικές ποικιλίες και να καθορίσουν πότε πρόκειται για διαφορετικές διαλέκτους ή απλώς για ιδιώματα της ίδιας γλώσσας.

Οι φωνολογικές διαφορές περιλαμβάνουν διαφοροποιήσεις στους ήχους της γλώσσας. Για παράδειγμα, οι διάλεκτοι μπορεί να έχουν διαφορετικά φωνήεντα ή σύμφωνα, διαφορετικές προφορές συγκεκριμένων ήχων ή διαφορετικούς κανόνες τονισμού. Οι μορφολογικές διαφορές αναφέρονται στη δομή και το σχηματισμό των λέξεων. Αυτές οι διαφορές μπορεί να περιλαμβάνουν διαφορετικές καταλήξεις για τα ρήματα ή τα ουσιαστικά, διαφορετικά προθέματα και καταλήξεις ή διαφορετικές μεθόδους σχηματισμού των λέξεων. Οι συντακτικές διαφορές αφορούν τη δομή των προτάσεων και την οργάνωση των λέξεων μέσα στις προτάσεις. Οι διάλεκτοι μπορεί να έχουν διαφορετικούς κανόνες για την τοποθέτηση των ρημάτων, των υποκειμένων και των αντικειμένων στις προτάσεις (Chambers & Trudgill, 1998).

Για την ελληνική γλώσσα, στα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνονται τα εξής:

- η κώφωση ή στένωση φωνηέντων: η αποβολή των υψηλών άτονων φωνηέντων [i] και [u] και η ανύψωση των άτονων [e] και [o] σε [i] και [u] αντίστοιχα. Έτσι, σε βόρεια ιδιώματα το μορφολογικό παράδειγμα της λέξης μύτη είναι: μυτ, μυτς, μυτ, μύτις, μτων, μύτις· του ρήματος λείπω στον ενεστώτα είναι: λείπου, λειψ, λειπ, λείπουμι, λείπιτι, λείπν(ι)
- ο τσιτακισμός: η εμφάνιση του [k] ως [ts] πριν από τα πρόσθια φωνήεντα [i],[e], όπως, λ.χ., στις λέξεις τσεφαλή, τσύριος της κρητικής διαλέκτου

- η ουράνωση του [χ] σε [ξ] και του [γ] σε [ζ] πριν από τα πρόσθια φωνήεντα [i] και [e], όπως, λ.χ., στις λέξεις [šeri] (χέρι) και [žeros] (γερός) της κρητικής διαλέκτου
- η προφορά διπλών συμφώνων στα ανατολικά ιδιώματα από τη Χίο έως τη Ρόδο και στην κυπριακή διάλεκτο
- η διατήρηση του τελικού -ν σε λέξεις όπως παιδίν ή είπεν στην κυπριακή διάλεκτο
- απουσία συνίζησης όπως π.χ. μαχαιρέα αντί για μαχαίρια και συναντάται στον Πόντο, την Κάτω Ιταλία, τη Μάνη, τα Επτάνησα και τα Κύθηρα
- η ερρινοποίηση των ηχηρών [b], [d], [g], στα βόρεια ιδιώματα και στην Πελοπόννησο, όπως, λ.χ., στην προφορά [andras] σε αντίθεση με το [adras] της κρητικής διαλέκτου
- η εμφάνιση εμμέσου αντικειμένου σε αιτιατική (τον λέω) στα βόρεια ιδιώματα ή σε γενική (του δίνω) στα νότια. (Μπασλής, 2017). Η διατήρηση της συλλαβικής ή και της χρονικής αύξησης π.χ. εδένετε – δένατε χαρακτηριστικό των Δωδεκανήσων, της Κρήτης και της Κύπρου
- κατάληξη γ' πληθυντικού ενεργητικού Ενεστώτα σε -ουσι αντί -ουν και εμφανίζεται σε Δωδεκάνησα και Κύπρο
- αρσενικό άρθρο /i/ αντί ο π.χ. ι Γιώργους (ο Γιώργος) και είναι χαρακτηριστικό της Βόρειας Ελλάδας
- χρήση της ερωτηματικής αντωνυμίας είντα αντί τι και εμφανίζεται σε νησιά του Αιγαίου και Κρήτη (Μπαμπινιώτης, 2008).

3. Κερκυραϊκό ιδίωμα και κοινή πρότυπη

Επτανησιακά ονομάζονται τα ιδιώματα τα οποία ομιλούνται στο μεγαλύτερο μέρος των Επτανήσων, δηλαδή στην Κέρκυρα, τους Παξούς και τα γύρω τους νησιά, στην Κεφαλονιά, στην Ιθάκη και στη Ζάκυνθο. Μελετητές εξαιρούν το ιδίωμα της Λευκάδας, επισημαίνοντας ότι έχει βόρειο φωνηεντισμό, όπως το αντίστοιχο της Στερεάς Ελλάδας (Κοντοσόπουλος, 2008).

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επτανησιακών γενικά και του κερκυραϊκού ιδιώματος ειδικότερα οφείλονται στη μακρά περίοδο ενετικής κατοχής των περιοχών αυτών, γεγονός που ταυτόχρονα τις καθιστά τις μοναδικές περιοχές της

Ελλάδας που δεν είχαν καταληφθεί ποτέ από Τούρκους (Τριανταφυλλίδης, 1938). Η διάλεκτος ανήκει στην οικογένεια των ιταλοελληνικών γλωσσών και επηρεάζεται από την ιταλική γλώσσα λόγω της ιστορικής και πολιτιστικής παρουσίας των Ιταλών στα νησιά αυτά. Το ιδιαίτερο γλωσσικό χαρακτηριστικό της επτανησιακής διαλέκτου είναι η συνύπαρξη γραμματικών και λεξιλογικών στοιχείων από την ιταλική γλώσσα με την ελληνική γραμματική και σύνταξη.

Κατά την περίοδο της Ενετοκρατίας και μετά την πτώση της Πελοποννήσου, Κρήτης και Κύπρου στα χέρια των Τούρκων, ένα τεράστιο μεταναστευτικό ρεύμα από αυτές τις περιοχές κατέφυγε στην Κέρκυρα. Οι πληθυσμοί αυτοί, με τις αρχαιοελληνικές λέξεις που διατηρούσαν και έφεραν μαζί τους, συντέλεσαν στη διαμόρφωση και εξέλιξη του Κερκυραϊκού γλωσσικού ιδιώματος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα το άρθρο τση που ακούγεται μόνο στα Επτάνησα και την Κρήτη. Η επτανησιακή διάλεκτος έχει, επίσης, επηρεαστεί από τις τοπικές ελληνικές διαλέκτους και έχει αναπτύξει ξεχωριστά χαρακτηριστικά στην προφορά και τη χρήση ορισμένων λέξεων. Παρά τις επιρροές, η επτανησιακή διάλεκτος διατηρεί την ιδιαίτερη ταυτότητά της ως έκφραση της καλλιέργειας και της ιστορίας των Επτανήσων (Μπαμπινιώτης, 2008: 45-63).

4. Χαρακτηριστικά κερκυραϊκού ιδιώματος

Βάσει των ελληνικών που μιλιόνταν στην Κρήτη από τα μέσα του 15^{ου} αι. ως τον 17 αι. δημιουργήθηκε μια πρότυπη γραπτή δημόδης γλώσσα που διατηρήθηκε στα Ιόνια νησιά και συνέβαλε αργότερα στη διαμόρφωση της λογοτεχνικής δημοτικής γλώσσας. (Tonnet, 1995).

Το κερκυραϊκό ιδίωμα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς παρουσιάζει έντονη ζωντάνια, έχει μια χαρακτηριστική «μουσικότητα» κι αναδεικνύει τους δεσμούς της περιοχής με την Ιταλία. Η Κέρκυρα βρέθηκε υπό βενετική κυριαρχία για περισσότερο από τέσσερις αιώνες, κάτι που είχε σημαντικό αντίκτυπο στη γλώσσα και τον πολιτισμό του νησιού. Η βενετική παρουσία άφησε έντονα ίχνη στο λεξιλόγιο, την αρχιτεκτονική και τα έθιμα της Κέρκυρας. Ως αποτέλεσμα το κερκυραϊκό ιδίωμα είναι μία μοναδική μίξη γλωσσικών στοιχείων, περιλαμβανομένων λέξεων, φράσεων και προφορικών χαρακτηριστικών, που το καθιστούν αναγνωρίσιμο.

Ο επιτονισμός των επτανησιακών ιδιωμάτων είναι το κυριότερο και πιο αναγνωρίσιμο χαρακτηριστικό τους, ιδιαίτερα εκείνος της Κέρκυρας και εκείνος της Ζακύνθου (Τριανταφυλλίδης, 1938, Κοντοσόπουλος 2008). Η προφορά του κερκυραϊκού ιδιώματος επίσης διαφέρει από άλλες ελληνικές διαλέκτους, καθώς μπορεί να επηρεάζεται από την ιταλική προφορική παράδοση. Ωστόσο, το κερκυραϊκό ιδίωμα διατηρεί και ελληνικά γλωσσικά στοιχεία και έχει εξελιχθεί μέσα από τις διαδικασίες φυσικής γλωσσικής αλληλεπίδρασης και ανάπτυξης στην Κέρκυρα. Άλλα χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα:

4.1. Φωνητική-φωνολογία

Γενικά, ο φωνηεντισμός είναι νότιου τύπου χωρίς ιδιαίτερες διαφορές από την κοινή ελληνική.

Η όχι έρρινη προφορά των [b], [d], [g]: αμπέλι [abéli], άντρας [ádras].

Η σίγηση του [γ] όταν βρίσκεται ανάμεσα από φωνήεντα: καλόγερος [kalógeros].

4.2. Μορφολογία

Χρησιμοποιούνται τύποι του άρθρου τσου, τση, τσι: τσου χωριάτες, τσι μέρες, τσι κότες, τση κοπελός, τσ' αρχόντους.

Η γενική ενικού ορισμένων θηλυκών ουσιαστικών σε -α σχηματίζεται σε -ός: νυχτός, μέρος, βδομαδός, προβατινός, ομπρελλός.

Κυριαρχεί η τάση για ανοιχτές συλλαβές στο τέλος των λέξεων, έτσι ώστε η γενική πληθυντικού και η αιτιατική ενικού να σχηματίζονται σε [-one] με την προσθήκη ενός [e]: των ανθρώπωνε, των εφημεριδώνε, των κατσαριδώνε, τον νέονε, ποιόνε. Αντίστοιχα το γ' πληθυντικό των ρημάτων σχηματίζεται με την κατάληξη -νε: γράφουνε, εγράφανε, εγράψανε.

Χρησιμοποιείται συλλαβική αύξηση στους ιστορικούς χρόνους, ακόμη κι όταν δεν τονίζεται: εκαθίζετε, εβαρέθηκα, εκάμαμε, επήγαμε.

Χρησιμοποιείται η κατάληξη -ιόμαι στα παθητικής μορφολογίας ρήματα: τραβιόμαι, κουβαλιόμαι, κρατιόμαι, αρνιόμαι, απολογιόμαι, θυμιόμαι.

Σχηματίζονται υποκοριστικά με τις καταλήξεις -έλι, -πούλα και -ίτσι: ποτηρέλι, κακομοιρέλι, πορτοπούλα, εκκλησοπούλα, ποδαρίτσι, καρβουνίτσι.

Αναπτύσσεται το προθετικό α-: π.χ. απερνώνας

Αναπτύσσεται το προθετικού ε- : π.χ. εγκρεμίζεται

Αναπτύσσονται φωνήεντα στο εσωτερικό της λέξης, με αποτέλεσμα την ανάλυση συμφωνικών συμπλεγμάτων, π.χ.: ο ξεπεσιμός

Παρατηρείται στένωση του [o] σε [u]: τρουμπέτα

Παρατηρείται προφορά του ως [u]: π.χ. φουσιματιά

Χρησιμοποιούνται ιδιόζουσες καταλήξεις σε ρήματα, π.χ.: εκοινιώνταν (Καραντζόλα, Τζιβάρα, & Παπαϊωάννου, 2015: 85-105).

4.3. Λεξιλόγιο

Το κερκυραϊκό ιδίωμα χαρακτηρίζεται από πολλές ιδιωματικές λέξεις: παλαιούθε 'απόπαλιά', ανάγκη 'επιληψία', τοσπλάχνος 'ευσπλαχνία', σφαλί 'πώμαφιάλης' κοπαδιάρης 'βοσκός', μου 'κάζεται' 'υποθέτω, νομίζω', πεσκαμβάλε 'κατάυπολογισμό', κάμεκόντο 'πιθανώς', αίρεση 'ελάττωμα', λάχανα 'χόρτα', γλυκά 'κουφέτα', νεράντζι 'πορτοκάλι', άμπιτα 'ενδύματα', νοτία 'υγρασία', προβατώ 'περπατώ', πρησκάρι 'πρήξιμο', πρόσφωρο 'σπίρτο', κουβέλη 'κυψέλη' κοκ. Τέλος, ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά των ιδιωμάτων αυτών είναι ο μεγάλος αριθμός δανείων από την ιταλική: ντακάπο 'από την αρχή', πάγα 'μισθός, πληρωμή', σκάτουλα 'κουτί', μόντε 'ενεχυροδανειστήριο', ρολάρω 'καταγράφω', ντέμπολος 'αδύνατος, ισχνός', νταριτσέβερη 'αίθουσα υποδοχής' κοκ.

Ο αναγνώστης με μια προσεκτική ανάγνωση των παραπάνω παραδειγμάτων μπορεί με ασφάλεια να συμπεράνει ότι τελικά το κερκυραϊκό ιδίωμα αποτελεί έναν μοναδικό συνδυασμό γλωσσικών στοιχείων από δύο διαφορετικές πολιτιστικές παραδόσεις.

5. Γλωσσικές τάσεις απέναντι στους διαλεκτόφωνους

Ο Τριανταφυλλίδης (1938) υποστηρίζει ότι κάθε ιδίωμα καλλιεργεί στους χρήστες του την αίσθηση ενός είδους πολιτιστικής ενότητας με τους συμπολίτες τους και τη συνειδητοποίηση ότι μιλώντας όλη την ίδια γλώσσα συνδέονται στενότερα μεταξύ τους. Οι Andersson & Trudgill (1990:79) συνηγορούν ισχυριζόμενοι ότι η γλώσσα μιας ομάδας είναι συνδετικός κρίκος, λειτουργεί σαν κόλλα που διατηρεί τη συνοχή εντός της ομάδας και σαν τοίχος που κρατά εκτός τους μη ανήκοντες. Επιλέγοντας κάποιος τις λέξεις που χρησιμοποιεί στην ουσία δείχνει σε ποια ομάδα ανήκει και πόσο κεντρικό πρόσωπο είναι σε αυτή.

Γεγονός είναι ότι η χρήση μιας διαλέκτου μπορεί να ενισχύσει την αίσθηση ταυτότητας και αυτοεκτίμησης των διαλεκτόφωνων. Οι διάλεκτοι συχνά συνδέονται με την πολιτισμική κληρονομιά και την τοπική ταυτότητα, προσφέροντας στους ομιλητές τους ένα αίσθημα περηφάνιας και κοινωνικής συνοχής. Εξάλλου, η διάλεκτος μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο κοινωνικής διαφοροποίησης και ένταξης. Οι διαλεκτόφωνοι μπορεί να νιώθουν πιο άνετα και οικεία όταν επικοινωνούν στη δική τους διάλεκτο, γεγονός που ενισχύει τις κοινωνικές τους σχέσεις και τη συμμετοχή τους στην τοπική κοινότητα (Chambers & Trudgill, 1998).

Οι διάλεκτοι εξελίσσονται συνεχώς και επηρεάζονται από την επαφή με άλλες γλώσσες και διαλέκτους. Οι αντιλήψεις για μια διάλεκτο μπορεί να αλλάξουν με την πάροδο του χρόνου καθώς αλλάζουν οι κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες. Μελετώντας την αργκό οι Andersson & Trudgill (1990:79) ισχυρίστηκαν ότι οι παραβατικοί φροντίζουν να κρατούν μυστικές τις ιδιαίτερες έννοιες των λέξεων που χρησιμοποιούν, προκειμένου να μη γίνονται αντιληπτές οι συνομιλίες τους. Επιπλέον, τείνουν να αλλάζουν συχνά τη γλώσσα τους, επομένως μόνο ένα αυθεντικό μέλος της ομάδας τους θα μπορούσε να συμβαδίσει με τις αλλαγές.

Πολλές φορές ορισμένα χαρακτηριστικά διαλέκτων, γεωγραφικών ή κοινωνικών, αποκτούν κοινωνικό νόημα και παρουσιάζουν αρνητικά τους διαλεκτόφωνους στην υπόλοιπη κοινότητα. Κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί αν π.χ. οι ομιλητές εντάσσονται σε χαμηλά κοινωνικά ή οικονομικά στρώματα κι ο τρόπος ομιλίας τους γίνεται αντιληπτός ως σύμβολο της χαμηλής θέσης τους. Οι διαλεκτόφωνοι μπορεί να αισθάνονται πίεση να προσαρμοστούν στην πρότυπη διάλεκτο για να επιτύχουν ακαδημαϊκά ή επαγγελματικά (Chambers & Trudgill, 1998).

Η σύγχρονη γλωσσολογία έχει μελετήσει σε βάθος τις στάσεις απέναντι στους διαλεκτόφωνους. Η γλώσσα έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει συγκεκριμένες αντιλήψεις θέασης του κόσμου, γεγονός που την καθιστά κοινωνικά μη αθώα (Τσιπλάκου, 2015: 187-210).

Οι μη διαλεκτόφωνοι καλλιεργούν γλωσσικές αντιδράσεις που αφορούν σε συναισθηματικούς, νοητικούς και συμπεριφορικούς δείκτες. Επειδή η εσωτερική νόηση δεν είναι μετρήσιμη, η έρευνα έχει στραφεί στη γλωσσική ιδεολογία, δηλαδή το σύνολο των στάσεων και των απόψεων μια κοινωνικής ομάδας για τη γλώσσα (Τσιτσιπής, 2001:78-80). Οι γλωσσικές στάσεις διαμορφώνονται κυρίως μέσω στερεοτύπων και μπορούν να είναι ιδεολογικού, πολιτικού, κοινωνικού και πολιτισμικού χαρακτήρα. Οι μη διαλεκτόφωνοι τείνουν να αποδίδουν σε συγκεκριμένα γλωσσικά χαρακτηριστικά κοινωνικές διαστάσεις, άκρως οριοθετημένες. Έτσι, μπορεί να αναπτύξουν προκαταλήψεις και στερεότυπα απέναντι στους διαλεκτόφωνους, ανάλογα με την κοινωνική και πολιτισμική αξία που αποδίδεται στη διάλεκτο. Σε πολλές περιπτώσεις, οι χρήστες διαλέκτων θεωρούνται κατώτεροι ή λιγότερο μορφωμένοι από τους χρήστες της επίσημης γλώσσας, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικές διακρίσεις και ανισότητες (Labov, 2006).

Από την άλλη πλευρά, η επαφή με διαλέκτους μπορεί να ενισχύσει την πολιτισμική ευαισθησία και την ανοιχτότητα των μη διαλεκτόφωνων. Η εκμάθηση και η χρήση μιας διαλέκτου μπορεί να προωθήσει την κατανόηση και τον σεβασμό για τις πολιτισμικές διαφορές. Εξάλλου, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ταυτότητας αλλά και υπό το πρίσμα των παγκόσμιων πολιτών, τα άτομα οφείλουν να εξοικειωθούν με τον ιδιωματικό λόγο, να σεβαστούν τη διαφορετικότητα και να αποδεχτούν τους διαλεκτόφωνους (Trudgill, 2000).

Θετικές γλωσσικές στάσεις μπορεί να επηρεάσουν την επικοινωνιακή ικανότητα των ατόμων, τις κοινωνικές σχέσεις και την επικοινωνία μεταξύ διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Η χρήση της διαλέκτου μπορεί να λειτουργήσει ως δείκτης οικειότητας και κοινής ταυτότητας ή, αντίθετα, ως μέσο κοινωνικού διαχωρισμού και αποκλεισμού.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι διαλεκτόφωνοι μπορεί να αναπτύξουν συμπεριφορές ακτιβισμού για την προώθηση και την προστασία της διαλέκτου τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει προσπάθειες για την τυποποίηση της διαλέκτου, την ενσωμάτωσή

της στην εκπαίδευση και την αναγνώρισή της σε θεσμικό επίπεδο. Η εισαγωγή διαλέκτων στην εκπαίδευση μπορεί να παρουσιάσει προκλήσεις, αλλά και ευκαιρίες για την καλλιέργεια γλωσσικών δεξιοτήτων και την προώθηση της πολιτισμικής κληρονομιάς. Οι εκπαιδευτικές πολιτικές που αναγνωρίζουν και ενσωματώνουν τις διαλέκτους μπορούν να συμβάλλουν στην κοινωνική ένταξη και στην ισότητα. (Fishman, 1991).

Αντίθετα, οι αρνητικές γλωσσικές στάσεις έχουν ως συνέπεια τη γλωσσική ανασφάλεια των διαλεκτόφωνων που τελικά οδηγεί σε χαμηλή αυτοεκτίμηση. Όταν κάποιο ιδίωμα ή διάλεκτος υφίσταται συστηματικές κριτικές ή απαξίωση, οι ομιλητές αυτού του ιδιώματος μπορούν να αναπτύξουν γλωσσική ανασφάλεια. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλή αυτοεκτίμηση, καθώς νιώθουν ότι η γλώσσα τους δεν είναι αντάξια αναγνώρισης ή σεβασμού. (Holmes & Wilson, 2017).

Αν και τα αρνητικά σχόλια δεν επικεντρώνονται στο ίδιο το ιδίωμα αλλά στους διαλεκτόφωνους, τελικά το ιδίωμα υφίσταται πλήγμα, αφού, αν εκτεθεί σε πολλές πιέσεις, μπορεί να συρρικνωθεί ή να αφανιστεί (Κακριδή-Φερράρι, 2007). Αυτό συμβαίνει κυρίως όταν οι νέες γενιές δεν αισθάνονται άνετα να χρησιμοποιούν το ιδίωμα ή όταν επιλέγουν να χρησιμοποιούν μια πιο κοινή γλώσσα λόγω της κοινωνικής πίεσης ή της έλλειψης αναγνώρισης του ιδιώματός τους.

6. Κερκυραϊκά Πετεγολέτσα

Οι Κερκυραίοι διαλεκτόφωνοι δείχνουν περήφανοι για τη διάλεκτό τους, αντιστέκονται στις πιέσεις της γλωσσικής ομοιογένειας και προάγουν την αξία της δικής τους γλωσσικής ποικιλότητας. Μέσα από την ενεργή συμμετοχή τους σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, τη συγγραφή και την προώθηση της λογοτεχνίας στη διάλεκτό τους και τη διδασκαλία της στις νέες γενιές, συμβάλλουν στη διατήρηση και αναγνώριση της πολιτισμικής τους κληρονομιάς.

Τα Πετεγολέτσα είναι ένα είδος θεατρικής παράστασης που διαδραματίζεται στις κεντρικές πλατείες και στα μπαλκόνια της Κέρκυρας ή στα στενά των χωριών του νησιού το βράδυ της Τσικνοπέμπτης. Οι ρίζες του εθίμου ανάγονται στη λαϊκή αυτοσχέδια ιταλική κωμωδία Commedia dell'arte. Πετεγολέτσα είναι το περίφημο κουτσομπολιό. Οι νοικοκυρές βγαίνουν στις φανέστες, τα μικρά μπαλκόνια των

παλαιών κτηρίων και βγάζουν τα άπλυτα των γειτόνων στη φόρα. Πάντα η συζήτηση εξελίσσεται σε επικούς καυγάδες με κλασικές ντόπιες ατάκες εκφρασμένους στην τοπική διάλεκτο. Φανερώνονται όλες οι ξεκαρδιστικές και ντροπιαστικές ιστορίες των πρωταγωνιστών κι όλα όσα θα πρέπει κάθε σπίτι να έχει καλά κρυμμένα στο σεντούκι του συνοδεία ντόπιων σατιρικών τραγουδιών, επτανησιακών καντάδων και παραδοσιακών φορεσιών.

Τα Πετεγολέτσα, σύμφωνα με την κατάταξη του Ανδρουτσόπουλου (Ανδρουτσόπουλος, 2010) είναι ένα είδος μαζικής κουλτούρας που προβάλλει έντονα το κερκυραϊκό ιδίωμα ώστε να αποδοθούν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στους Κερκυραίους κι ακόμη περισσότερο στις Κερκυραίες. Τέτοιου είδους κείμενα τείνουν να δίνουν κατευθυντήριες γραμμές για τα κοινωνικά νοήματα της γλωσσικής χρήσης και αναπαράγουν κοινωνικά γλωσσικά στερεότυπα. Η χαμηλού κύρους κοινωνική διάλεκτος του εθίμου χρησιμοποιείται από χαμηλού μορφωτικού επιπέδου γυναίκες. (Στάμου, Αρχάκης & Πολίτης, 2016).

Τα Πετεγολέτσα, ως προφορική παράδοση, δίνουν βαρύνουσα σημασία στις κοινές γνώσεις ομιλητή και ακροατή. Τόσο στο αφηγηματικό όσο και στο διαλογικό κομμάτι γίνεται προσπάθεια η περιγραφή να δοθεί με παραστατικότητα και αμεσότητα, ενώ ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια εμπλοκής του ακροατή. Τα γλωσσικά μέσα με τα οποία επιτυγχάνονται οι παραπάνω στόχοι είναι:

1. Επανάληψη
2. Ευθύς λόγος
3. Ιστορικός ενεστώτας
4. Ηχομιμητικές λέξεις
5. Συνώνυμα
6. Χρήση ερμηνείας και ερμηνευτικών εκφράσεων, ακόμα και όταν η αντικειμενική πραγματικότητα στην οποία αναφέρεται κάποιος δεν παρέχει τα στοιχεία αυτής της ερμηνείας.

Ειδικότερα, η εμπλοκή του ακροατή επιτυγχάνεται με:

1. Ελλειπτικές προτάσεις
2. Χρήση β ενικού (π.χ. βλέπεις την Τάδε να τρέχει αντί για βλέπω/είδα...)

3. Υποκοριστικά
4. Επαφικές εκφράσεις, π.χ. έτσι; Κατάλαβες;
5. Μέσα για την ψυχολογική ένταξη του ακροατή π.χ. κατάλαβες, κορίτσι μου; (Κακριδής-Ferrari & Χειλά-Μαρκοπούλου, 1996: 29-39)

Η χρήση χιουμοριστικών στοιχείων έχει σκοπό από τη μία να αναδείξει την κοινωνική νόρμα με βάση την οποία δημιουργούνται οι αποκλίσεις, από την άλλη να τονιστεί η ασυμβατότητα. Οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές στοχοποιούνται αυτό-τοποθετούμενοι στη σφαίρα του «ξένου». Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται ο κοινωνικός στιγματισμός των διαλεκτόφωνων (Στάμου, Πολίτης & Αρχάκης, 2016: 13-55).

7. Περιλήψεις και γλωσσολογικά στοιχεία αποσπασμάτων βίντεο ερευνητικού μέρους

7.1. Α' απόσπασμα

Το πρώτο απόσπασμα που επιλέχθηκε για το ερευνητικό κομμάτι είναι από τα Πετεγολέτσα που πραγματοποιήθηκαν το 2019 και πιο συγκεκριμένα τα λεπτά 7:14 – 14:54. Στο απόσπασμα αυτό συναντάμε δυο κυρίες, οι οποίες είναι και οι πρωταγωνίστριες, και κουβεντιάζουν στα μπαλκόνια των σπιτιών τους σε κάποιο καντούνι του νησιού, σχολιάζοντας μια άλλη, πιο νεαρή κυρία που κυκλοφορεί φορώντας παντελόνι («βρακί») και έχει συνάψει ερωτική σχέση με γνωστό νεαρό της περιοχής. Τα δυο αυτά ζητήματα προκαλούν τον έντονο σχολιασμό των δυο κυριών, οι οποίες κατά την διάρκεια της συζήτησης τσακώνονται μεταξύ τους, καταλήγοντας ξανά φίλες και συμφωνώντας να γίνουν «Ευρωπαίες» φορώντας κι εκείνες παντελόνια και αναζητώντας σύντροφο, μιας και είναι χήρες. Κατά την διάρκεια της συζήτησής τους, ακούμε διάφορους χαρακτηρισμούς στο κερκυραϊκό ιδίωμα σχετικούς με την ηθική και τον σωματότυπό τους, όπως «χτικιάρω, βαντάκα, καψερή, μόμολα».

Εξετάζοντας τον γλωσσολογικό άξονα του πρώτου αποσπάσματος διαπιστώνουμε ότι η αναπαραστατική πιστότητα του κερκυραϊκού ιδιώματος είναι αρκετά κοντά στην αυθεντική του μορφή. Πιο συγκεκριμένα, εντοπίζονται έντονα λεξιλογικά στοιχεία όπως «τόμου» (7:51), «καψερή» (12:59), «τότσο» (11:03), «εψές» (10:56), αλλά και μορφολογικά, αφού είναι εμφανής η χρήση του άρθρου «τη», «τους» κτλ. αντί για το «της» και το «τους» και η χρήση της κατάληξης -νε στο γ' πληθυντικό πρόσωπο των ρημάτων πχ. «ειμάστενε» (10:52). Τέλος, πολύ χαρακτηριστική είναι η προφορά και η πιο «τραγουδιστή» χροιά την οποία συναντάμε τόσο στην επτανησιακή, όσο και στην κυπριακή διάλεκτο.

7.2. Β' απόσπασμα

Το δεύτερο κομμάτι είναι από τα Πετεγολέτσα του 2017 και πρωταγωνιστεί ένα ζευγάρι, η Ουρανίτσα και ο Νιόνιος. Η Ουρανία είναι από την Κέρκυρα και την συναντάμε στο μπαλκόνι του σπιτιού της και ο Διονύσης από την Ζάκυνθο, μόλις έχει φτάσει στο νησί και την φωνάζει, στεκόμενος κάτω από το σπίτι της. Πρόκειται να προχωρήσουν σε γάμο με προξενιά κι εκείνος την δοκιμάζει, λέγοντάς της ότι δεν έχει χρήματα για να καταλάβει αν τον αγαπάει πραγματικά ή τον επιλέγει για την περιουσία του. Εκείνη, όντως του λέει ότι δε θα τον παντρευτεί, αν δεν είναι καλά οικονομικά, με αποτέλεσμα να παρεξηγηθούν και να μην συμφωνήσουν τελικά. Στο απόσπασμα αυτό ακούμε ερωτικούς χαρακτηρισμούς στο κερκυραϊκό ιδίωμα και γενικότερα στην επτανησιακή διάλεκτο, όπως «φινόρο του Λεβάντε, μπουγαρίνι», αλλά και προσβλητικούς, όπως «βουρλοπαντιέρα, ρεντίκολο, τσερβέλο».

Το κερκυραϊκό ιδίωμα αναπαρίσταται εδώ σχεδόν στην πλήρη μορφή του, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην προφορά των ηθοποιών και στη χρήση συγκεκριμένου λεξιλογίου ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα το οποίο είναι το γέλιο.

Αναλυτικότερα, εντοπίζουμε χαρακτηριστικές λέξεις του κερκυραϊκού ιδιώματος, όπως «δελέγκου» (2:18), «μπουγαρίνι» (4:21, «μπαρτσολέτες» (2:15), «όβολα» (3:01). Παράλληλα, συναντάμε και ορισμένα μορφολογικά χαρακτηριστικά, όπως η χρήση, και εδώ, του άρθρου «τη», «τσου» κτλ. αντί για το «της» και το «του», καθώς επίσης και τη συλλαβική αύξηση σε μη ιστορικούς χρόνους πχ. «εχάνω» και ο σχηματισμός της αιτιατικής ενικού με την προσθήκη ενός [e] πχ. «τήνε».

Β' ΜΕΡΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**1. Εισαγωγή**

Το Κερκυραϊκό ιδίωμα αποτελεί έναν ξεχωριστό και πλούσιο γλωσσικό κλάδο, ο οποίος διαμορφώθηκε μέσα από τις ιστορικές, κοινωνικές και γεωγραφικές επιρροές που χαρακτηρίζουν την Κέρκυρα και την περιοχή των Ιονίων νήσων. Το Κερκυραϊκό ιδίωμα φέρει τα στοιχεία της ελληνικής, βενετικής, βρετανικής και γαλλικής επιρροής, καθώς και τα ίχνη της ιστορικής παρουσίας των Βυζαντινών και των Οθωμανών. Η γλώσσα αυτή αντικατοπτρίζει τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Κέρκυρας και έχει αναπτύξει μια μοναδική φωνητική, λεξιλογική και συντακτική δομή.

Μια άλλη ξεχωριστή πτυχή του Κερκυραϊκού ιδιώματος είναι η χρήση ειδικών φράσεων, εκφράσεων και ρητορικών σχημάτων που είναι μοναδικά σε σχέση με άλλα ελληνικά ιδιώματα. Αυτό δίνει στον τρόπο επικοινωνίας μια αίσθηση πολυπολιτισμικής, πλούσιας, ιστορίας και παράδοσης. Παράλληλα, αποτελεί ένα ζωντανό μέρος της πολιτιστικής και γλωσσικής κληρονομιάς της Κέρκυρας κι έναν σημαντικό παράγοντα στη διατήρηση της ταυτότητας και της κοινότητας των κατοίκων του νησιού.

2. Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξήχθη σε κατοίκους της ευρύτερης περιοχής του πολεοδομικού συγκροτήματος της Κέρκυρας. Η επιλογή του αστικού περιβάλλοντος της Κέρκυρας επιλέχθηκε για την ανομοιομορφία και την πολυπολιτισμικότητά του καθιστώντας το δείγμα του πληθυσμού όσο το δυνατόν πιο κατάλληλο για μια τέτοια, μικρής κλίμακας απόπειρα. Οι επαρχιακές περιοχές, παρόλο που παρουσιάζουν γλωσσολογικό ενδιαφέρον, απορρίφθηκαν εξαιτίας του μεγάλου ποσοστού ντόπιου πληθυσμού και κατά συνέπεια της ύπαρξης έντονου παραδοσιακού, ιδιωματικού στοιχείου αλλά και της, κατά γενική ομολογία, ενεργού συμμετοχής στα πολιτισμικά δρώμενα. Ως εκ τούτου, οι απόψεις του πληθυσμού κρίνεται πως είναι ισχυρά διαμορφωμένες και δε θα βοηθούσαν εάν μεροληπτούσαν προς συγκεκριμένη κατεύθυνση.

Η αστική περιοχή της Κέρκυρας εμφανίζει, επίσης, πολύ μεγάλη ανομοιογένεια στα οικονομικά και στα μορφωτικά χαρακτηριστικά των κατοίκων της. Η πόλη της Κέρκυρας διαθέτει μεγάλο όγκο μόνιμων κατοίκων από την υπόλοιπη Ελλάδα, οι οποίοι κυρίως εργάζονται στον δημόσιο τομέα και στον τομέα του τουρισμού. Θα πρέπει να σημειωθεί πως, παρόλο που υπάρχουν πολλές ενσωματωμένες οικογένειες αλλοδαπών στην τοπική κοινωνία, κρίθηκε σκόπιμο να περιοριστεί το δείγμα μόνο σε πολιτογραφημένους Έλληνες προσπαθώντας έτσι να αποδοθούν χαρακτηριστικά και απόψεις που δεν επηρεάζονται από άλλες κουλτούρες. Θεωρήθηκε χρήσιμο, όμως, το ότι το δείγμα που έλαβε μέρος στην έρευνα έχει τριβή με τόσα διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά.

Η επιλογή της περιοχής διεξαγωγής της έρευνας αποφασίστηκε επιπλέον τόσο για προσωπικούς/συναισθηματικούς όσο και για πρακτικούς λόγους. Η καταγωγή μου ως Κερκυραία και η τριβή μου με το ιδίωμα του τόπου μού δημιούργησε εξ αρχής την ανάγκη της παρουσίας μου στο παρόν πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών. Κατ' επέκταση, η επιλογή του θέματος της διπλωματικής μου εργασίας δε θα μπορούσε να παρεκκλίνει της κατεύθυνσης αυτής. Το γεγονός ότι ζω και εργάζομαι επί σειρά ετών στο κέντρο της πόλης της Κέρκυρας καθιστά την επιλογή της αστικής περιοχής της, πέρα από εξυπηρετική χωροταξικά, κατάλληλη στον καταμερισμό των ερωτηματολογίων για την όσο το δυνατό μεγαλύτερη αξιοπιστία του δείγματος της έρευνας.

Η ποσοτική έρευνα που παρουσιάζεται και αναλύεται στην παρούσα εργασία διήρκησε από τον Νοέμβριο του 2023 μέχρι τον Απρίλιο του 2024. Βασίζεται στη μεθοδολογία συμπλήρωσης ερωτηματολογίων από ένα επιλεγόμενο δείγμα πληθυσμού, τακτική συνήθης στον χώρο της γλωσσολογίας και βασίζεται στη συλλογή δεδομένων για την επιβεβαίωση ή την απόρριψη των ερευνητικών υποθέσεων (Μικρός, 2009: 206), (Babbie, 2011, 398-407). Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε με τυχαία και μη τυχαία δειγματοληψία μέσα από το δεδομένο δείγμα πληθυσμού και κατά συνέπεια τα αποτελέσματα και η γενίκευσή τους δε θα υπερβαίνουν το όριο αυτό. Θα πρέπει να σημειωθεί πως δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή και φροντίδα να τηρηθούν οι δημογραφικές αναλογίες οπότε η δειγματοληψία ήταν μη τυχαία.

Τα ερωτηματολόγια προωθήθηκαν σε ηλεκτρονική μορφή (Google forms) με e-mails αλλά και μέσω των social media για να επιτευχθεί πιο άμεση και μαζική

ανταπόκριση του κόσμου. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι απαντήθηκαν και ερωτηματολόγια σε φυσική μορφή κυρίως από άτομα που είτε δεν ήταν αρκετά εξοικειωμένα με την τεχνολογία, είτε κρίθηκε πιο κατάλληλο και παραγωγικό τις δεδομένες στιγμές ώστε να μη λησμονηθούν και μείνουν αναπάντητα τα ηλεκτρονικά μηνύματα.

Κάθε ερωτηματολόγιο που απαντήθηκε είναι όμοιο και αποτελείται από 32 ερωτήσεις, οι οποίες χωρίζονται σε 2 βασικές ενότητες. Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος καθώς, τον βαθμό εξοικείωσης με τις διαλέκτους γενικά, τον βαθμό εξοικείωσης με το κερκυραϊκό ιδίωμα και το έθιμο «Πετεγολέτσα». Η δεύτερη ενότητα προϋποθέτει την παρακολούθηση αποσπασμάτων από το έθιμο «Πετεγολέτσα» και κατόπιν την απάντηση ερωτήσεων σχετικών με τα αποσπάσματα αυτά. Οι ερωτήσεις που κλήθηκαν να απαντήσουν οι συμμετέχοντες είναι κλειστού τύπου, διχοτομικές και κλίμακες απλής επιλογής, όπως και κλίμακας Likert.

Ο τελικός αριθμός των συμμετεχόντων είναι 70, μέγεθος το οποίο δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αντιπροσωπευτικό αλλά μπορεί να δώσει, με μεγάλη επιφύλαξη, μια τάση στον πληθυσμό με αυτά τα χαρακτηριστικά, τον συγκεκριμένο τόπο που ανήκουν και τη δεδομένη στιγμή που ερωτήθηκαν. Θα πρέπει να αναφερθεί, τέλος, πως εξασφαλίστηκε η εχεμύθεια απέναντι στους ερωτηθέντες και η ανωνυμία τους (Bell, 2007: 75-76). Δε θίχτηκαν ζητήματα ταμπού και δεν υποχρεώθηκαν να συμμετάσχουν στη διαδικασία. Παρομοίως λειτούργησαν και οι φόρμες στο διαδίκτυο όπου δεν ήταν απαραίτητη κάποιου είδους ταυτοποίηση ή υποχρεωτική ολοκλήρωση της διαδικασίας.

3. Σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Το Κερκυραϊκό ιδίωμα αποτελεί έναν καθρέφτη της κοινωνικής δομής και της πολιτιστικής ταυτότητας της Κέρκυρας, αντικατοπτρίζοντας τις παραδόσεις, τις αξίες και τις αντιλήψεις της κοινότητας. Μέσα από αυτό το ιδίωμα, μπορούμε να ανιχνεύσουμε τη θέση και τον ρόλο της γυναίκας, ο οποίος συχνά αντανakλάται στη γλώσσα και τις φράσεις που χρησιμοποιούνται. Στο Κερκυραϊκό ιδίωμα, η γυναίκα συχνά απεικονίζεται ως φρόνιμη και δυναμική προσωπικότητα, έχοντας έναν ενεργό ρόλο στην κοινότητα και την οικογένεια. Οι φράσεις και οι εκφράσεις που αφορούν

τις γυναίκες συχνά τις αποδίδουν ως ηγέτιδες ή καθοδηγήτριες, αναδεικνύοντας τη δύναμη και την επιρροή τους εντός της κοινότητας. Τονίζεται επίσης η σημασία της γυναίκας ως φρουρός των παραδόσεων και της οικογενειακής ενότητας.

Ωστόσο, παρά την αναγνώριση της θετικής συμβολής των γυναικών, το Κερκυραϊκό ιδίωμα αντανakλά επίσης ορισμένες παραδοσιακές αντιλήψεις για τον ρόλο τους. Ορισμένες φράσεις και ρητορικές κατασκευές μπορεί να υποδηλώνουν μια ιδιαίτερη προστατευτική ή περιοριστική στάση απέναντι στις γυναίκες, αναδεικνύοντας παραδοσιακές αντιλήψεις για τον ρόλο τους στην οικογένεια και την κοινότητα. Παράλληλα, η γλώσσα αυτή μπορεί να αποτυπώνει και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των φύλων και τις κοινωνικές διακρίσεις που ενδεχομένως να υπάρχουν. Αν και η γυναίκα αναδεικνύεται σε πολλές περιπτώσεις ως ισότιμο μέλος της κοινότητας, ορισμένες φράσεις μπορεί να αποτυπώνουν παραδοσιακές αντιλήψεις για τον ρόλο και τη θέση της στην κοινωνία.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η γλώσσα αντανakλά τις κοινωνικές δομές και τις παραδόσεις της κοινότητας και οι αντιλήψεις για τον ρόλο των γυναικών ενδέχεται να εξελιχθούν με την πάροδο του χρόνου. Παράλληλα, η δύναμη και η επιρροή των γυναικών μέσα στην κοινότητα είναι αδιαμφισβήτητη και αναγνωρίζεται διαρκώς, ενισχύοντας την ισότητα και την αλληλεγγύη στον τομέα του φύλου. Κατά συνέπεια, μέσα από το Κερκυραϊκό ιδίωμα, παρατηρούμε μια πολύπλοκη αναπαράσταση της θέσης της γυναίκας στην κοινότητα, που αντικατοπτρίζει τη δυναμική φύση της κοινωνίας και τις συνεχείς κοινωνικές αλλαγές.

Στο κερκυραϊκό γλωσσικό ιδίωμα, ο ρόλος και η θέση της γυναίκας αποτυπώνονται με ποικίλους τρόπους, αντανakλώντας τις παραδόσεις, τις αξίες και τις κοινωνικές δομές της κοινότητας. Σε πολλές περιπτώσεις, η γυναίκα αποτελεί τον πυρήνα της οικογένειας και της κοινωνίας, φέροντας το βάρος της οικογενειακής ευημερίας και της κοινωνικής συνοχής. Στην κερκυραϊκή κοινότητα, η γυναίκα συχνά αναλαμβάνει τον ρόλο της φροντίδας και της ενότητας, διατηρώντας τις παραδόσεις και τις αξίες που διαδίδονται από γενιά σε γενιά. Μέσω της συμβολής της στην οικογενειακή ζωή και την κοινωνία, η γυναίκα συμβάλλει στη διατήρηση του πολιτισμού και της ταυτότητας του τόπου της.

Ωστόσο, παρά τον σημαντικό αυτόν ρόλο, η θέση της γυναίκας στο κερκυραϊκό γλωσσικό ιδίωμα είναι συχνά περιορισμένη από κοινωνικές και παραδοσιακές

προσδοκίες. Οι γυναίκες μπορεί να αντιμετωπίζουν περιορισμούς στην πρόσβασή τους σε εκπαιδευτικές και εργασιακές ευκαιρίες, καθώς και στη συμμετοχή τους σε διοικητικές ή πολιτικές θέσεις. Η γλώσσα αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση της θέσης και του ρόλου των γυναικών στην κερκυραϊκή κοινωνία. Μέσα από το γλωσσικό ιδίωμα, διαπραγματεύονται και αναδιαρθρώνονται οι κοινωνικές πρακτικές και οι παραδόσεις που διαμορφώνουν τη θέση τους. Οι διάφορες διάλεκτοι, οι φράσεις και οι λέξεις που χρησιμοποιούνται από τις γυναίκες στην καθημερινή τους επικοινωνία αντανακλούν τις εμπειρίες, τις αξίες και τις προσδοκίες τους.

Παρότι οι γυναίκες στην Κέρκυρα αντιμετώπιζαν προκλήσεις και περιορισμούς, η φωνή τους αποτέλεσε ένα σημαντικό μέρος του κοινωνικού διαλόγου και της πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού. Μέσα από τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους, οι γυναίκες συνέβαλαν στη διατήρηση και την εξέλιξη της κερκυραϊκής ταυτότητας, καθώς και στη δημιουργία ενός πιο δίκαιου και ισότιμου κοινωνικού περιβάλλοντος. Συνεπώς, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον η αποσαφήνιση της στάσης της κοινωνίας σήμερα απέναντι στη θέση της γυναίκας και κατά πόσο αυτή φαίνεται ή εκφράζεται μέσα από το τοπικό ιδίωμα.

Η παρούσα διπλωματική εργασία, έχει ως απώτερο σκοπό την ανάδειξη των παραγόντων που επηρεάζουν τη στάση απέναντι στις διαλεκτόφωνες Κερκυραίες γυναίκες παρακολουθώντας το έθιμο των Πετεγολέτσων. Μέσα από την τελική διαμόρφωση του ερωτηματολογίου, γίνεται μια απόπειρα να βρεθεί κάποιου είδους σύνδεση ανάμεσα στις στάσεις των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους, στο κερκυραϊκό ιδίωμα, τη στάση τους απέναντι στα Πετεγολέτσα και στις διαλεκτόφωνες γυναίκες της Κέρκυρας. Στην εκπλήρωση, δηλαδή, του κεντρικού σκοπού θα συμβάλλουν μια σειρά επιμέρους στόχων που διαμορφώνονται ως προς το αν και πόσο οι προαναφερθείσες στάσεις αλληλοεπηρεάζονται. Επιπλέον, στην κατεύθυνση αυτή θα βοηθήσουν τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος και η εξοικείωσή του με τις διαλέκτους. Ακόμα κι αν δεν μπορούμε να μιλήσουμε για καθολικότητα σε μια τέτοια μικρού εύρους ερεύνα, παρουσιάζεται μεγάλο ενδιαφέρον απέναντι στους συσχετισμούς και τη συνοχή κυρίως των στάσεων των ερωτηθέντων.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα παραπάνω τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώθηκαν ως εξής:

3.4. Πρώτο ερευνητικό ερώτημα

E1: Επηρεάζει η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους (ΣΔ) τη στάση τους απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ);

Y1.1 Η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους (ΣΔ) επηρεάζει τη στάση τους απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ).

Y1.0 Η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους (ΣΔ) δεν επηρεάζει τη στάση τους απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ).

3.2. Δεύτερο ερευνητικό ερώτημα

E2: Επηρεάζει η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ) τη στάση τους απέναντι στα Πετεγολέτσα (ΣΠ);

Y2.1 Η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ) επηρεάζει τη στάση τους απέναντι στα Πετεγολέτσα (ΣΠ).

Y2.0 Η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ) δεν επηρεάζει τη στάση τους απέναντι στα Πετεγολέτσα (ΣΠ).

3.3. Τρίτο ερευνητικό ερώτημα

E3: Y3.1 Η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ) και η στάση τους απέναντι στα Πετεγολέτσα (ΣΠ) επηρεάζουν τη στάση τους απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες (ΣΓ).

Y3.0 Η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ) και η στάση τους απέναντι στα Πετεγολέτσα (ΣΠ) δεν επηρεάζουν τη στάση τους απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες (ΣΓ).

4. Ερευνητικό μοντέλο - Μεταβλητές

Μέσα από τη διαμόρφωση των ερευνητικών ερωτημάτων προέκυψαν τέσσερις βασικές μεταβλητές που ανταποκρίνονται σε αντίστοιχα κομμάτια του ερωτηματολογίου που διατέθηκε προς συμπλήρωση.

I. Στάση απέναντι στις διαλέκτους (ΣΔ)

Ως στάση απέναντι στις διαλέκτους ορίστηκε ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι ερωτηθέντες τις διαλέκτους, αν δηλαδή η γνώμη τους γι' αυτές είναι θετική ή αρνητική.

II. Στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ)

Ως στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα ορίστηκε ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι ερωτηθέντες το κερκυραϊκό ιδίωμα, αν δηλαδή η γνώμη τους γι' αυτό είναι θετική ή αρνητική.

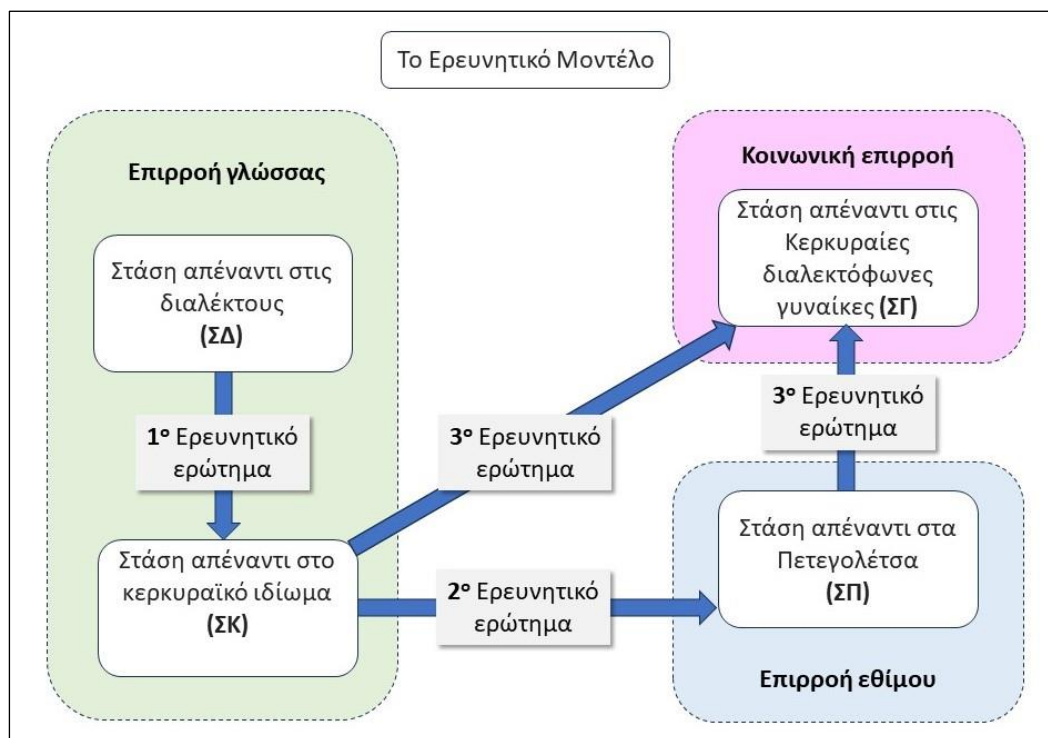
III. Στάση απέναντι στα Πετεγολέτσα (ΣΠ)

Ως στάση απέναντι στα Πετεγολέτσα ορίστηκε ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι ερωτηθέντες τα Πετεγολέτσα, αν δηλαδή η γνώμη τους γι' αυτά είναι θετική ή αρνητική.

IV. Στάση απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες (ΣΓ)

Ως στάση απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες ορίστηκε ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι ερωτηθέντες τις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες, αν δηλαδή η γνώμη τους γι' αυτές είναι θετική ή αρνητική.

Οι πιθανοί συσχετισμοί των μεταβλητών, οι οποίες διαμόρφωσαν το ερευνητικό μοντέλο της παρούσας εργασίας φαίνονται στο παρακάτω σχήμα:

Σχήμα 1. Το ερευνητικό μοντέλο της διπλωματικής εργασίας

5. Παρουσίαση δεδομένων ερωτηματολογίου

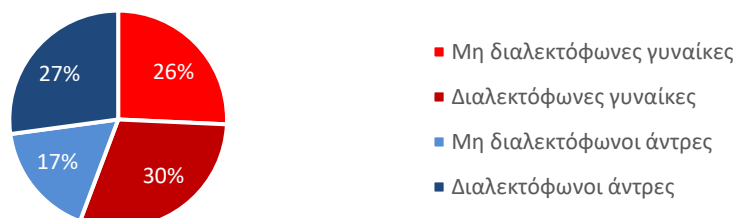
5.1. Δημογραφικά στοιχεία

Από το σύνολο των ερωτηθέντων (N=70) οι 39 (56%) ήταν γυναίκες από τις οποίες 21 (το 30% όλου του δείγματος) μιλούσαν κάποια διάλεκτο και οι 31 (44%) άνδρες από τους οποίους οι 19 (το 27% όλου του δείγματος) μιλούσαν κάποια διάλεκτο. Άρα, οι ερωτηθέντες καταμερίζονται στο σύνολό τους 57% διαλεκτόφωνοι και 43% μη διαλεκτόφωνοι (Πίνακας 1.).

	Διαλεκτόφωνοι	Μη Διαλεκτόφωνοι	Σύνολο
Άντρες	19	12	31
Γυναίκες	21	18	39
Σύνολο	40	30	70

Πίνακας 1. Κατανομή διαλεκτόφωνων και μη διαλεκτόφωνων ανδρών και γυναικών του δείγματος (N=70)

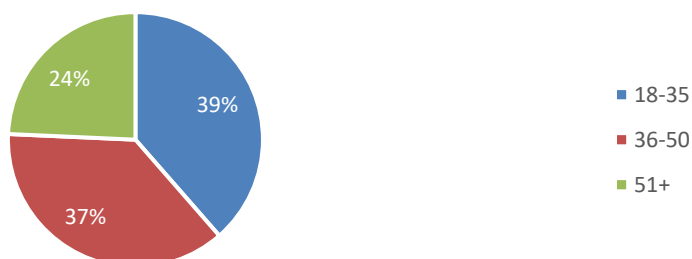
Φύλο και ομιλία διαλέκτων

Γράφημα 1. Φύλο και ομιλία διαλέκτων ερωτηθέντων

Ως προς το φύλο και την ομιλία διαλέκτων, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 44% (31) του δείγματος είναι άντρες από τους οποίους οι διαλεκτόφωνοι αποτελούν το 27% (19) του δείγματος. Αντίστοιχα το 56% (39) είναι γυναίκες από τις οποίες οι διαλεκτόφωνες αποτελούν το 30% (21) του συνόλου του δείγματος (Γράφημα 1.).

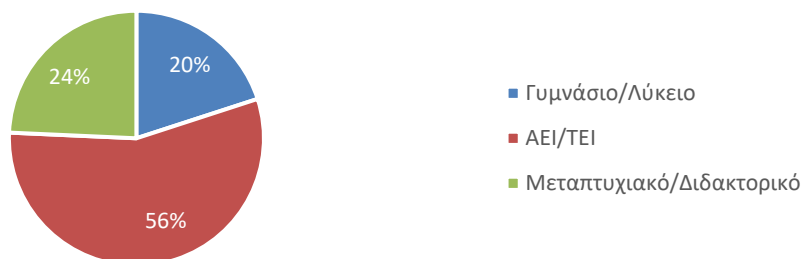
Ηλικιακές ομάδες ερωτηθέντων

Γράφημα 2. Οι ηλικιακές ομάδες των ερωτηθέντων

Ως προς τις ηλικιακές ομάδες, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 39% (27) του δείγματος αποτελείται από άτομα ηλικίας 18 έως 35 ετών, το 37% (26) του δείγματος είναι άτομα ηλικίας από 36 έως 50 ετών και το 24% (17) αναφέρεται σε άτομα ηλικίας άνω των 51 ετών (Γράφημα 2.).

Μορφωτικό επίπεδο ερωτηθέντων

Γράφημα 3. Το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων

Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 20% (14) του δείγματος περιλαμβάνει απόφοιτους Γυμνασίου/Λυκείου, το 56% (39) αποτελείται από αποφοίτους ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ΑΕΙ/ΤΕΙ και το 24% (17) κατέχουν Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό δίπλωμα (Γράφημα 3.).

	Κερκυραϊκή καταγωγή	Μη κερκυραϊκή καταγωγή	Σύνολο		Κερκυραίοι/ες διαλεκτόφωνοι	Μη Κερκυραίοι/ες διαλεκτόφωνοι	Σύνολο
Άντρες	15	16	31		15	4	19
Γυναίκες	16	23	39		16	5	21
Σύνολο	31	39	70		31	9	40

Πίνακας 2. Κατανομή καταγωγών και Κερκυραίων ή μη διαλεκτόφωνων ανδρών και γυναικών του δείγματος

Ως προς την καταγωγή του δείγματος των ερωτηθέντων, 31 άτομα ήταν Κερκυραίοι/ες μόνιμοι κάτοικοι Κέρκυρας ενώ καταγωγή από την υπόλοιπη Ελλάδα, αλλά ήταν μόνιμοι κάτοικοι Κέρκυρας, είχαν 39 άτομα. Όλοι οι Κέρκυραίοι/ες ήταν διαλεκτόφωνοι/ες, δηλαδή γνώριζαν και χρησιμοποιούσαν με κάποιον τρόπο το κερκυραϊκό ιδίωμα στην καθημερινότητά τους. Από τους μη Κερκυραίους μόνιμους κατοίκους μόλις 9 άτομα γνώριζαν να μιλούν ή να καταλαβαίνουν κάποια διάλεκτο (Πίνακας 2., Γράφημα 4.).

Καταγωγή ερωτηθέντων

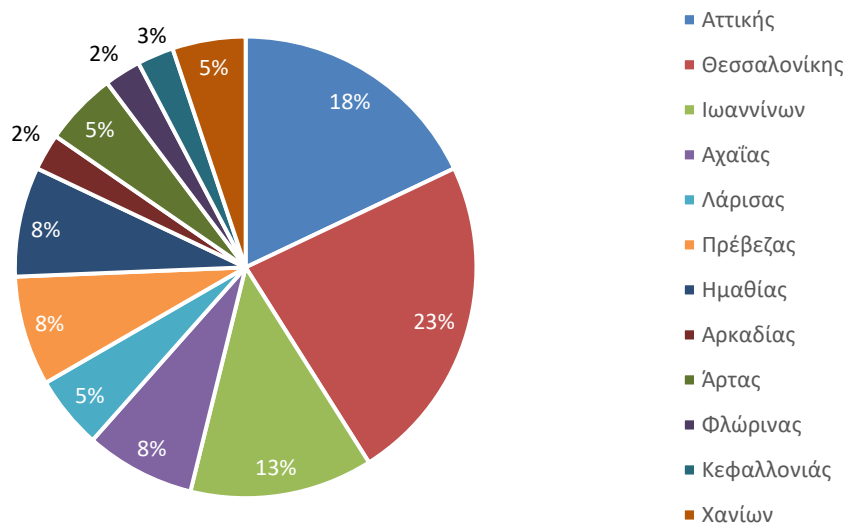

Γράφημα 4. Κερκυραίοι και μη Κερκυραίοι του δείγματος

Νομός	Άτομα
Αττικής	7
Θεσσαλονίκης	9
Ιωαννίνων	5
Αχαΐας	3
Λάρισας	2
Πρέβεζας	3
Ημαθίας	3
Αρκαδίας	1
Άρτας	2
Φλώρινας	1
Κεφαλονιάς	1
Χανίων	2

Πίνακας 3. Κατανομή καταγωγών μη Κερκυραίων ερωτηθέντων

Νομός καταγωγής μη Κερκυραίων ερωτηθέντων

Γράφημα 5. Καταγωγή μη Κερκυραίων ερωτηθέντων

Ως προς την καταγωγή των μη Κερκυραίων ερωτηθέντων, το δείγμα διαμορφώθηκε ως εξής: το 18% (7) του δείγματος κατάγονται από την περιοχή της Αττικής, το 23% (9) κατάγονται από τη Θεσσαλονίκη, το 13% (5) από Ιωάννινα, 8 % (3) από Αχαΐα, 5% (2) από Λάρισα, επίσης 8% (3) από Πρέβεζα και 8% (3) με καταγωγή από Ημαθία, 2% (1) από Αρκαδία, 5% (2) από Άρτα, 2% (1) από Φλώρινα, 3% (1) από Κεφαλονιά και τέλος 5% (2) από Χανιά (Πίνακας 3., Γράφημα 5.).

5.2. Γενικά για τις διαλέκτους

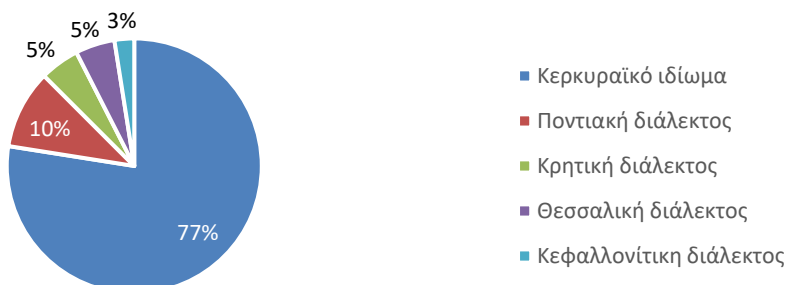
Γνωρίζετε τον όρο διάλεκτο/ιδίωμα;

Γράφημα 6. Γνώση των όρων «διάλεκτος/ιδίωμα»

Ως προς τη γνώση των όρων «διάλεκτος/ιδίωμα», το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 77% (54) του δείγματος απάντησαν ότι γνωρίζει τους όρους και το 23% (16) του δείγματος είναι απάντησαν ότι τους έχουν ακουστά (Γράφημα 6.).

Ομιλούμενες διάλεκτοι/ιδιώματα

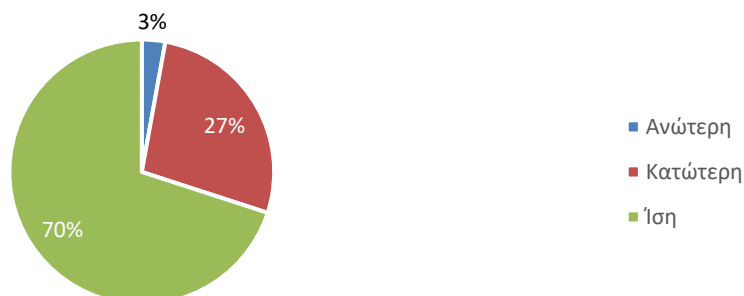

Γράφημα 7. Ομιλούμενες διάλεκτοι/ιδιώματα από το σύνολο των ερωτηθέντων

Ως προς τις ομιλούμενες διαλέκτους και τα ομιλούμενα από το σύνολο των ερωτηθέντων ιδιώματα το δείγμα διαμορφώθηκε ως εξής: το 77% (31) του δείγματος αφορά το Κερκυραϊκό ιδίωμα, το 10% (4) αφορά την Ποντιακή διάλεκτο, από 5% (2) εμφανίζονται η Κρητική και η Θεσσαλική διάλεκτος ενώ στο 3% (1) βρίσκεται η Κεφαλονίτικη διάλεκτος (Γράφημα 7.).

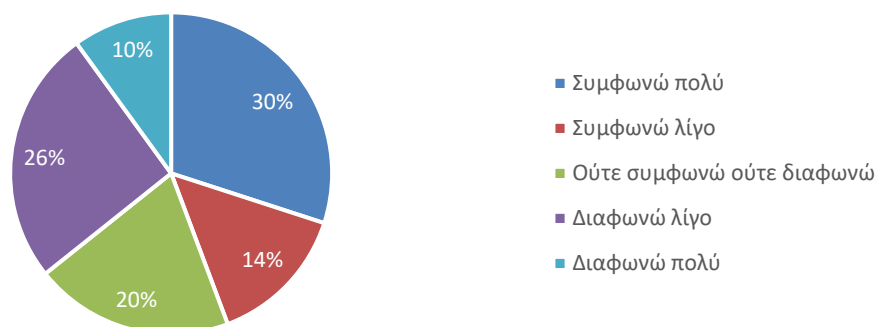
Ποια πιστεύετε ότι είναι η αξία των διαλέκτων σε σχέση με την Νεοελληνική Κοινή;

Γράφημα 8. Απόψεις για την αξία των διαλέκτων

Στην ερώτηση για την αξία των διαλέκτων σε σχέση με τη Νεοελληνική Κοινή, το δείγμα διαμορφώθηκε ως εξής: το 3% (2) του δείγματος θεωρούν ανώτερη την αξία των διαλέκτων έναντι της Νεοελληνικής Κοινής, το 27% (19) θεωρούν κατώτερη την αξία των διαλέκτων και το 70% (49) θεωρούν τις διαλέκτους και την Νεοελληνική ίσης αξίας (Γράφημα 8.).

Η χρήση διαλέκτου δημιουργεί μειωμένο γόητρο στους ομιλητές;

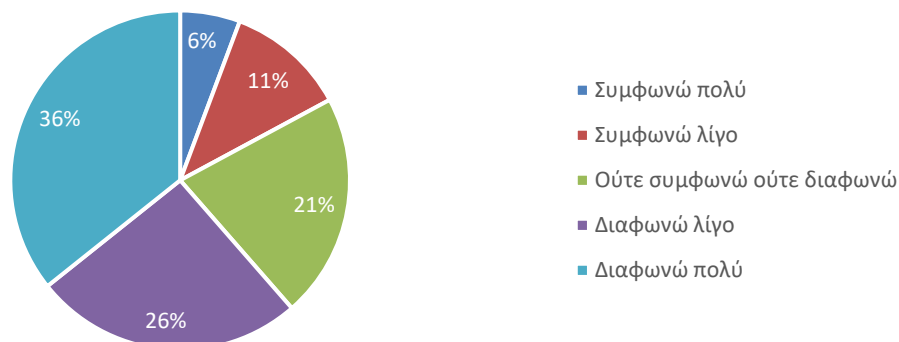

Γράφημα 9. Διάλεκτοι και γόητρο ομιλητών

Στην ερώτηση για το αν η χρήση διαλέκτου δημιουργεί μειωμένο γόητρο στους ομιλητές της, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 30% (21) του δείγματος συμφωνούν πολύ ενώ ένα 14% (10) συμφωνούν λίγο. Το 14% (14) ούτε

συμφωνούν ούτε διαφωνούν, το 26% (18) διαφωνούν λίγο και το 10% (7) διαφωνούν πολύ ως προς το ερώτημα (Γράφημα 9.).

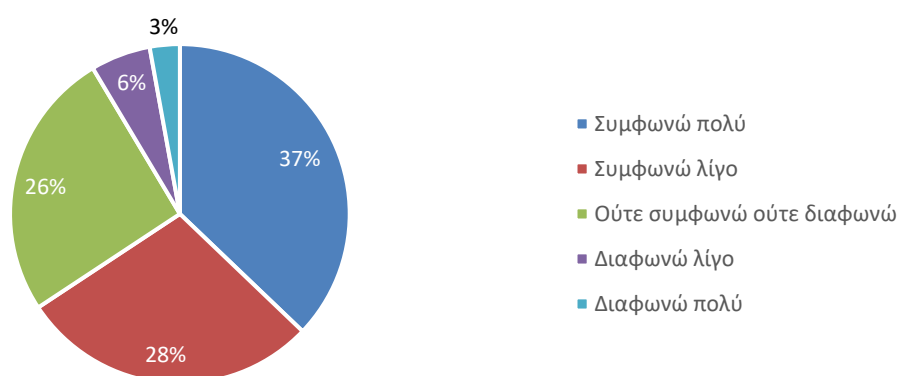
Η χρήση διαλέκτου χαρακτηρίζει αρνητικά τους ομιλητές;

Γράφημα 10. Αρνητική αντίληψη για τους διαλεκτόφωνους

Στην ερώτηση για το αν η χρήση της διαλέκτου χαρακτηρίζει αρνητικά τους ομιλητές της, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 6% (4) του δείγματος συμφωνούν πολύ ενώ ένα 11% (8) συμφωνούν λίγο. Το 21% (15) απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ενώ το 26% (18) διαφωνούν λίγο και το 36% (25) διαφωνούν πολύ ως προς την ερώτηση (Γράφημα 10.).

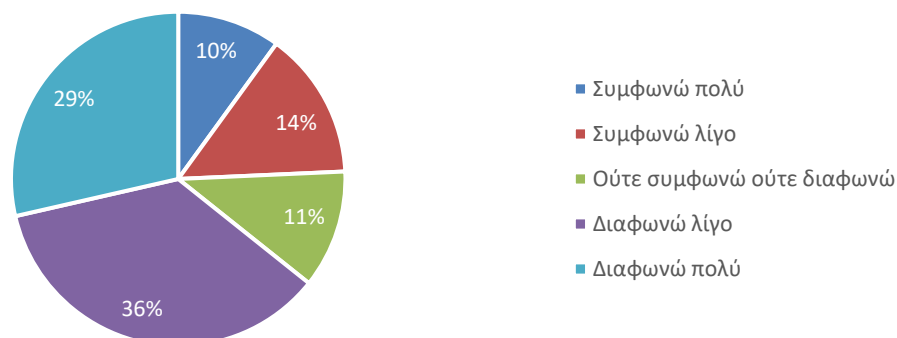
Η χρήση διαλέκτου συνδέει τον ομιλητή με την επαρχία

Γράφημα 11. Σύνδεση των διαλεκτόφωνων με την επαρχία

Στην ερώτηση για το αν η χρήση της διαλέκτου συνδέει τον εκάστοτε ομιλητή με την επαρχία, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 37% (26) του δείγματος συμφωνούν πολύ ενώ ένα 28% (20) συμφωνούν λίγο. Το 26% (18) απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν, το 6% (4) διαφωνούν λίγο και το 3% (2) διαφωνούν πολύ ως προς την ερώτηση (Γράφημα 11.).

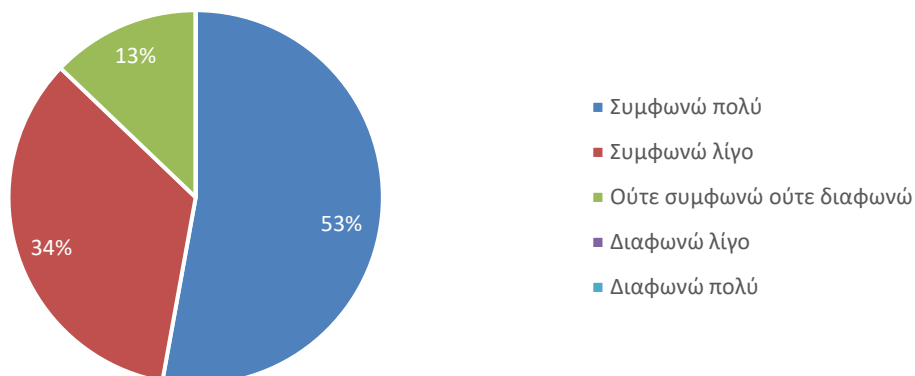
Η διαλεκτική ομιλία χαρακτηρίζεται συνήθως από χαμηλό μορφωτικό επίπεδο

Γράφημα 12. Σύνδεση των διαλεκτόφωνων με το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο

Στην ερώτηση για το αν η διαλεκτική ομιλία χαρακτηρίζεται συνήθως από χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 10% (7) του δείγματος συμφωνούν πολύ ενώ ένα 14% (10) συμφωνούν λίγο. Το 11% (8) απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ενώ το 36% (25) διαφωνούν λίγο και το 29% (20) διαφωνούν πολύ ως προς την ερώτηση (Γράφημα 12.).

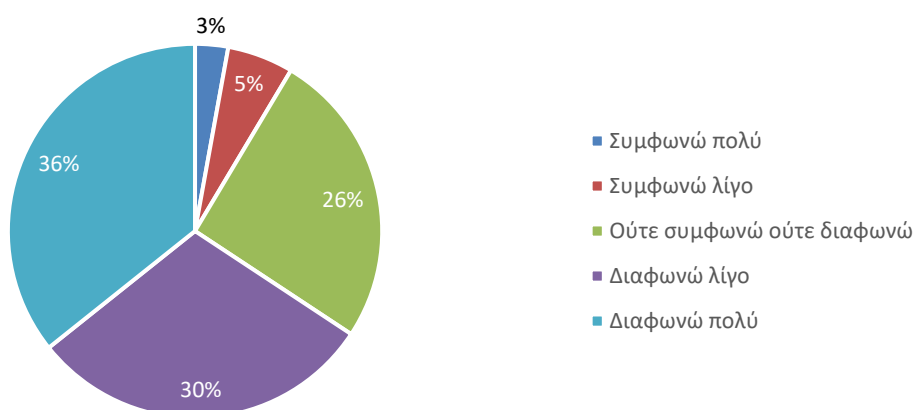
Οι διάλεκτοι αποτελούν πολιτιστική κληρονομιά

Γράφημα 13. Οι διάλεκτοι ως πολιτιστική κληρονομιά στην αντίληψη των ερωτηθέντων

Στην ερώτηση για το αν οι διάλεκτοι αποτελούν πολιτιστική κληρονομιά, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 53% (37) του δείγματος συμφωνούν πολύ ενώ το 34% (24) συμφωνούν λίγο. Το 13% (9) απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ενώ δεν παρατηρούμε καθόλου απαντήσεις 0%, στο διαφωνώ λίγο και διαφωνώ πολύ (Γράφημα 13.).

Οι διάλεκτοι εμποδίζουν την κοινωνική ανέλιξη

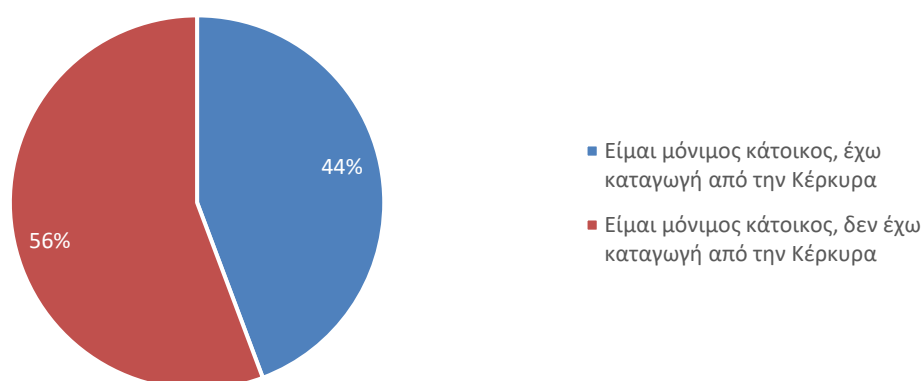
Γράφημα 14. Διάλεκτοι και κοινωνική ανέλιξη

Στην ερώτηση για το αν οι διάλεκτοι εμποδίζουν την κοινωνική ανέλιξη, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 3% (2) του δείγματος συμφωνούν πολύ ενώ ένα 5% (4) συμφωνούν λίγο. Το 26% (18) απάντησαν πως ούτε

συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Το 30% (21) διαφωνούν λίγο και το 36% (25) διαφωνούν πολύ ως προς την ερώτηση (Γράφημα 14.).

5.3. Το κερκυραϊκό ιδίωμα

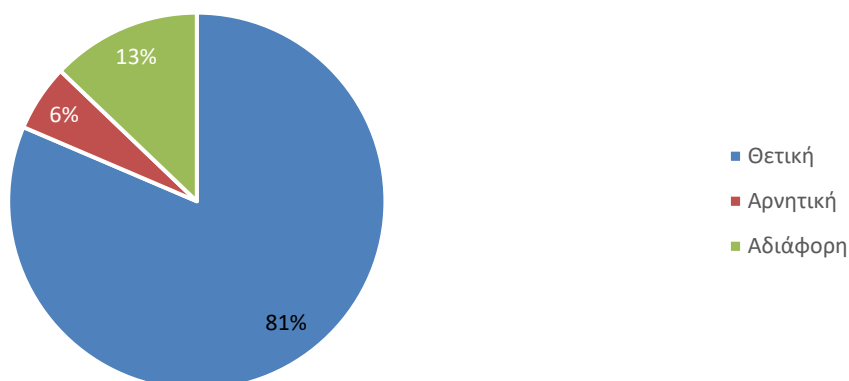
Πώς έχετε έρθει σε επαφή με το κερκυραϊκό ιδίωμα;

Γράφημα 15. Επαφή με το κερκυραϊκό ιδίωμα

Στην ερώτηση για τον τρόπο επαφής των ερωτηθέντων με το κερκυραϊκό ιδίωμα, το δείγμα διαμορφώθηκε ως εξής: το 44% (31) του δείγματος απάντησαν πως είναι μόνιμοι κάτοικοι και έχουν καταγωγή από την Κέρκυρα ενώ το 56% (39) ενώ είναι μόνιμοι κάτοικοι του νησιού, δεν έχουν καταγωγή από την Κέρκυρα (Γράφημα 15.).

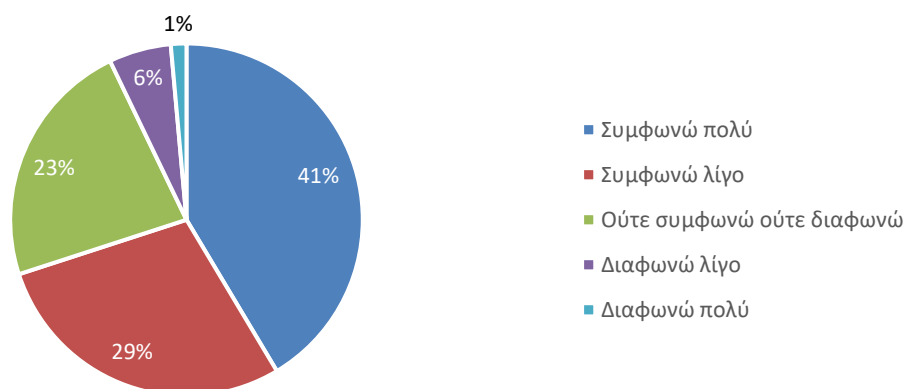
Ποια η άποψή σας για την κερκυραϊκή ιδίωμα

Γράφημα 16. Απόψεις για το κερκυραϊκό ιδίωμα

Στην ερώτηση για την άποψη για το κερκυραϊκό ιδίωμα, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 81% (57) απάντησε πως η άποψή τους είναι θετική, το 6% (4) έχει αρνητική άποψη ενώ το 13% (9) παρουσιάζουν αδιάφορη στάση (Γράφημα 16.).

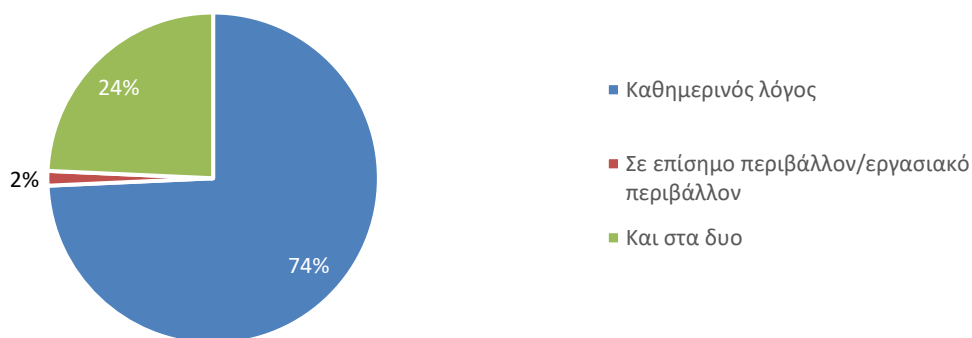
Ένας ομιλητής της κερκυραϊκού ιδιώματος μπορεί να εκφραστεί με τον ίδιο εκφραστικό πλούτο που θα χρησιμοποιούσε μιλώντας την Νεοελληνική Κοινή;

Γράφημα 17. Κερκυραϊκό ιδίωμα και εκφραστικός πλούτος

Στην ερώτηση για το αν ένας ομιλητής του κερκυραϊκού ιδιώματος μπορεί να εκφραστεί με τον ίδιο εκφραστικό πλούτο που θα χρησιμοποιούσε μιλώντας τη Νεοελληνική Κοινή, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 41% (29) του δείγματος συμφωνούν πολύ ενώ ένα 29% (20) συμφωνούν λίγο. Το 23% (16) απάντησαν πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ενώ το 6% (4) διαφωνούν λίγο και το 1% (1) διαφωνούν πολύ ως προς την ερώτηση (Γράφημα 17.).

Πού θεωρείτε ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το κερκυραϊκό ιδίωμα;

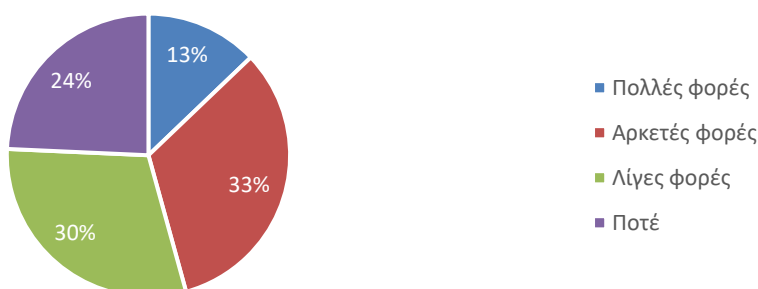

Γράφημα 18. Περιβάλλον χρήσης κερκυραϊκού ιδιώματος

Στην ερώτηση για το πού θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το κερκυραϊκό ιδίωμα, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 74% (52) του δείγματος θεωρούν ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί στον καθημερινό λόγο, το 2% (1) θεωρούν ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε επίσημο περιβάλλον/εργασιακό περιβάλλον και το 24% (17) θεωρούν ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο στον καθημερινό λόγο όσο και σε επίσημο περιβάλλον/εργασιακό περιβάλλον (Γράφημα 18.).

5.4. Κερκυραϊκό ιδίωμα και Πετεγολέτσα

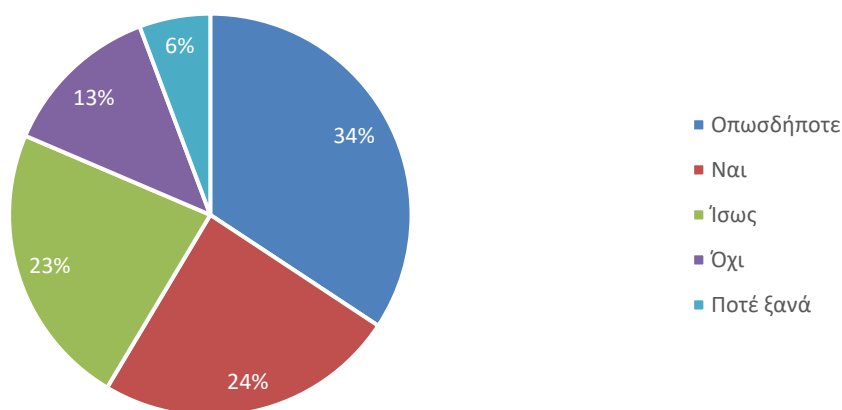
Έχετε παρακολουθήσει το τοπικό κερκυραϊκό έθιμο «Πετεγολέτσα»;

Γράφημα 19. Παρακολούθηση εθίμου «Πετεγολέτσα»

Στην ερώτηση για το αν έχουν παρακολουθήσει το τοπικό κερκυραϊκό έθιμο “Πετεγολέτσα”, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 13% (9) απάντησαν ότι το έχουν παρακολουθήσει πολλές φορές, το 33% (23) ότι το έχουν παρακολουθήσει αρκετές φορές, το 30% (21) ότι το έχουν παρακολουθήσει λίγες φορές και το 24% (17) ότι δεν το έχουν παρακολουθήσει ποτέ (Γράφημα 19.).

Θα επιλέγατε να ξαναδείτε κάτι παρόμοιο;

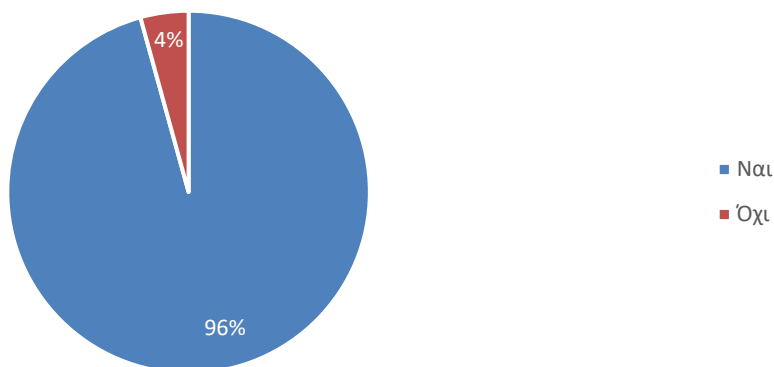

Γράφημα 20. Επιθυμία επανάληψης παρακολούθησης του εθίμου «Πετεγολέτσα»

Στην ερώτηση για το αν θα επέλεγαν να ξαναδούν κάτι παρόμοιο, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 34% (24) απάντησαν πως θα το επέλεγαν οπωσδήποτε, το 24% (17) απάντησαν ναι, το 23% (16) απάντησαν ίσως, το 13% (9) απάντησαν όχι και το 6% (4) απάντησαν ποτέ ξανά (Γράφημα 20.).

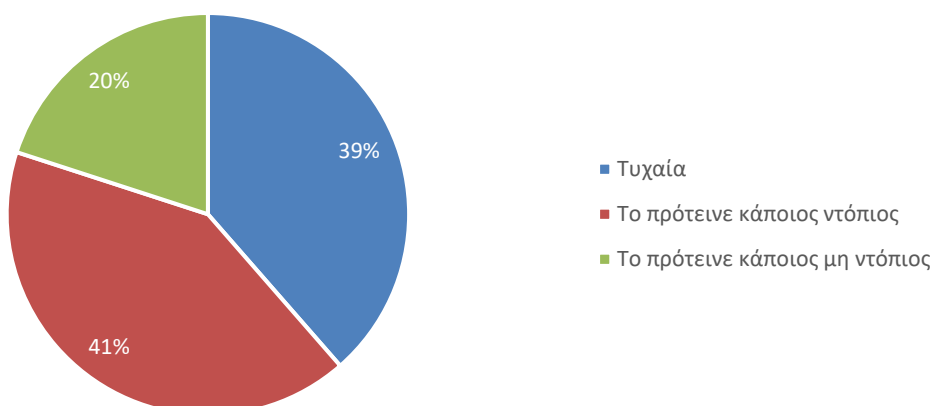
Παρακολουθώντας το έθιμο αναγνωρίζετε το κερκυραϊκό
ιδίωμα;

Γράφημα 21. Αναγνώριση κερκυραϊκού ιδιώματος

Στην ερώτηση για το αν αναγνωρίζουν το κερκυραϊκό ιδίωμα παρακολουθώντας το έθιμο, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 96% (67) απάντησαν ναι ενώ το 4% (3) απάντησαν πως δεν αναγνωρίζουν το κερκυραϊκό ιδίωμα (Γράφημα 21.).

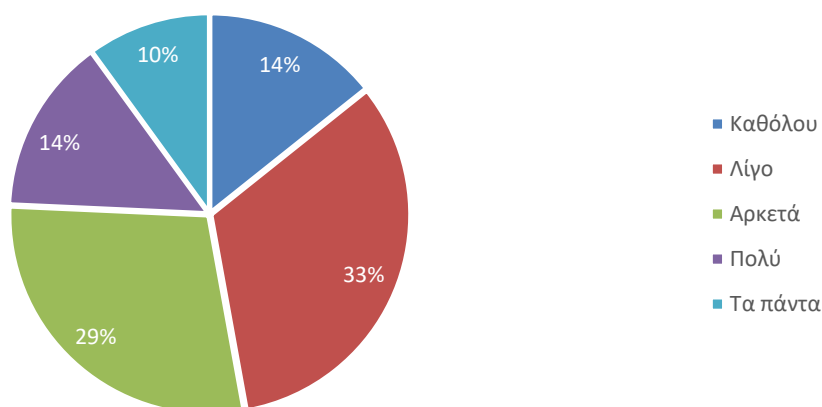
Πώς γνωρίσατε/ήρθατε σε επαφή με το έθιμο;

Γράφημα 22. Η γνωριμία με το έθιμο «Πετεγολέτσα»

Στην ερώτηση για το πώς γνώρισαν/ήρθαν σε επαφή με το έθιμο, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 39% (27) απάντησαν πώς ήρθαν σε επαφή με το έθιμο τυχαία, το 41% (29) απάντησαν πως το πρότεινε κάποιος ντόπιος ενώ το 20% (14) απάντησαν πως το πρότεινε κάποιος μη ντόπιος (Γράφημα 22.).

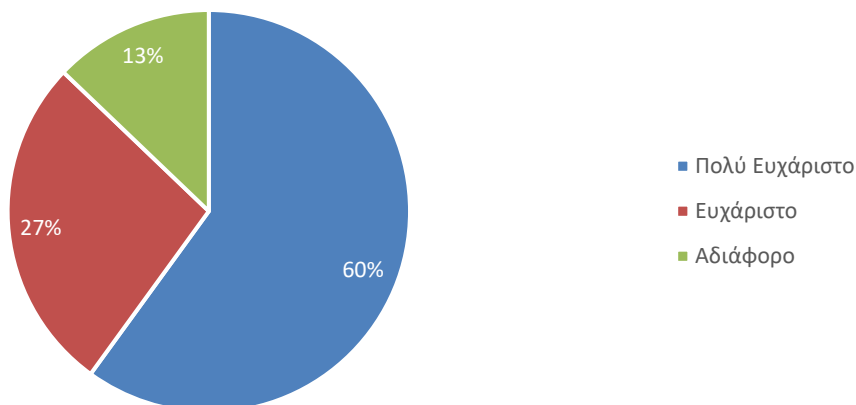
Πόσο μπορείτε να κατανοήσετε τα λεγόμενα των ηθοποιών που μιλούν το κερκυραϊκό ιδίωμα;

Γράφημα 23. Βαθμός κατανόησης ηθοποιών στα «Πετεγολέτσα»

Στην ερώτηση ως προς τον βαθμό κατανόησης των λεγόμενων των ηθοποιών που μιλούν το κερκυραϊκό ιδίωμα, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 14% (10) απάντησαν πως δεν υπήρχε καθόλου κατανόηση, το 33% (23) πως κατανόησαν λίγο, το 29% (20) πως κατανόησαν αρκετά, ένα άλλο 14% (10) απάντησαν πως κατανόησαν πολύ ενώ το 10% (7) απάντησαν πως κατανόησαν τα πάντα (Γράφημα 23.).

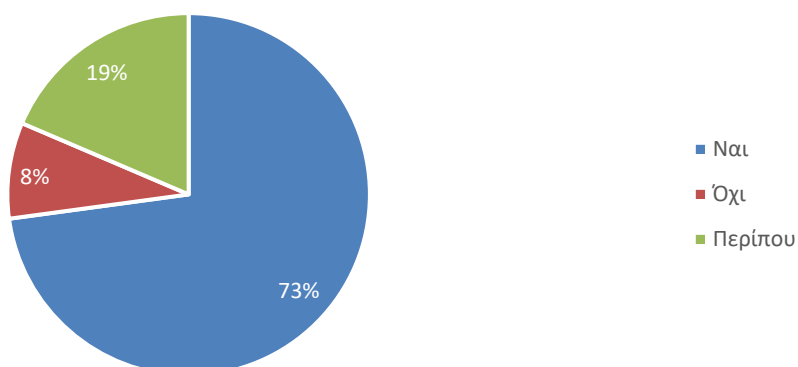
Πώς σας φαίνεται το έθιμο των «Πετεγολέτσων»;

Γράφημα 24. Η γνώμη των ερωτηθέντων για τα «Πετεγολέτσα»

Στην ερώτηση για τη γνώμη τους για το έθιμο των “Πετεγολέτσων”, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 60% (42) απάντησαν τους ήταν πολύ ευχάριστο, το 27% (19) πως ήταν ευχάριστο και το 13% (9) απάντησαν πως τους ήταν αδιάφορο (Γράφημα 24.).

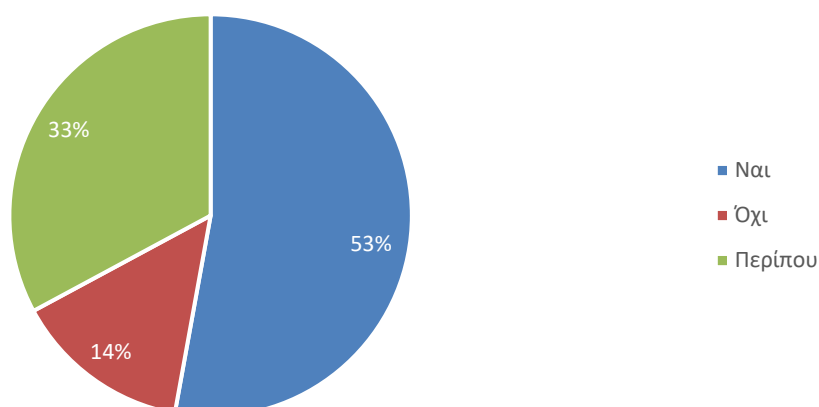
Αναγνωρίζετε το Κερκυραϊκό ιδίωμα στα αποσπάσματα που παρακολουθήσατε;

Γράφημα 25. Αναγνώριση κερκυραϊκού ιδιώματος στο βίντεο

Στην ερώτηση για το αν αναγνωρίζουν το κερκυραϊκό ιδίωμα στα αποσπάσματα που παρακολούθησαν, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 73% (51) απάντησαν πως αναγνωρίζουν το κερκυραϊκό ιδίωμα, το 8% (6) πως δεν αναγνωρίζουν το κερκυραϊκό ιδίωμα και το 19% (13) απάντησαν πως περίπου αναγνωρίζουν το κερκυραϊκό ιδίωμα (Γράφημα 25.).

Καταλαβαίνετε όσα λέγονται στα κερκυραϊκά;

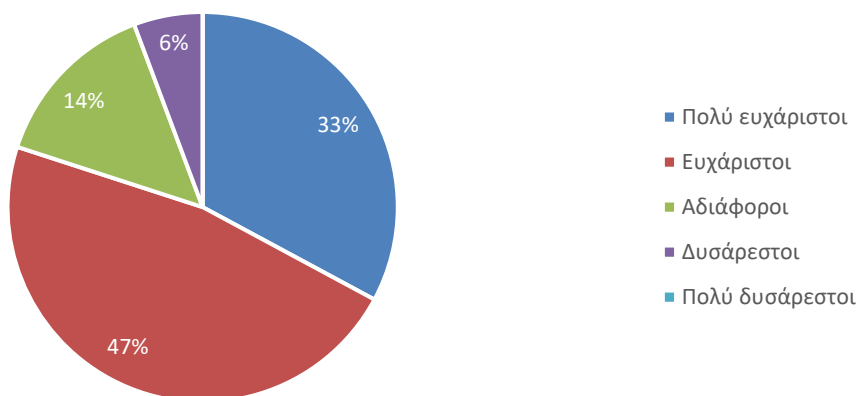

Γράφημα 26. Κατανόηση κερκυραϊκού ιδιώματος στο βίντεο

Στην ερώτηση για το αν καταλαβαίνουν όσα λέγονται στα κερκυραϊκά, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 53% (37) απάντησαν πως καταλαβαίνουν όσα λέγονται στα κερκυραϊκά, το 14% (10) πως δεν καταλαβαίνουν όσα λέγονται στα κερκυραϊκά και το 33% (23) απάντησαν πως περίπου καταλαβαίνουν όσα λέγονται στα κερκυραϊκά (Γράφημα 26.).

5.5. Οι χαρακτήρες στα Πετεγολέτσα

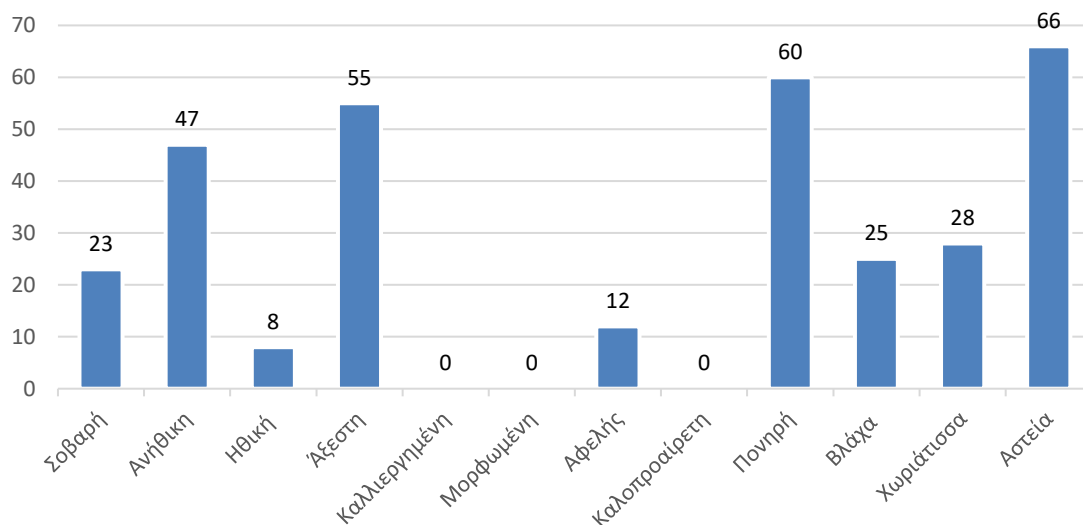
Πώς σας φάνηκαν οι χαρακτήρες – ηθοποιοί που χρησιμοποιούν το κερκυραϊκό ιδίωμα;

Γράφημα 27. Εντύπωση ερωτηθέντων για τους διαλεκτόφωνους ηθοποιούς

Στην ερώτηση για την εντύπωση σχετικά με τους διαλεκτόφωνους χαρακτήρες - ηθοποιούς που χρησιμοποιούν το κερκυραϊκό ιδίωμα, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 33% (23) απάντησαν πως τους φάνηκαν πολύ ευχάριστοι, το 47% (33) πως τους φάνηκαν ευχάριστοι, το 14% (10) πως τους φάνηκαν αδιάφοροι. Στο 6% (4) φάνηκαν δυσάρεστοι ενώ σε κανέναν 0% (0) δε φάνηκαν πολύ δυσάρεστοι (Γράφημα 27.).

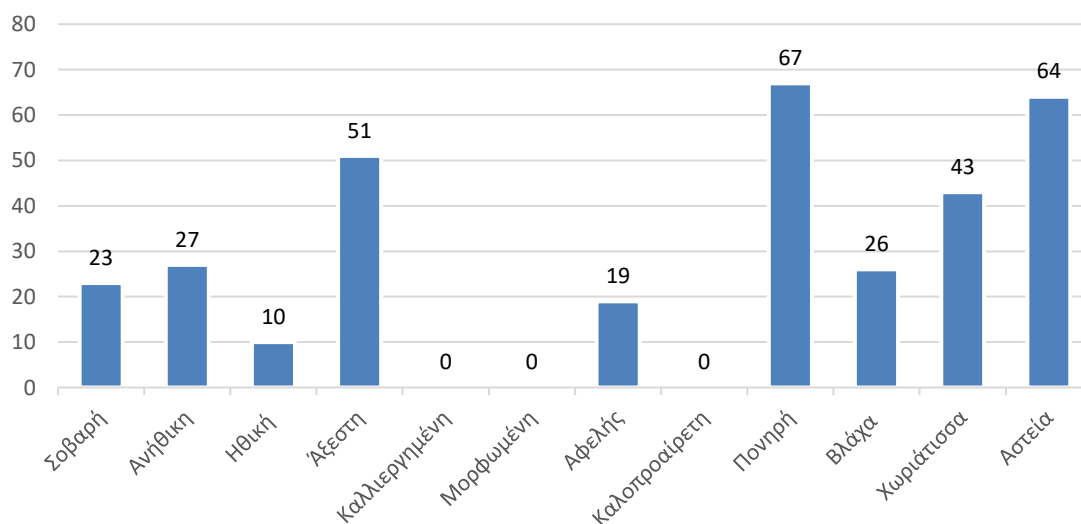
Ποια χαρακτηριστικά από τα παρακάτω θεωρείτε ότι
ταιριάζουν στην Τασούλα;

Γράφημα 28. Εντύπωση για τον χαρακτήρα της «Τασούλας»

Το χιούμορ, η πονηριά, ο άξεστος χαρακτήρας και η ανηθικότητα είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της Τασούλας για τους ερωτηθέντες (Γράφημα 28.).

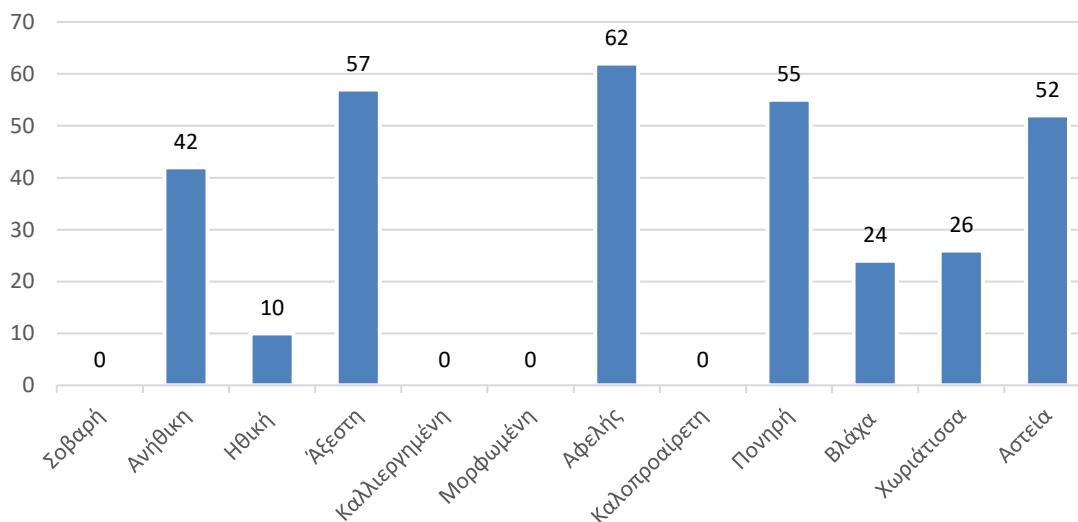
Ποια χαρακτηριστικά από τα παρακάτω θεωρείτε ότι
ταιριάζουν στην Κατέρω;

Γράφημα 29. Εντύπωση για τον χαρακτήρα της «Κάτε»

Η πονηριά, το χιούμορ, ο άξεστος χαρακτήρας και η χωριατοσύνη είναι για τους ερωτηθέντες τα βασικά χαρακτηριστικά της Κατέρως (Γράφημα 29.).

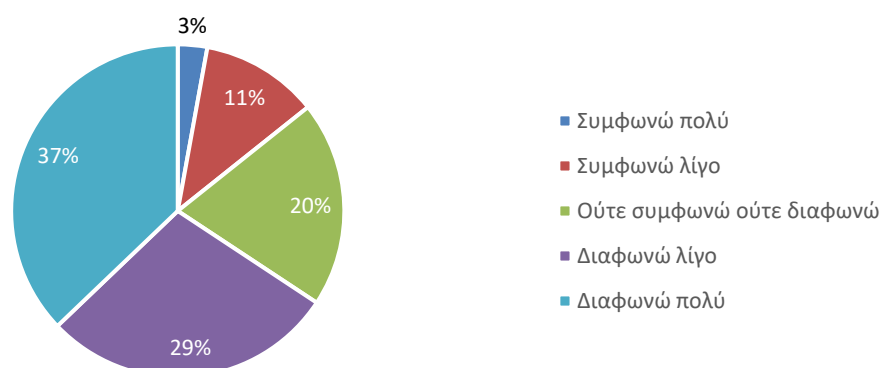
Ποια χαρακτηριστικά από τα παρακάτω θεωρείτε ότι
ταιριάζουν στην Ουρανίτσα;

Γράφημα 30. Εντύπωση για τον χαρακτήρα της «Ουρανίτσας»

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Ουρανίτσας είναι η αφέλεια, ο άξεστος χαρακτήρας, η πονηριά, και το χιούμορ (Γράφημα 30.).

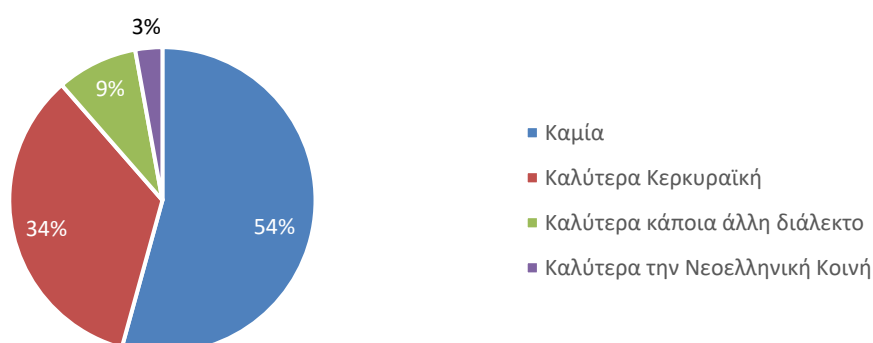
Θεωρείτε ότι η χρήση ιδιώματος από αυτούς τους γυναικείους χαρακτήρες επηρεάζει αρνητικά την άποψη των θεατών για τα χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά αυτών;

Γράφημα 31. Χρήση κερκυραϊκού ιδιώματος και αρνητική επιρροή στους γυναικείους χαρακτήρες

Ως προς την ερώτηση για τη χρήση κερκυραϊκού ιδιώματος και την αρνητική επιρροή απέναντι στους γυναικείους χαρακτήρες, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 3% (2) απάντησαν πως συμφωνούν πολύ, το 11% (8) συμφωνούν λίγο, το 20% (14) πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Στο 29% (20) παρατηρούνται όσοι διαφωνούν λίγο και στο 37% (26) όσοι διαφωνούν πολύ (Γράφημα 31.).

Το γεγονός ότι μιλούν το κερκυραϊκό ιδίωμα και όχι κάποια άλλη διάλεκτο της ελληνικής επικράτειας έχει διαφορά για εσάς;

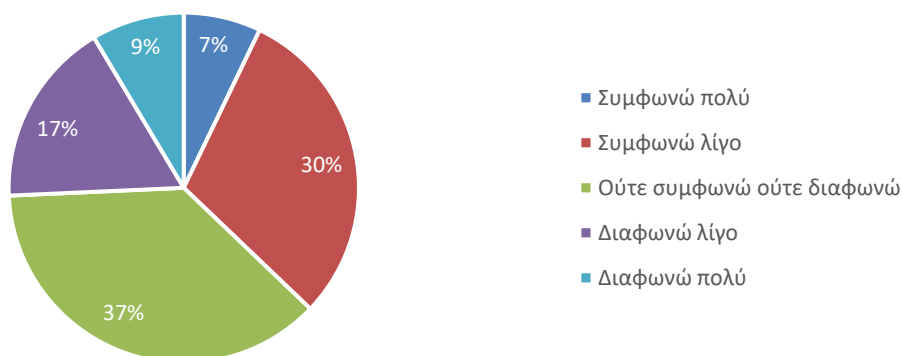

Γράφημα 32. Η χρήση κερκυραϊκού ιδιώματος σε σύγκριση με άλλες διαλέκτους

Ως προς την ερώτηση για τη διαφορά πρόσληψης της χρήσης της κερκυραϊκής διαλέκτου έναντι άλλων, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 54% (38) απάντησαν δεν βρίσκουν καμιά διαφορά, το 34% (24) απάντησαν πως προτιμούν καλύτερα την κερκυραϊκή διάλεκτο, το 9% (6) πως θα προτιμούσαν κάποια άλλη διάλεκτο της ελληνικής επικράτειας και το 3% (2) πως θα προτιμούσαν καλύτερα την Νεοελληνική Κοινή (Γράφημα 32.).

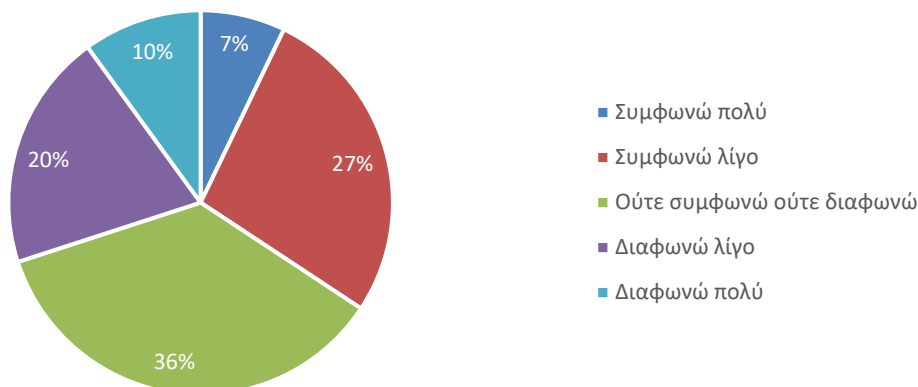
Θεωρείτε ότι οι γυναικείοι χαρακτήρες που αποτυπώνονται στα αποσπάσματα αυτά ανταποκρίνονται σε πραγματικές γυναίκες της Κέρκυρας;

Γράφημα 33. Ανταπόκριση γυναικείων χαρακτήρων Πετεγολέτσων στην πραγματικότητα

Ως προς την ερώτηση για την ανταπόκριση γυναικείων χαρακτήρων των Πετεγολέτσων στην πραγματικότητα, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 7% (5) απάντησαν πως συμφωνούν πολύ, το 30% (21) συμφωνούν λίγο, το 37% (26) πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Στο 17% (12) παρατηρούνται όσοι διαφωνούν λίγο και στο 9% (6) όσοι διαφωνούν πολύ (Γράφημα 33.).

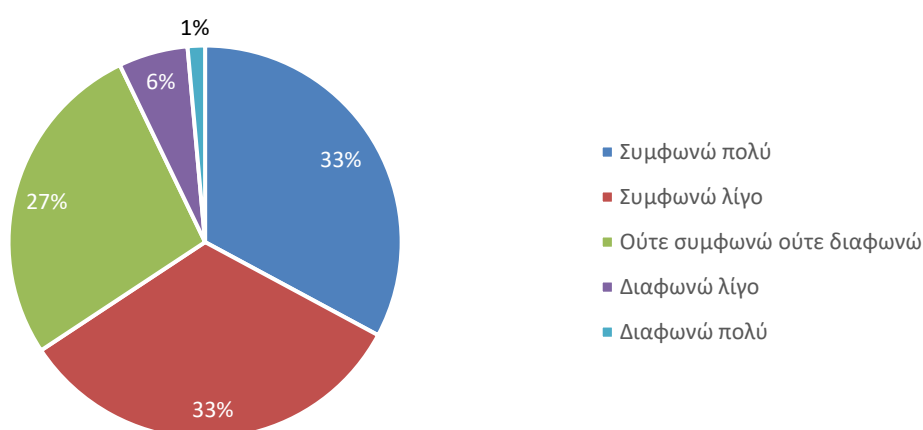
Στο πρώτο απόσπασμα, εμφανίζονται η Τασούλα και η Κάτε να σχολιάζουν ένα τρίτο άτομο. Πιστεύετε ότι αυτή η συζήτηση ανταποκρίνεται στην σύγχρονη πραγματικότητα των Κερκυραίων και στην κερκυραϊκή κουλτούρα;

Γράφημα 34. Θεματολογία διαλόγων Πετεγολέτσων και πραγματικότητα

Ως προς την ερώτηση για την ανταπόκριση της θεματολογίας των διαλόγων των Πετεγολέτσων στην πραγματικότητα, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 7% (5) απάντησαν πως συμφωνούν πολύ, το 27% (19) συμφωνούν λίγο, το 36% (25) πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Στο 20% (14) παρατηρούνται όσοι διαφωνούν λίγο και στο 10% (7) όσοι διαφωνούν πολύ (Γράφημα 34.).

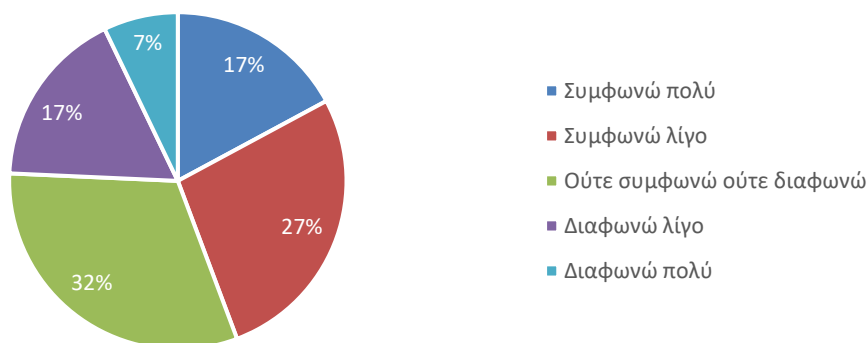
Πιστεύετε ότι το χιούμορ στο έθιμο αυτό βοηθάει στο να δημιουργηθούν στους θεατές συγκεκριμένες παγιωμένες αντιλήψεις που αφορούν τις διαλέκτους και τους ομιλητές τους;

Γράφημα 35. Χιούμορ και δημιουργία παγιωμένων αντιλήψεων για τους διαλεκτόφωνους

Ως προς την ερώτηση για το αν το χιούμορ δημιουργεί παγιωμένες αντιλήψεις για τους διαλεκτόφωνους, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 33% (23) απάντησαν πως συμφωνούν πολύ, το 33% (23) συμφωνούν λίγο, το 27% (19) πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Στο 6% (4) παρατηρούνται όσοι διαφωνούν λίγο και στο 1% (1) όσοι διαφωνούν πολύ (Γράφημα 35.).

Θεωρείτε ότι μέσω του χιούμορ στιγματίζονται οι διαλεκτόφωνοι του Κερκυραϊκού ιδιώματος;

Γράφημα 36. Στιγματισμός διαλεκτόφωνων μέσω του χιούμορ

Ως προς την ερώτηση για το αν μέσω του χιούμορ στιγματίζονται οι διαλεκτόφωνοι του κερκυραϊκού ιδιώματος, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: το 17% (12) απάντησαν πως συμφωνούν πολύ, το 27% (19) συμφωνούν λίγο, το % 32% (22) πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Στο 17% (12) παρατηρούνται όσοι διαφωνούν λίγο και στο 7% (5) όσοι διαφωνούν πολύ (Γράφημα 36.).

Θεωρείτε ότι ο στιγματισμός μπορεί να αποτελέσει
ανασταλτικό παράγοντα για τη χρήση
του κερκυραϊκού ιδιώματος από τους/τις
αυθεντικούς/ές διαλεκτόφωνους;

Γράφημα 37. Αποτροπή χρήσης κερκυραϊκού ιδιώματος λόγω στιγματισμού

Ως προς την ερώτηση για το αν ο στιγματισμός μπορεί να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα για τη χρήση του κερκυραϊκού ιδιώματος από τους/τις αυθεντικούς/ές διαλεκτόφωνους, το δείγμα των ερωτηθέντων διαμορφώθηκε ως εξής: δεν υπήρξαν απαντήσεις 0% (0) που να δηλώνουν ότι συμφωνούν πολύ, το 6% (4) συμφωνούν λίγο, το 20% (14) πως ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Στο 34% (24) παρατηρούνται όσοι διαφωνούν λίγο και στο 40% (28) όσοι διαφωνούν πολύ (Γράφημα 37.).

6. Στατιστική ανάλυση ερευνητικών ερωτημάτων - Αποτελέσματα

Για την επεξεργασία των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο IBM SPSS Statistics. Πριν την ανάλυση των δεδομένων και τη διεξαγωγή συμπερασμάτων για τα ερευνητικά ερωτήματα εξετάστηκε η αξιοπιστία των ερωτημάτων για κάθε εξεταζόμενη έννοια. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha για την εσωτερική αξιοπιστία των ερωτημάτων που αφορούσαν στη στάση απέναντι στις διαλέκτους (ΣΔ), στη στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ), στη τάση απέναντι στα Πετεγολέτσα (ΣΠ) και στη στάση απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες (ΣΓ). Οι έννοιες ΣΔ και ΣΚ παρουσίασαν τιμές 0,742 και 0,733 αντίστοιχα οι οποίες κρίνονται ικανοποιητικές. Ελάχιστα κάτω από το όριο 0,700 βρέθηκε η τιμή για το ΣΠ με 0,694. Η τιμή αυτή μπορεί ίσως μπορεί να δικαιολογηθεί από τη μεικτή στάση απέναντι στο έθιμο των Πετεγολέτσων λόγω διαφορετικής καταγωγής των ερωτηθέντων ή λόγω μη κατανόησης του κερκυραϊκού ιδιώματος κατά την παρακολούθησή του. Τελευταία στον δείκτη αξιοπιστίας έρχεται η μεταβλητή ΣΓ με τιμή 0,688. Η ερμηνεία στην περίπτωση αυτή πιθανότατα μπορεί να έγκειται στη φύση του ίδιου του ερωτήματος. Οι στάσεις απέναντι σε ένα φύλο και μάλιστα μέσα από το πρίσμα ενός ιδιώματος είναι μια ευαίσθητη προσέγγιση και ενδεχομένως ζήτημα ταμπού για πολλούς ανθρώπους. Παρά την ανωνυμία και την εχεμύθεια που χαρακτήρισαν τη διεξαγωγή της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, η ανθρώπινη καχυποψία και ο δισταγμός ίσως επηρέασαν τη μεταβλητή αυτή. Προς υπεράσπιση της παρούσας προσπάθειας, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας πως οι οριακοί δείκτες αξιοπιστίας ενδεχομένως επηρεάστηκαν και από το μικρό δείγμα των ερωτηθέντων.

Εξεταζόμενη έννοια	Cronbach's alpha
ΣΔ	0,742
ΣΚ	0,733
ΣΠ	0,694
ΣΓ	0,688

Πίνακας 4. Οι δείκτες αξιοπιστίας (Cronbach's alpha) των μεταβλητών της έρευνας

Για να οριστεί η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους (ΣΔ), στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ), στο έθιμο των Πετεγολέτσων (ΣΠ) και στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι των απαντήσεών τους. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν οι κλίμακες Likert που κωδικοποιήθηκαν με τα νούμερα από 1 έως 5. Επίσης, το δείγμα χωρίστηκε σε δύο ομάδες, μία αυτή των ανδρών και μία αυτή των γυναικών, οι οποίες κωδικοποιήθηκαν ως 0 και 1 αντίστοιχα. Ομοίως πράχθηκε και για τους διαλεκτόφωνους και μη διαλεκτόφωνους του δείγματος. Αυτό έχει ως στόχο την ανάδειξη ενδεχόμενης διαφοράς ανάμεσα στις απόψεις των ερωτηθέντων που θα ανήκουν σε διαφορετικό φύλο. Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί πως αντιστράφηκαν τα νούμερα κωδικοποίησης σε περιπτώσεις ερωτήσεων που νοηματικά εκφράστηκαν αντίστροφα.

Εξετάζοντας τη μεταβλητή ΣΔ παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει σημαντική διαφορά ανάμεσα στις απόψεις ανδρών και γυναικών απέναντι στις διαλέκτους με μέσους όρους 3,21 και 3,28 αντίστοιχα στις απαντήσεις τους. Ομοίως φαίνεται να διαμορφώνονται και οι μέσοι όροι των απαντήσεων των δύο ομάδων ως προς τη μεταβλητή ΣΚ. Οι μέσοι όροι ανδρών και γυναικών είναι και πάλι πολύ κοντά με μέσους όρους 3,72 και 3,88 αντίστοιχα. Η άνοδος και των δύο μέσων όρων θα μπορούσε ίσως να ερμηνευτεί με την υπόθεση ότι η έρευνα διεξήχθη στην Κέρκυρα και οι ερωτηθέντες, ως μόνιμοι κάτοικοι, μεροληπτούν υπέρ του τοπικού ιδιώματος.

Εξετάζοντας τη μεταβλητή ΣΠ παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει σημαντική διαφορά ανάμεσα στις απόψεις ανδρών και γυναικών απέναντι το έθιμο των Πετεγολέτσων με μέσους όρους 2,02 και 2,12 αντίστοιχα στις απαντήσεις τους. Ομοίως φαίνεται να διαμορφώνονται και οι μέσοι όροι των απαντήσεων των δύο ομάδων ως προς τη μεταβλητή ΣΓ. Οι μέσοι όροι ανδρών και γυναικών είναι και εδώ πολύ κοντά με μέσους όρους 3,91 και 3,62 αντίστοιχα.

Για να ελέγξουμε αν υπάρχει διαφορά στις στάσεις των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους ανάμεσα σε διαλεκτόφωνους και μη διαλεκτόφωνους, θα διενεργήσουμε t-test για εξαρτημένα δείγματα (Paired samples t-test). Η ανάλυση δεν κατέδειξε στατιστικά σημαντική τιμή για το sig. του Levene's test for equality of variances: 0,943 ($>0,05$). Παρατηρώντας την κάτω γραμμή του sig. (2-tailed) η οποία είναι 0,254 ($p>0,001$) συμπεραίνουμε πως δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στους μέσους όρους των οπεπιδόσεων μεταξύ των δύο ομάδων (διαλεκτόφωνων και μη) που υποβλήθηκαν σε σύγκριση με $3,25\pm 1,35$ και $3,27\pm 1,53$

αντίστοιχα (μ.ο. $\pm$ τυπική απόκλιση). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αυτά συμπεραίνουμε πως, στο συγκεκριμένο δείγμα ερωτηθέντων, η ομιλία κάποιας διαλέκτου δεν επηρεάζει τις στάσεις των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους. Άρα, η μηδενική υπόθεση επιβεβαιώνεται.

Για να διερευνηθεί η συσχέτιση ανάμεσα στη στάση των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους (ΣΔ), σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στο ερωτηματολόγιο, και στη στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ) εφαρμόστηκε ο συντελεστής συσχέτισης Pearson's r . Τα αποτελέσματα κατέδειξαν στατιστικά σημαντική, θετική συσχέτιση ανάμεσα στις δύο αυτές μεταβλητές με $r=0,327$, και $p<0,01$ (sig. 2-tailed). Συμπεραίνουμε ότι έχουμε βάσιμες ενδείξεις ότι η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους επηρεάζει τη στάση τους απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα. Αξίζει να σημειωθεί πως ο βαθμός συσχέτισης αυτός βρέθηκε πως είναι μεγαλύτερος στους διαλεκτόφωνους με $r=0,449$, $p<0,05$ (sig. 2-tailed) ενώ, όπως ήταν αναμενόμενο δεν επηρεάζεται από το φύλο.

Για να διερευνηθεί η συσχέτιση ανάμεσα στη στάση των ερωτηθέντων απέναντι στο έθιμο των Πετεγολέτσων (ΣΠ), σύμφωνα με τις απαντήσεις τους στο ερωτηματολόγιο, και στη στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ) εφαρμόστηκε ο συντελεστής συσχέτισης Pearson's r . Τα αποτελέσματα κατέδειξαν στατιστικά σημαντική, θετική συσχέτιση ανάμεσα στις δύο αυτές μεταβλητές με $r=0,227$, και $p<0,01$ (sig. 2-tailed) αλλά ιδιαίτερα χαμηλή. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα δεν επηρεάζει τη στάση απέναντι στο έθιμο των Πετεγολέτσων. Η πολύ χαμηλή συσχέτιση αυτή φάνηκε να επιβεβαιώνεται και στα γκρουπ των διαλεκτόφωνων και μη. Τα κριτήρια που θα επιλέξει να παρακολουθήσει κάποιος με θετική στάση το τοπικό αυτό κερκυραϊκό έθιμο είναι διαφορετικά και ίσως πιο προσωπικά.

Για να διερευνηθεί πόσο τοις εκατό στη διασπορά της στάσης απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες (ΣΓ: θεωρήθηκε για τις ανάγκες της παλινδρομικής ανάλυσης εξαρτημένη μεταβλητή) ερμηνεύουν οι ανεξάρτητες μεταβλητές στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα (ΣΚ) και στάση απέναντι στα Πετεγολέτσα (ΣΠ), εφαρμόστηκε παλινδρομική ανάλυση. Οι τιμές $VIF=1,135$ και $Tolerance=0,858$ δείχνουν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα πολυσυγγραμματικότητας (multicollinearity). Δηλαδή, δεν υπάρχει πρόβλημα υψηλής συσχέτισης μεταξύ των δύο ανεξάρτητων μεταβλητών του πειράματος. Οι δύο αυτές ανεξάρτητες

μεταβλητές ερμήνευσαν το 10% στη διασπορά της εξαρτημένης μεταβλητής. Η συνεισφορά στο μοντέλο ήταν 26% (Beta) για την ΣΚ και 33% (Beta) για την ΣΠ ($p=0,20$ και $p=0,07$ αντίστοιχα) συμπεραίνουμε λοιπόν πως υπάρχουν ενδείξεις πως θα μπορούσε να επηρεάσει η ΣΚ και η ΣΠ τη ΣΓ, ενώ είναι στατιστικά σημαντικό το μοντέλο (το sig. είναι 0,010) γιατί $p<0,05$ με $F(2,68)=4,929$.

7. Συμπεράσματα - Σχολιασμός

Η ανάλυση των αντιλήψεων απέναντι σε διαλεκτόφωνους πληθυσμούς αναδεικνύει τη σύνθετη σχέση μεταξύ γλώσσας, ταυτότητας και εξουσίας. Οι αντιλήψεις αυτές συχνά αντανακλούν βαθύτερες κοινωνικές και πολιτισμικές προκαταλήψεις, αλλά παράλληλα παρουσιάζουν ευκαιρίες για ενδυνάμωση και ανθεκτικότητα. Η αναγνώριση και η εκτίμηση της γλωσσικής ποικιλότητας, καθώς και η προώθηση της ισότητας σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, είναι απαραίτητες για την υποστήριξη των διαλεκτόφωνων γυναικών και της πολιτισμικής τους κληρονομιάς.

Η γλωσσική ποικιλία και εξέλιξη αντικατοπτρίζουν την πολυπλοκότητα και τη δυναμική φύση της ανθρώπινης κοινωνίας. Η αναγνώριση και η εκτίμηση αυτής της ποικιλίας είναι κρίσιμη για την προώθηση της πολιτισμικής κατανόησης και της κοινωνικής δικαιοσύνης. Οι προσπάθειες για την υποστήριξη και τη διατήρηση των γλωσσών που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν είναι σημαντικές για τη διασφάλιση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς και για την ενίσχυση της γλωσσικής και πολιτισμικής πολυμορφίας στον παγκόσμιο χάρτη.

Μέσα από τη χρήση του τοπικού ιδιώματος, οι κάτοικοι της Κέρκυρας διατηρούν και ενισχύουν την πολιτιστική τους ταυτότητα, διασφαλίζοντας την μετάδοση της πολιτιστικής τους κληρονομιάς στις επόμενες γενιές. Τα Πετεγολέτσα, ως μια παραδοσιακή μορφή κοινωνικής αλληλεπίδρασης, αντικατοπτρίζουν την αλληλεγγύη και την συνοχή της τοπικής κοινότητας, προσφέροντας ένα ζωντανό παράδειγμα του πώς η γλώσσα και η κουλτούρα μπορούν να ενωθούν για να δημιουργήσουν ένα δυνατό και διαρκές πολιτιστικό μωσαϊκό.

Τα συμπεράσματα της διπλωματικής εργασίας δε θα μπορούσαν σε καμία περίπτωση να χαρακτηριστούν καθολικά. Απευθύνονται σε ένα μικρό κομμάτι πληθυσμού που ζει μόνιμα στην αστική περιοχή της πόλης της Κέρκυρας και παρουσιάζει συγκεκριμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά όπως αυτά διαμορφώθηκαν μέσα από τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια της έρευνας. Συνεπώς, πρόκειται για μία προσπάθεια που ναι μεν μπορεί να μας δώσει τροφή για σκέψη και εξαγωγή συμπερασμάτων αλλά η γενίκευση των αποτελεσμάτων της κρίνεται πως πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη επιφύλαξη.

Προσεγγίζοντας τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος των ερωτηθέντων παρατηρούμε πως υπάρχει ισορροπία ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες του

δείγματος καθώς δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στο να καταμεριστούν τα ερωτηματολόγια ισομερώς. Ομοίως, δόθηκε φροντίδα και για τους διαλεκτόφωνους οι οποίοι είναι αριθμητικά αρκετά κοντά στο μισό του συνόλου (70 συμμετέχοντες). Ως προς την καταγωγή του δείγματος των ερωτηθέντων, 31 άτομα ήταν Κερκυραίοι/ές ενώ από την υπόλοιπη Ελλάδα είχαν 39 άτομα αλλά όλοι ήταν μόνιμοι κάτοικοι Κέρκυρας. Όλα τα άτομα με καταγωγή την Κέρκυρα ήταν διαλεκτόφωνοι, πράγμα που δείχνει πόσο έντονο και σημαντικό είναι το τοπικό ιδίωμα στις ζωές των κατοίκων.

Οι συμμετέχοντες, ακόμα κι αν δεν μιλούσαν κάποια διάλεκτο, ήταν με κάποιον τρόπο εξοικειωμένοι με τους όρους «διάλεκτος» και «ιδίωμα» και το μεγαλύτερο ποσοστό τους θεωρεί τις διαλέκτους και την Νεοελληνική ίσης αξίας. Παρόλα αυτά, θα πρέπει να σχολιαστεί πως αυτό έρχεται σε αντίθεση με το ότι οι περισσότεροι θεωρούν πως η χρήση διαλέκτου δημιουργεί μειωμένο γόητρο στους ομιλητές της. Παρόμοιες σκέψεις δημιουργούν και οι απαντήσεις που δόθηκαν ως προς τη χρήση διαλέκτου και κατά πόσο αυτή μπορεί να χαρακτηρίσει αρνητικά τους ομιλητές της. Το δείγμα των ερωτηθέντων διαφωνεί κάθετα με την πρόταση αυτή και επιπροσθέτως δε φαίνεται να πιστεύουν ότι η χρήση κάποιας διαλέκτου είναι ικανή να σταθεί εμπόδιο στην κοινωνική ανέλιξη του διαλεκτόφωνου.

Προσπαθώντας να σχολιάσουμε την αντίθεση με το μειωμένο γόητρο των διαλεκτόφωνων, θα λέγαμε ότι στη συνείδηση των συμμετεχόντων η διάλεκτοι είναι σημαντικές δεν μπορεί κάποιος να χαρακτηριστεί αρνητικά από την διαλεκτοφωνία του, η διαλεκτοφωνία δεν μπορεί να σταθεί εμπόδιο στην κοινωνική ανέλιξη αλλά όλα τα παραπάνω, ταυτοχρόνως, δεν μπορούν να αποδώσουν απαραίτητα κύρος στους διαλεκτόφωνους. Θα λέγαμε πως μια αστική, υποτιμητική ματιά προς την επαρχία και το παρελθόν, το οποίο ενδεχομένως να σημαίνει γι' αυτούς οπισθοδρόμηση, κάνει τους ερωτηθέντες να διαμορφώνουν με αυτόν τον τρόπο τις απαντήσεις τους. Αυτό ενδεχομένως να ενισχύεται από το ότι η διαλεκτοφωνία είναι ο καθρέφτης της επαρχίας σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν. Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων υποστηρίζει ότι η χρήση των διαλέκτων συνδέει τους ομιλητές με την επαρχία. Αξίζει να σημειωθεί πως δε φαίνεται να σημαίνει στη συνείδησή τους ότι οι διαλεκτόφωνοι είναι άτομα μειωμένου μορφωτικού επιπέδου. Βλέπουμε ξεκάθαρα τον «ανταγωνισμό» μεταξύ αστικών κέντρων και επαρχίας αναπαράγοντας τα στερεότυπα του «χωριάτη» και του

«πρωτευουσινάνου» ακόμα και από άτομα που είναι κομμάτια του περιβάλλοντος της επαρχίας.

Εξετάζοντας τις απαντήσεις του δείγματος της έρευνας στη συνέχεια φαίνεται αυτό να συμφωνεί ως προς τη μεγάλη αξία των διαλέκτων για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Μια και όλο το δείγμα αποτελείται από μόνιμους κατοίκους της Κέρκυρας, ήταν αναμενόμενη η θετική στάση απέναντι στο τοπικό ιδίωμα. Επιπλέον, οι περισσότεροι ερωτηθέντες θεωρούν πως μπορεί κανείς να εκφραστεί με τον ίδιο εκφραστικό πλούτο σε σχέση με τη Νεοελληνική Κοινή. Παρόλα αυτά, η συντριπτική πλειοψηφία τους δε βλέπει το επίσημο ή εργασιακό περιβάλλον ως κατάλληλο χώρο για τη χρήση διαλέκτων οι οποίες, σύμφωνα με τις απαντήσεις, έχουν κατά κύριο λόγο τη θέση τους στους καθημερινούς, ανεπίσημους διαλόγους των ομιλούντων.

Ως προς το εξεταζόμενο έθιμο των Πετεγολέτσων, περίπου το ένα τέταρτο των ερωτηθέντων δεν το είχε παρακολουθήσει ποτέ πριν και κατά γενική ομολογία ήταν μια ευχάριστη εμπειρία που θα την επαναλάμβαναν αν είχαν την ευκαιρία. Παρότι η αναγνώριση του κερκυραϊκού ιδιώματος ήταν δεδομένη για τους ερωτηθέντες, δε συνέβη ομοίως και για την κατανόηση των διαλόγων από τους ηθοποιούς. Κατά γενική ομολογία, όμως, η διατήρηση ενός κεντρικού νοήματος ήταν δεδομένη.

Οι χαρακτήρες των δρώμενων φάνηκαν διασκεδαστικοί στο μεγαλύτερο μέρος του δείγματος ενώ οι απαντήσεις τους γύρω από τις γυναικείες μορφές προκάλεσαν αναμενόμενες αντιδράσεις με αρνητικό πρόσημο. Δε θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο ίδιος ο λόγος ύπαρξης του εθίμου αυτού είναι το κουτσομπολιό, πολλές φορές με πικάντικο περιεχόμενο και χωρίς αναστολές στη χρήση βωμολοχιών. Τα Πετεγολέτσα, γνωστά και ως «κουτσομπολιά» ή «κουτσομπολιά», είναι μια παραδοσιακή μορφή κουβέντας που λαμβάνει χώρα στα καντούνια (στενά δρομάκια) της παλιάς πόλης της Κέρκυρας. Οι κάτοικοι, κυρίως γυναίκες, συγκεντρώνονται σε μικρές ομάδες στα μπαλκόνια ή τα παράθυρα των σπιτιών τους και ανταλλάσσουν νέα και κουτσομπολιά για τους συγχωριανούς και τις καθημερινές υποθέσεις. Αυτή η πρακτική ενισχύει τα κοινωνικά στερεότυπα και τον κοινωνικό αυτοματισμό αλλά λειτουργεί και ως ένα είδος τοπικής «ειδησεογραφίας», όπου οι πληροφορίες διαδίδονται γρήγορα από στόμα σε στόμα.

Παρά τον καταγισμό αρνητικών χαρακτηρισμών για τις γυναικείες μορφές, εξαιτίας της φύσης του εθίμου, οι ερωτηθέντες δε θεωρούν πως η χρήση του τοπικού ιδιώματος επηρέασε αρνητικά τη στάση τους απέναντι σ' αυτές και δε θα ήταν διαφορετικά τα πράγματα εάν οι ηθοποιοί μιλούσαν κάποια άλλη διάλεκτο της ελληνικής επικράτειας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι οι ερωτηθέντες αμφιταλαντεύονται στο εάν οι σατιρικοί χαρακτήρες ανταποκρίνονται σε πραγματικές γυναίκες της Κέρκυρας με μία μικρή τάση υπέρ του να συμφωνούν μ' αυτό. Αυτό επιβεβαιώνεται και στη συνέχεια του ερωτηματολογίου μια και οι συμμετέχοντες πιστεύουν πως τα σενάρια των δρώμενων δανείζονται στοιχεία από την καθημερινότητα. Αναμενόμενη κρίνεται και σ' αυτή την περίπτωση η στερεοτυπική αντιμετώπιση των σατιρικών χαρακτήρων. Όμοια συμπεράσματα προκύπτουν και από το χιούμορ του εθίμου των Πετεγολέτσων το οποίο, σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, φαίνεται να ωθεί στην παγίωση αρνητικών αντιλήψεων απέναντι στους διαλεκτόφωνους οι οποίοι ενδεχομένως να στιγματίζονται από αυτό. Σε κάθε περίπτωση, δε φαίνεται αυτό να αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στη συνέχιση της χρήσης των διαλέκτων.

Προχωρώντας στα κύρια ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας, βλέπουμε πως δεν υπάρχει σημαντική διαφορά ανάμεσα στις απόψεις ανδρών και γυναικών απέναντι στις διαλέκτους όπως δεν υπάρχει σημαντική διαφορά ανάμεσα στις απόψεις ανδρών και γυναικών απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα. Η ενισχυμένη θετικά στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα απ' ό,τι γενικά για τις διαλέκτους είναι και αυτή αναμενόμενη μια και η κερκυραϊκή καταγωγή έχει την πρωτοκαθεδρία στο σύνολο του δείγματος της έρευνας. Σημαντική διαφορά δεν υπάρχει, επίσης, και ανάμεσα στις απόψεις ανδρών και γυναικών απέναντι το έθιμο των Πετεγολέτσων. Ομοίως φαίνεται να διαμορφώνονται και οι μέσοι όροι των απαντήσεων ανδρών και γυναικών ως προς τις στάσεις απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, μπορούμε επίσης να συμπεράνουμε πως, στο συγκεκριμένο δείγμα ερωτηθέντων, η ομιλία κάποιας διαλέκτου δεν επηρεάζει τις στάσεις των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους. Αυτό σημαίνει πως η θετική ή αρνητική άποψη των συμμετεχόντων απέναντι στις διαλέκτους δεν επηρεάστηκε από το αν οι ίδιοι είναι διαλεκτόφωνοι.

Στη συνέχεια, η στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων μας οδηγεί να συμπεράνουμε ότι, ως προς το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, έχουμε βάσιμες ενδείξεις πως η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στις διαλέκτους επηρεάζει τη στάση τους απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα. Δηλαδή η στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα είναι θετική γιατί θετικά αντιμετωπίζει το δείγμα και τις διαλέκτους γενικότερα. Αξίζει να σημειωθεί πως ο βαθμός συσχέτισης αυτός βρέθηκε πως είναι μεγαλύτερος στους διαλεκτόφωνους ενώ, όπως ήταν αναμενόμενο, δεν επηρεάζεται από το φύλο.

Προχωρώντας στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα μπορούμε να συμπεράνουμε από τα δεδομένα πως η στάση των ερωτηθέντων απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα δεν επηρεάζει τη στάση απέναντι στο έθιμο των Πετεγολέτσων. Αυτό σημαίνει για παράδειγμα πως κάποιος συμμετέχων που έχει θετική αντιμετώπιση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα δε σημαίνει πως θα αντιμετωπίσει θετικά και το έθιμο των Πετεγολέτσων. Η πολύ χαμηλή συσχέτιση των δύο αυτών μεταβλητών αυτή φάνηκε να επιβεβαιώνεται ταυτοχρόνως και στο γκρουπ των διαλεκτόφωνων και στον μη διαλεκτόφωνων. Η θετική στάση απέναντι το τοπικό αυτό κερκυραϊκό έθιμο έχει πιθανότατα διαφορετικά αίτια και δεν ερμηνεύονται από την παρούσα εργασία, ειδικότερα εάν πρόκειται για πιο προσωπικά.

Με το τρίτο και τελευταίο ερευνητικό ερώτημα συμπεραίνουμε πως η στάση των συμμετεχόντων απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα και η στάση τους απέναντι στα Πετεγολέτσα επηρεάζουν τη στάση τους απέναντι στις κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες. Θα πρέπει να τονίσουμε πως οι δύο αυτές μεταβλητές δεν έχουν πολύ μεγάλη επιρροή απέναντι κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες αλλά είναι στατιστικά σημαντική. Πιο συγκεκριμένα, ο θετικός, για παράδειγμα, τρόπος που απάντησαν οι ερωτηθέντες για τη στάση τους απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες επηρεάστηκε από τη θετική στάση τους απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα και τη θετική στάση τους απέναντι στο έθιμο των Πετεγολέτσων. Αξίζει να σημειωθεί πως η στάση απέναντι στα Πετεγολέτσα έχει μεγαλύτερη επιρροή απέναντι στις Κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες σε σχέση με τη στάση απέναντι στο κερκυραϊκό ιδίωμα.

8. Εμπόδια - Δυσκολίες

Η έρευνα μέσω ερωτηματολογίων είναι ένα συχνά χρησιμοποιούμενο εργαλείο στις κοινωνικές επιστήμες. Ωστόσο, συνοδεύεται από μια σειρά δυσκολιών που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την ανάλυση των δεδομένων. Μια από τις βασικές δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν ήταν ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου. Οι ερωτήσεις θα έπρεπε να είναι σαφείς ή και όχι περίπλοκες γιατί οι συμμετέχοντες μπορεί να μην τις κατανοούσαν πλήρως, οδηγώντας σε ανακριβείς απαντήσεις ενώ παράλληλα το μήκος του ερωτηματολογίου θα πρέπει να μην το καθιστά κουραστικό. Ο τρόπος έκφρασης των ερωτήσεων έπαιξε ρόλο και στην αποφυγή της μεροληψίας απέναντι σε συγκεκριμένες απαντήσεις χειραγωγώντας έτσι το δείγμα των ερωτηθέντων.

Η μεθοδολογία της έρευνας και κυρίως ο τρόπος με τον οποίο θα γίνει η επιλογή του δείγματος των ερωτηθέντων ήταν άλλο ένα σημείο προβληματισμού κατά την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Καταβλήθηκε μεγάλη προσπάθεια για να διατηρηθεί η ισορροπία ανάμεσα σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα με ακέραια αποτελέσματα, χωρίς προκαταλήψεις ενώ παράλληλα το δείγμα αυτό θα ήταν και εύκολα προσβάσιμο και θα αφορούσε σε μεγάλο εύρος ηλικιών, καταγωγών, μορφωτικού επιπέδου αποφεύγοντας τα χαμηλά ποσοστά απόκρισης.

Σ' αυτό το σημείο, θα πρέπει να αναφερθούν οι τεχνολογικές προκλήσεις που παρουσιάστηκαν σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας της έρευνας. Σε κάποιες περιπτώσεις, οι συμμετέχοντες αντιμετώπισαν προβλήματα λειτουργικότητας ή συμβατότητας με διάφορες συσκευές και η εμπειρία με την τεχνολογία, όπως και η ηλικία τους έβαλε κάποια επιπλέον εμπόδια στη διαδικασία. Τεχνολογικές προκλήσεις, εκτός από τους συμμετέχοντες, υπήρχαν και στο στήσιμο και την ερμηνεία της έρευνας. Χρειάστηκε συστηματικό διάβασμα και η βοήθεια-καθοδήγηση καταρτισμένων ανθρώπων ώστε να χρησιμοποιηθούν τα κατάλληλα μέσα για τη διεξαγωγή της.

Σκόπιμο είναι το κεφάλαιο αυτό να κλείσει με τις βαθύτερες σκέψεις και προβληματισμούς που γεννήθηκαν κατά την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Όση ικανοποίηση και να υπάρχει από την ολοκλήρωση μιας τέτοιας προσπάθειας, δεν παύει να υπάρχει μια ενδεχόμενη υπόνοια πως οι συμμετέχοντες μπορεί να απάντησαν με τρόπο που θεωρούν κοινωνικά αποδεκτό, αντί να δίνουν

ειλικρινείς απαντήσεις. Να δίνουν δηλαδή απαντήσεις ενοχικές ή μεροληπτικές ή αναμενόμενες προκειμένου συντηρητικά και απροβλημάτιστα να ολοκληρώσουν τη διαδικασία.

9. Περιορισμοί - Θέματα για μελλοντική μελέτη - Προεκτάσεις

Όπως προαναφέρθηκε, το παρόν ερευνητικό εγχείρημα δε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από καθολικότητα ως προς τα αποτελέσματα και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Αναφέρεται σε ένα πολύ μικρό αριθμητικά δείγμα ανθρώπων που ανήκουν σε μια πολύ συγκεκριμένη περιοχή και παρουσιάζουν συγκεκριμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Επιπλέον, ακόμα και ως προς το δείγμα αυτό που είχε συνδρομή στη διεξαγωγή της εργασίας, τα αποτελέσματα δεν είναι δυνατόν και πάλι να χαρακτηριστούν βέβαια παρά μόνο να εκφράσουμε με μεγάλη επιφύλαξη την ενδεχόμενη τάση που υπάρχει στον συγκεκριμένο πληθυσμό.

Εκτός από τον μικρό αριθμό συμμετοχής, η αντιπροσωπευτικότητα των αποτελεσμάτων επηρεάζεται και από τον μικρό βαθμό εμβάθυνσης γύρω από το θέμα, εξαιτίας της μικρής έκτασης της εργασίας. Τα ερωτηματολόγια προκειμένου να είναι λειτουργικά και να μην αντιμετωπιστούν από τους συμμετέχοντες με αδιαφορία, έπρεπε να διατηρηθούν σύντομα και διακριτικά το οποίο έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορούν να ανιχνεύσουν λεπτομέρειες και αποχρώσεις. Επιπροσθέτως, η μεροληψία και η ειλικρίνεια των απαντήσεων όπως και η ιδανική δειγματοληψία αποτελούν παραμέτρους αινιγματικές για κάθε φοιτητή/φοιτήτρια. Το ίδιο ισχύει και για τον τρόπο διαμόρφωσης του ερωτηματολογίου, το οποίο σίγουρα, με συνεχή τριβή και εμπειρία στην έρευνα, θα μπορούσε να είναι πιο επιτυχημένο.

Η βελτίωση του σχεδιασμού των ερωτηματολογίων θα μπορούσε μελλοντικά να επιφέρει και ορθότερα αλλά και καινούρια ερευνητικά ερωτήματα. Ένα από αυτά θα μπορούσε να είναι η διερεύνηση των παραγόντων που ωθούν τους ερωτηθέντες να έχουν συγκεκριμένες στάσεις απέναντι στις διαλέκτους. Η συχνότητα χρήσης του τοπικού ιδιώματος στην Κέρκυρα, για παράδειγμα, δεν είναι η ίδια στα χωριά με την πόλη. Η εξοικείωση των μη ντόπιων και τα χρόνια παραμονής τους μπορεί να κάνουν ακατανόητους τους κοινωνικούς συμβολισμούς ή/και παρεξηγήσιμους.

Η σύγκριση των απόψεων για τις γυναίκες γενικότερα με τις απόψεις απέναντι στις κερκυραίες διαλεκτόφωνες γυναίκες και πόσο επηρεάζει η μία άποψη την άλλη είναι άλλο ένα θέμα που παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και θα μπορούσε να αποδώσει τις αιτίες που διαμορφώνονται με τον τρόπο αυτόν οι απαντήσεις του πληθυσμού. Η βελτίωση της συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, ο συνδυασμός ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων για την παροχή πιο ολοκληρωμένων και ουσιαστικών αποτελεσμάτων και η διερεύνηση και ανάπτυξη στρατηγικών για την αντιμετώπισή της μεροληψίας είναι μερικά ακόμα θέματα προς μελλοντική σκέψη.

Ο τρόπος που δομήθηκε και διεξήχθη το ερευνητικό κομμάτι της παρούσας διπλωματικής εργασίας μπορεί να έχει προεκτάσεις και σε άλλους τομείς των κοινωνικών επιστημών, μέσα από το πρίσμα της γλωσσολογίας. Είναι δυνατόν να ερευνηθούν παρόμοιες στάσεις πληθυσμών που παρουσιάζουν διαφορετικά δημογραφικά χαρακτηριστικά. Οι χώροι εκπαίδευσης, με τη συνδρομή και την άδεια των αντίστοιχων διευθύνσεων, θα μπορούσε να δώσει πρόσφορο έδαφος στην εξαγωγή συμπερασμάτων. Πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελούν από μόνες τους δεξαμενές για περαιτέρω έρευνα και σύγκριση με άλλους πληθυσμούς ανιχνεύοντας τις διαφοροποιήσεις ή τις αλλαγές των τάσεων ή τη χρήση των κειμένων των Πετεγολέτσων, με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών, για την αποδόμηση των στερεοτύπων που αναπαράγονται μέσω της σάτιρας (Αρχάκης, Φτερνιάτη & Τσάμη, 2015 · Φτερνιάτη, Τσάμη & Αρχάκης, 2016). Επίσης, ο διαδιαλεκτισμός στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα δώσει τη δυνατότητα στους μαθητές, μέσω της κριτικής σκέψης την αποφυγή των στερεοτύπων και κατ' και τον στιγματισμό των διαλεκτόφωνων (Κατσούδα, 2016 · Ντίνας & Ζαρκογιάννη, 2009). Τέλος, η δόμηση κατάλληλων και αξιόπιστων στρατηγικών προσέγγισης πληθυσμών για την επιστήμη της γλωσσολογίας, είναι από μόνη της ένα πολύ ενδιαφέρον ερευνητικό πεδίο με προοπτικές που θα εργαλειοποιηθούν από τους μελλοντικούς ερευνητές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Andersson, L. G. & P. Trudgill 1990. *Bad Language*. Penguin Books, σελ. 79.

Androutsopoulos, J. (2010). *The study of language and space in media discourse*.

Chambers, J. K., & Trudgill, P. (1998). *Dialectology*. Cambridge University Press.

Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. MIT Press.

Coates, J. (2015). *Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language*. Routledge.

Crystal, D. (2006). *How Language Works*. Penguin Books και Pinker, S. (1994). *The Language Instinct*. William Morrow and Company.

Fishman, J. A. (1991). *Reversing Language Shift: Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages*. Multilingual Matters.

Haugen, E. (1972). *The Ecology of Language*. Stanford: Stanford University Press.

Holmes, J., & Wilson, N. (2017). *An Introduction to Sociolinguistics*. Routledge.

http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_02/index.html

Labov, W. (2006). *The Social Stratification of English in New York City*. Cambridge University Press.

Petyt, K. M. (1980). The study of dialect: An introduction to dialectology. (*No Title*).

Saussure, F. de ([1916] στο Φιλίππακη-Warburton, E. (1992). *Εισαγωγή στη
θεωρητική γλωσσολογία* (Vol. 8). Ekdoseis Nephelē.

Tonnet, H. (1995). *Ιστορία της νέας ελληνικής γλώσσας: η διαμόρφωσή της*.

Trudgill, P (1986). *Dialects in Contact*. Oxford: Blackwell

Trudgill, P. (1983) στο Μπασλής, Γ. (2012). *Εισαγωγή στη Σύγχρονη Διαλεκτολογία*.
Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Trudgill, P. (2000). *Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society*. Penguin
Books.

Trudgill, P. (2003). *Modern Greek Dialects: A Preliminary Classification*. Journal of
Greek Linguistics, 4(1), 45-63.

Ungeheuer, G., Steger, H., Wiegand, H. E., Auer, P., & Schmidt, J. E. (Eds.).
(2009). *Language and space: An international handbook of linguistic variation*. Walter
de Gruyter. 740-758.

Αρχάκης, Α., Φτερνιάτη, Α. & Τσάμη, Β. (2015). Η γλωσσική ποικιλότητα σε κείμενα
μαζικής κουλτούρας: Προτάσεις διδακτικής αξιοποίησής της. Στο Μ. Τζακώστα
(επιμ.), *Η διδασκαλία των νεοελληνικών διαλέκτων στην πρωτοβάθμια και*

δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές εφαρμογές (σσ. 67-94). Αθήνα: Gutenberg.

Γούτσος, Δ. & Φραγκάκη, Γ. (2015). *Γλωσσική ποικιλότητα και σώματα κειμένων*. Στο Γούτσος, Δ. & Φραγκάκη, Γ. (2015). *Εισαγωγή στη γλωσσολογία σωμάτων κειμένων* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. Γρηγόρη.

Δελβερούδη, Ρ. (2001) *Γλώσσα και διάλεκτος*. Στο Θεωρία και ιστορία της ελληνικής γλώσσας. 50-53.

http://www.greeklanguage.gr/greekLang/studies/guide/thema_a8/index.html

Κακριδή-Ferrari, Μ. & Δ. Χειλά-Μαρκοπούλου. (1996). Η γλωσσική ποικιλία και η διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Στο *Η νέα ελληνική ως ξένη γλώσσα*. Αθήνα: Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, σελ. 29-39.)

Κακριδή-Φερράρι, Μ. (2007). «Διάλεκτος», στο Θεωρία και ιστορία της ελληνικής γλώσσας.

Κακριδή-Φερράρι, Μ. (2007). Στάσεις απέναντι στη γλώσσα. Στο Α.-Φ. Χριστίδης & Μ. Θεοδοροπούλου (επιμ.), *Θέματα ιστορίας της ελληνικής γλώσσας*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Ανακτήθηκε 17 Ιανουαρίου, 2021, από http://www.greek-language.gr/greekLang/studies/history/thema_03/index.html

Καραντζόλα, Ε., Τζιβάρα, Π., & Παπαϊωάννου, Α. (2015). Στοιχεία για τη δημόσια ελληνική την εποχή της Βενετοκρατίας: η μαρτυρία των κερκυραϊκών μαθηματαρίων του 18ου αιώνα. *Peri Istorias*, 7, 85-105.

Κατσούδα, Γ. (2016). Διδιαλεκτική εκπαίδευση και διδασκαλία της ξένης γλώσσας: παραδείγματα από τα ιδιώματα της Λέσβου. *Μέντορας* 14, 111-124. Ανακτήθηκε στις 11 Απριλίου 2021 από:

www.iep.edu.gr/library/images/uploads/psifiako_yliko/mentoras/issue14/Mentor1.pdf.

Κόντος, Ε. (1991). *Ιστορική και Συγκριτική Γραμματική της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Εκδόσεις Πατάκη.

Κοντοσόπουλος, Ν. Γ. (2008). *Διάλεκτοι και Ιδιώματα της Νέας Ελληνικής*. 5η έκδ. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.

Μπαμπινιώτης, Γ. (2008). *Ιστορική Γραμματική της Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Μπασλής, Γ. (2012). *Εισαγωγή στη σύγχρονη Διαλεκτολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις

Μπασλής, Γ. (2017). *Κοινωνιογλωσσολογία. Μικρή Εισαγωγή*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Μπασλής, Ι. Ν. (1983). Τι είναι η Κοινωνιογλωσσολογία. 1: 26-30

Ντίνας, Κ. & Ζαρκογιάννη, Ε. (2009). *Διδακτική αξιοποίηση των νεοελληνικών διαλέκτων*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Παυλίδου, Θ. (1997). *Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Παυλίδου, Θ. (2006). *Φύλο και γλώσσα*. Πύλη για την Ελληνική γλώσσα.
https://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/show.html?id=141

Πετρούνιας, Ε. ([2001] 2013). *Νεοελληνική γραμματική και συγκριτική («αντιπαραθετική») ανάλυση* (Α' τόμος, Α' μέρος: Θεωρία). Θεσσαλονίκη: Ζήτη (ανατύπωση με διορθώσεις).

Στάμου, Α. Γ., Πολίτης, Π. & Αρχάκης, Α. 2016. Γλωσσική ποικιλότητα και κριτικοί γραμματισμοί στον λόγο της μαζικής κουλτούρας: Χαρτογραφώντας το πεδίο. Στο Α.Γ. Στάμου, Π. Πολίτης, Α. Αρχάκης (επιμ.), *Γλωσσική Ποικιλότητα και Κριτικοί Γραμματισμοί στο Λόγο της Μαζικής Κουλτούρας: Εκπαιδευτικές προτάσεις για το Γλωσσικό μάθημα* (σσ. 13-55). Καβάλα: Σαΐτα.

Τριανταφυλλίδης, Μ. ([1938] 1993). *Νεοελληνική γραμματική: Ιστορική εισαγωγή*. 3ος τόμ. του Άπαντα. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, σελ. 62-68.

Τριανταφυλλίδης, Μ. ([1947] 1963). *Ελληνικές συνθηματικές γλώσσες*. 2ος τόμ., 299-320. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], ΑΠΘ.

Τσιπλάκου, Σ. (2015). Διδάσκοντας διάλεκτο σε ένα παιδαγωγικό πρόγραμμα κριτικού γραμματισμού: η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της Κύπρου, στο Μ. Τζακώστα, (επιμ.). *Η διδασκαλία των νεοελληνικών γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές εφαρμογές* (σσ. 187-210). Αθήνα: Gutenberg.

Τσιτσιπής, Λ. (2001). Στάσεις απέναντι στη γλώσσα. Στο Α.Φ. Χριστίδης et al. (επιστ. επιμ.), *Η ελληνική και οι διάλεκτοί της* (σσ. 78-80). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ & Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Τσολάκης, Χ. (1990). *Η γλωσσική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα: από την καθαρεύουσα στη δημοτική*.

Φτερνιάτη, Α., Τσάμη, Β. & Αρχάκης, Α. (2016). Τηλεοπτικές διαφημίσεις και γλωσσική ποικιλότητα: Προτάσεις κριτικής γλωσσικής διδασκαλίας. Προσχολική & Σχολική Εκπαίδευση 4:1 (σσ. 85-100). Ανακτήθηκε στις 11 Απριλίου 2021 από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/education/article/viewFile/1945/10272.pdf>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α' - ΣΥΜΒΟΛΑ ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΜΕΝΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Σύμβολο	Ερμηνεία
(.)	μικρή παύση
::	επιμήκυνση συλλαβής/ φωνήεντος
//	Γρήγορη εναλλαγή ομιλητών
<u>λέξη</u>	εμφατική ομιλία (υπογραμμισμένο εκφώνημα)
ΛΕΞΗ	αυξημένη ένταση φωνής (κεφαλαία γραμματοσειρά)
↓↑	Ανιών/κατιών τονισμός

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄ - ΑΠΟΜΑΓΝΗΤΟΦΩΝΗΣΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ

Α΄ απόσπασμα

(10:36-11:20)

Κ (Κατέρω), Τ (Τασούλα)

1.1. Τ: Αχ::, τι κρίμα, Κατέρω μου!

1.2. Κ: Δεν κατάλαβα (.), τι κρίμα είπες, Τασούλα μου;

1.3. Τ: Ναι, ψυχή μου, τι κρίμα είπα που άργεψε να 'ρθει και η εξέλιξη τσου Κορφούς να ΓΟΔΕΡΟΥΜΕ κι εμείς οι άχαρες τότσο που ειμάστενε τότσο μεγάλες. Μεγάλες(.)... ώριμες παναπεί↓↑. Εγώ, Κατέ μου, 39 χρονώνε είμαι. Εψές είχα τα γεννέθλιά μου//.

1.4. Κ: Ωρή Τασούλα::, τσου τελευταίους δέκα χρόνους, όλο 39 ΧΡΟΝΩΝΕ μου λες ότι είσαι. Βάλε 50 και μην κάνεις σκόντο να σε χαρώ↓↑. Εσύ έχεις γνωρίσει το φρούιρο ΣΙΑΔΙ. Αφού είσαι πιο μεγάλη από μένανε.

Β' απόσπασμα

(2:11-3:18)

N (Νιόνιος), O (Ουρανίτσα)

2.1. N: Ωρέ::, λέτε να μ' αγαπά ή ΜΠΑΡΤΣΟΛΕΤΕΣ κάνει και τσου διαόλους
μέσα μου δελέγκου θα μου βάλει(.); Για, όμως, ένα λεφτό, μια δοκιμή να
κάμω μήπως είναι ΟΡΝΕΙΚΙΑ και τσάμπα τήνε χάνω↓↑! Ίσωμα, μπουγαρίνι
μου, εγώ δε θα λυγίσω κι όλα όσα μου 'σειρες θα σου τα συγχωρήσω(.).
Μόνο να ξέρεις πως εγώ φτωχός είμαι, ΜΠΑΤΗΡΗΣ. Σαν πάρων όμως, την
προίκα σου, θα γίνω νοικοκύρης//.

2.2. O: Δεν έχεις φράγκο παναπεί; Και πώς θα τα περνάμε; ΚΟΥΤΣΟΥΛΟΥΣ
μέσα στον νταβά θα βράζω για να φάμε↓↑;

2.3. N: Μα, θα 'χουμε την αγάπη μας, τ' άστρα:: και το φεγγάρι. Έλα, Έλα στο
Νιονάκη σου στον Τζάντε να σε πάρει(.).

2.4. O: Ωρέ//!

2.5. N: Εεε::.

2.6. O: Μην είσαι άρρωστος; Ντοτόρο να σου φέρω; Να φύγω από τσου
Κορφούς, στον Τζάντε ν' αρεντεύω(.); Και να 'χες λίγα όβολα, άμε να πάει
στράφι. Καλύτερα Νιονάκη μου να μείνω εις το ράφι↓↑.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ΄

Ερωτηματολόγιο

Θέμα: «Στάσεις διαλεκτόφωνων και μη απέναντι στη γυναικεία κερκυραϊκή φυσιογνωμία μέσα από τα κορφιάτικα Πετεγολέτσα»

Ονομάζομαι Καρύδη Καλλιόπη Αλεξάνδρα και διεξάγω έρευνα στο πλαίσιο της διπλωματικής μου εργασίας στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα «Σύγχρονες Τάσεις στη Γλωσσολογία για Εκπαιδευτικούς» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Σκοπός της έρευνας είναι η ανάδειξη των στάσεων απέναντι στην κερκυραϊκή διάλεκτο μέσα από τα «Πετεγολέτσα», το τοπικό κερκυραϊκό έθιμο και η εξαγωγή συμπερασμάτων για την επιρροή που ασκούν στις αντιλήψεις των ακροατών τους κάθε χρόνο. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου κρίνεται καθοριστική για την επιτυχία της έρευνάς μου, γίνεται ανώνυμα και οι απαντήσεις δε θα χρησιμοποιηθούν πέρα από τους σκοπούς της διπλωματικής μου εργασίας. Αποτελείται από δύο μέρη και απαιτούμενος χρόνος συμπλήρωσης υπολογίζεται στα 15 λεπτά. Σας ευχαριστώ προκαταβολικά.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Προσωπικά/Δημογραφικά στοιχεία

Φύλο

☐ Άνδρας

☐ Γυναίκα

Ηλικιακή Ομάδα

☐ 18-35

☐ 36-50

☐ 51+

Μορφωτικό επίπεδο

☐ Γυμνάσιο/Λύκειο

☐ ΑΕΙ/ΤΕΙ

☐ Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό

Τόπος Καταγωγής

☐ Κέρκυρα

☐ Άλλο

Τόπος Διαμονής

☐ Κέρκυρα

☐ Άλλο

Γενικά για διαλέκτους

1. Γνωρίζετε τον όρο διάλεκτο/ιδίωμα;

☐ Ναι

☐ Τον έχω ακουστά

2. Θεωρείται ότι μιλάτε κάποια διάλεκτο;

☐ Ναι

☐ Όχι

Αν ναι ποια διάλεκτο ή τοπικό ιδίωμα μιλάτε;

_____

3. Ποια πιστεύετε ότι είναι η αξία των διαλέκτων σε σχέση με την Νεοελληνική Κοινή;

☐ Ανώτερη

☐ Κατώτερη

☐ Ίση

4. Η χρήση διαλέκτου δημιουργεί μειωμένο γόητρο στους ομιλητές

☐ Συμφωνώ πολύ

☐ Συμφωνώ λίγο

☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

☐ Διαφωνώ λίγο

☐ Διαφωνώ πολύ

5. Η χρήση διαλέκτου χαρακτηρίζει αρνητικά τους ομιλητές

☐ Συμφωνώ πολύ

☐ Συμφωνώ λίγο

☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

☐ Διαφωνώ λίγο

☐ Διαφωνώ πολύ

6. Η χρήση διαλέκτου συνδέει τον ομιλητή με την επαρχία

☐ Συμφωνώ πολύ

☐ Συμφωνώ λίγο

☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

☐ Διαφωνώ λίγο

☐ Διαφωνώ πολύ

7. Η διαλεκτική ομιλία χαρακτηρίζεται συνήθως από χαμηλό μορφωτικό επίπεδο

☐ Συμφωνώ πολύ

☐ Συμφωνώ λίγο

☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

☐ Διαφωνώ λίγο

☐ Διαφωνώ πολύ

8. Οι διάλεκτοι αποτελούν πολιτιστική κληρονομιά

☐ Συμφωνώ πολύ

☐ Συμφωνώ λίγο

☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

☐ Διαφωνώ λίγο

☐ Διαφωνώ πολύ

9. Οι διάλεκτοι εμποδίζουν την κοινωνική ανέλιξη

☐ Συμφωνώ πολύ

☐ Συμφωνώ λίγο

☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

☐ Διαφωνώ λίγο

☐ Διαφωνώ πολύ

Κερκυραϊκή διάλεκτος

10. Πώς έχετε έρθει σε επαφή με την Κερκυραϊκή διάλεκτο;

☐ Είμαι μόνιμος κάτοικος, έχω καταγωγή από την Κέρκυρα

☐ Είμαι μόνιμος κάτοικος, δεν έχω καταγωγή από την Κέρκυρα

11. Ποια η άποψή σας για την Κερκυραϊκή διάλεκτο;

☐ Θετική

☐ Αρνητική

☐ Αδιάφορη

12. Ένας ομιλητής της Κερκυραϊκής διαλέκτου μπορεί να εκφραστεί με τον ίδιο

εκφραστικό πλούτο που θα χρησιμοποιούσε μιλώντας την Νεοελληνική Κοινή;

- ☐ Συμφωνώ πολύ
- ☐ Συμφωνώ λίγο
- ☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- ☐ Διαφωνώ λίγο
- ☐ Διαφωνώ πολύ

13. Πού θεωρείτε ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η Κερκυραϊκή διάλεκτος;

- ☐ Καθημερινός λόγος
- ☐ Σε επίσημο περιβάλλον/εργασιακό περιβάλλον
- ☐ Και στα δυο

Κερκυραϊκή διάλεκτος στα Πετεγολέτσα

14. Έχετε παρακολουθήσει το τοπικό Κερκυραϊκό έθιμο «Πετεγολέτσα»;

- ☐ Πολλές φορές
- ☐ Αρκετές φορές
- ☐ Λίγες φορές
- ☐ Ποτέ

15. Θα επιλέγατε να ξαναδείτε κάτι παρόμοιο;

- ☐ Οπωσδήποτε
- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Ίσως

☐ Ποτέ ξανά

16. Παρακολουθώντας το έθιμο αναγνωρίζετε την Κερκυραϊκή διάλεκτο;

☐ Ναι

☐ Όχι

17. Πώς γνωρίσατε/ήρθατε σε επαφή με το έθιμο;

☐ Τυχαία

☐ Το πρότεινε κάποιος ντόπιος

☐ Το πρότεινε κάποιος μη ντόπιος

18. Πόσο μπορείτε να κατανοήσετε τα λεγόμενα των ηθοποιών που μιλούν την
Κερκυραϊκή διάλεκτο;

☐ Καθόλου

☐ Λίγο

☐ Αρκετά

☐ Πολύ

☐ Τα πάντα

19. Πώς σας φαίνεται το έθιμο των «Πετεγολέτσων»;

☐ Πολύ Ευχάριστο

☐ Ευχάριστο

☐ Αδιάφορο

☐ Δυσάρεστο

☐ Πολύ δυσάρεστο

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Σε αυτή τη φάση είναι αναγκαία η παρακολούθηση δύο αποσπασμάτων από τα «Πετεγολέτσα» στα οποία χρησιμοποιείται το Κερκυραϊκό ιδίωμα. Πατώντας τους παρακάτω συνδέσμους, αναζητήστε τα λεπτά που σας δίνονται, όπου είναι απαραίτητο. Στη συνέχεια, απαντήστε τις ερωτήσεις που αφορούν στα αποσπάσματα αυτά.

<https://youtu.be/6GtUf-zrxPU?feature=shared> (7:14-14:54)

<https://youtu.be/lsL5u727Q6g?feature=shared>

20. Αναγνωρίζετε το κερκυραϊκό ιδίωμα στα αποσπάσματα που παρακολουθήσατε;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Περίπου

21. Καταλαβαίνετε όσα λέγονται στα κερκυραϊκά;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Περίπου

22. Πώς σας φάνηκαν οι χαρακτήρες – ηθοποιοί που χρησιμοποιούν το κερκυραϊκό ιδίωμα;

- ☐ Πολύ ευχάριστοι
- ☐ Ευχάριστοι
- ☐ Αδιάφοροι
- ☐ Δυσάρεστοι
- ☐ Πολύ δυσάρεστοι

23. Ποια χαρακτηριστικά από τα παρακάτω θεωρείτε ότι ταιριάζουν στην Τασούλα;

Επιλέξτε παραπάνω από μια επιλογές.

- ☐ Σοβαρή
- ☐ Ανήθικη
- ☐ Ηθική
- ☐ Άξεστη
- ☐ Καλλιεργημένη
- ☐ Μορφωμένη
- ☐ Αφελής
- ☐ Καλοπροαίρετη
- ☐ Πονηρή
- ☐ Βλάχα
- ☐ Χωριάτισσα
- ☐ Αστεία

Άλλο: _____

24. Ποια χαρακτηριστικά από τα παρακάτω θεωρείτε ότι ταιριάζουν στην Κάτε;

Επιλέξτε παραπάνω από μια επιλογές.

- ☐ Σοβαρή
- ☐ Ανήθικη
- ☐ Ηθική
- ☐ Άξεστη
- ☐ Καλλιεργημένη
- ☐ Μορφωμένη
- ☐ Αφελή
- ☐ Καλοπροαίρετη

☐ Πονηρή

☐ Βλάχα

☐ Χωριάτισσα

☐ Αστεία

Άλλο: _____

25. Ποια χαρακτηριστικά από τα παρακάτω θεωρείτε ότι ταιριάζουν στην
Ουρανίτσα;

Επιλέξτε παραπάνω από μια επιλογές.

☐ Σοβαρή

☐ Ανήθικη

☐ Ηθική

☐ Άξεστη

☐ Καλλιεργημένη

☐ Μορφωμένη

☐ Αφελή

☐ Καλοπροαίρετη

☐ Πονηρή

☐ Βλάχα

☐ Χωριάτισσα

☐ Αστεία

Άλλο: _____

26. Θεωρείτε ότι η χρήση διαλέκτου από αυτούς τους γυναικείους χαρακτήρες
επηρεάζει αρνητικά την άποψη των θεατών για τα χαρακτηριστικά και τη

συμπεριφορά αυτών;

- ☐ Συμφωνώ πολύ
- ☐ Συμφωνώ λίγο
- ☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- ☐ Διαφωνώ λίγο
- ☐ Διαφωνώ πολύ

27. Το γεγονός ότι μιλούν το κερκυραϊκό ιδίωμα και όχι κάποια άλλη διάλεκτο της
ελληνικής επικράτειας έχει διαφορά για εσάς;

- ☐ Καμία
- ☐ Καλύτερα κερκυραϊκή
- ☐ Καλύτερα κάποια άλλη διάλεκτο
- ☐ Καλύτερα την Νεοελληνική Κοινή

28. Θεωρείτε ότι οι γυναικείοι χαρακτήρες που αποτυπώνονται στα αποσπάσματα
αυτά ανταποκρίνονται σε πραγματικές γυναίκες της Κέρκυρας;

- ☐ Συμφωνώ πολύ
- ☐ Συμφωνώ λίγο
- ☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ
- ☐ Διαφωνώ λίγο
- ☐ Διαφωνώ πολύ

29. Στο πρώτο απόσπασμα, εμφανίζονται η Τασούλα και η Κάτε να σχολιάζουν ένα
τρίτο άτομο. Πιστεύετε ότι αυτή η συζήτηση ανταποκρίνεται στην σύγχρονη
πραγματικότητα των Κερκυραίων και στην Κερκυραϊκή κουλτούρα;

- ☐ Συμφωνώ πολύ
- ☐ Συμφωνώ λίγο

☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

☐ Διαφωνώ λίγο

☐ Διαφωνώ πολύ

30. Πιστεύετε ότι το χιούμορ στο έθιμο αυτό βοηθάει στο να δημιουργηθούν

στους θεατές συγκεκριμένες παγιωμένες αντιλήψεις που αφορούν τις διαλέκτους

και τους ομιλητές τους;

☐ Συμφωνώ πολύ

☐ Συμφωνώ λίγο

☐ Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

☐ Διαφωνώ λίγο

☐ Διαφωνώ πολύ

31. Θεωρείτε ότι μέσω του χιούμορ στιγματίζονται οι διαλεκτόφωνοι του
κερκυραϊκού ιδιώματος;

☐ Απόλυτα

☐ Πολύ

☐ Αρκετά

☐ Λίγο

☐ Καθόλου

32. Θεωρείτε ότι ο στιγματισμός μπορεί να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα για
τη χρήση του από τους/τις αυθεντικούς/ές διαλεκτόφωνους;

☐ Απόλυτα

☐ Πολύ

☐ Αρκετά

☐ Λίγο

☐ Καθόλου

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα: Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.